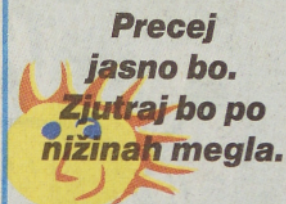

Vinotoka velike vode, grudna hudi vetrovi buče.

VESTNIK

VREME

Murska Sobota, 15. oktobra 1998, leto L, št. 42. /odgovorni urednik Janez Votek/ cena 200 SIT

AKTUALNO DOMA, str. 3

Dr. Ščap izgubil tožbo zoper Vestnikovega odgovornega urednika
Med »pokopavati« in »likvidirati«

INTERVJU, str. 10

»Mogočnega objekta stoletja ne moreš narediti nevidnega«

Bank Austria Creditanstalt

Lendavska 11,
Murska Sobota

NEPRESLIŠANO

«Za lahko dam predlog sklepa, kakršnegakoli hočem. Jaz lahko predlagam na primer sklep, da tebe ustrelimo. Predsednik občinskega sveta Občine Rogašovci Franc Knaus svetniku Viktorju Benku na zadnji seji sveta

BERNARDA B. PEČEK

Ceste in mostovi

Mi gradimo cesto, cesta gradi nas. Kdor se je pred desetletji udeleževal mladinskih delovnih brigad, se še spomi tega sloguna zagretilih mladih graditeljev. Pa vseeno je v tem nekaj resnice. Napor, ki ga moraš vložiti v neko delo, te krepki in daje pravo vrednoto opravljenemu delu, pa najsi gre za prevažanje samokolnice ali pisanje knjige.

Obstaja pa še neka druga dimenzija gradnje - duhovna, kulturna. Tudi pri cestah. Kdor se vozi po slabih cestah, luknjastih, z vvezanimi kolesnicami, se počuti zares slabo. Njegovo razpoloženje je nekako podobno cesti, po kateri se pelje. Kakšno olajšanje, veselje, ko so ceste končno urejene. Vasi so dobile lepe pločnike, ulično razsvetljavo, kanalizacijo, obcestne jarke, urejene avtobusne postaje in krajevna središča, na mostovih so rože in pri vseh v kraje posebni znaki z napisanimi dobrodošlicami. Kraj, v katerem živeti na višji ravni, bolj kultivirano. Res je, da so si v zadnjih letih občine in vasi svoje občinske in vaske ceste hitreje uredele, kot je država magistralne ceste, čeprav je prav cesta M 10-1 obremenjena. Sedaj je na vrsti najbolj kritični odsek Rače-Mele. Končno. Začeli naj bi obnavljati tudi odsek na prekmurjski strani, drugo leto pa naj bi prišel na vrsto tudi most čez Muro na Petanjcih. Pri Lendavi so končno začeli graditi lendaško obvoznico, prihodnje leto naj bi jo dobila tudi M. Sobota. Na prekmurjski strani so projekti za nov avtocestni most med Veržejem in Lendavo - če bo tudi zgrajen ta, ki je izbran na natečaju, bo prineslo novo kakovost za celotno regijo in nasploh za slovensko mostogradnjo. Kaj nam torej pomeni gradnja cest in mostov? Najpomembno: veliko.

LOKALNA SCENA

»Sporni« grb ali kdo bo koga str. 4

Pokopališče »pokopalo« tajnika str. 5

FINANCE

Je slovensko vinogradništvo pred zlomom?

Valutni pretresi str. 6

GOSPODARSTVO

Inter Ing Consulting prevzemnik SGP Pomgrad str. 7

(IZ)BRANO

V vrtincu reform izgubljam str. 8

Dobrotnik iz Kanade str. 9

VESTFON

Beg pred lastno svobodo

Zoper gramoznico str. 11

KULTURA

Majhni biseri narave str. 15

IZ NAŠIH KRAJEV

Ličkanje na način, kot so ga opravljali v preteklosti str. 16

Štiri desetletja za volanom str. 17

REPORTAŽA

Naravne nesreče okupirale Slovenijo str. 18

Vse poti vodijo v **Potrošnik**

Od 15. do 24. oktobra

s proizvajalcem DANA iz Mišne

NEKTAR MARELICA ČETVORČEK
1/1 l - ali ŠTIRJE LITRI ZA **645,00 SIT**

Na straneh Vestnika tokrat objavljamo priložnost o našem pisatelju Mišku Kranjcu, ki je tako tenkočutno ubesedil našo pokrajino in ljudi, da njegova dela, predvsem *Povest o dobrih ljudeh*, *Mladost v močvirju* in *Strici so mi povedali*, sodijo prav v vrh slovenske književnosti. Vsi, ki ste že obiskali rojstno hišo v njegovi Poljani, ste se tudi prepričali, da je rad prijel za čopič, njegov gornji avtoportret iz tridesetih let pa je bil doslej sploh neznan, enako tudi odlomek iz njegovega neobjavljenega romana, ki ga boste lahko prebrali v prilogi, s katero smo počastili spomin na našega velika poeta prekmurskih ravnin.

str. 25 - 28

izbirati? nič lažjega
COMETRON
RAČUNALNIKI
M. Sobota, Slomškova 17, tel.: 27 094

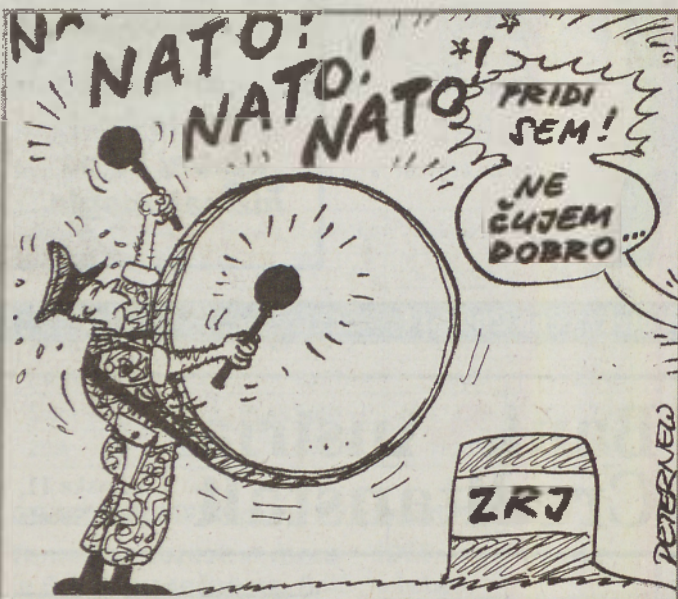
VESTfon
0609 630 898, 041 630 898

ZIMSKI VRTOVI, d. o. o. Lendavska 29, 9000 Murska Sobota

VRHUNSKA PVC IN ALU OKNA TER VRATA

Tel.: (069) 35 555
Faks: (069) 32 093

FINSTRAL

Kosovo, srbska zibelka

Ja, kaj je počenjala mednarodna javnost do oktobra? Sedem mesecev je bolj ali manj diplomatsko opazovala kosovsko klanje. Srbi pa so ji med tem ponujali piškote.

Najprej z referendumom, v katerem je Milošević spraševal svoje državljane, ali so za to, da se v notranje razmere vmeša tretja stran. Odgovor je bil enoznačen, izid referenduma pa uspešen, kot se je dogajalo tudi v rajni Jugoslaviji. Budil jim je nacionalna čustva, Kosovo je v zavesti Srbov zopet začelo odmevati kot zibelka, v kateri so se naplodili Albanci. Čeprav je bilo referendumsko vprašanje čista manipulacija in so ljudje vedeli, da jih sprašuje, ali so za vojaški napad na Kosovo, so glasovali za.

Status quo pred Natovim napadom povzročajo Nemčija, Italija in Portugalska, ki morajo v parlamentu odobriti sodelovanje v vojaški akciji. Hoolbroke, ameriški odposlanec za Balkan, pa roma sem ter tja. Tako dobivamo občutek, da Nato ne misli resno. Če bi mislil, bi že zdavnaj udaril po Srbih, kot je tolkel po Afganistancih.

Resda je vojaško posredovanje Nata v funkciji »da se bodo ljudje lahko vrnili na svoje domove« bolj taktiziranje kot kaj drugega. Clinton prihaja skozi vrata »humanitarne pomoči«. Tistim, ki so preživeli ...

Zavezniki, da, Srbi jih imajo vedno. Ruse, ki grozijo Natu, potem Kitajce pa tudi Italijanom je pristanek na napad skorajda nepojmljiv. In v tem času resda lahko romajo diplomati sem ter tja. Beograd, ki so ga že zapustili nekateri diplomati, je zajela panika. Ljudstvo je iz sebe naredilo žrtev. Čakajo, kaj se bo zgodilo ... Srbska televizija jim budi nacionalna čustva, zaklonišča so pripravljena, osnovna živila so izginila iz trgovin. Ljudi je zajel val prijaznosti in sprjaznenosti s srbsko usodo, usodo »nerazumljenih«. Da, medtem pa njihova skupščina spi. Bojda je ne potrebujejo, namesto zakonov imajo vlado, ki sprejema uredbe. Vedno znova. Tako je Milošević sit, narod pa raztrgan.

No, na Kosovo so šli tanki tudi v času, ko je bil v Beogradu šef naš premier in ko je skupščina vsaj na videz še delovala. So podobe posledic zanj tako hude, da s ponosom naznanja, da Slovenija ne bo sodelovala v Natovi operaciji?

Da, sedem mesecev je mednarodna javnost čakala, da so se med sabo klali. Ugovor, da ponekod čakajo še dlje, ne vzdrži ...

A. POTOČNIK ■

Vsi ameriški predsedniki ...

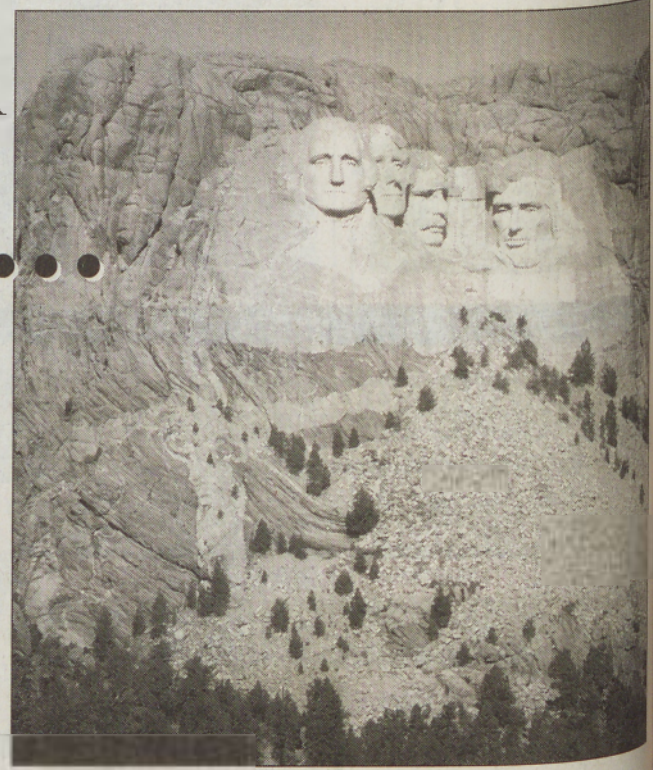
Pred novembrskimi volitvami

Starrova preiskava spolnega škandala je vse od začetka letošnjega leta, ko se je začela, vzbujala dvome o motivih, ki ženejo neodvisnega preiskovalca ter s predsednikove strani rojevala obtoževanja, da je to le poskus, izničiti voljo Američanov, ki so na dveh zaporednih volitvah za predsednika izbrali Billa Clintona.

Dejstvo, da je Starra na položaj »neodvisnega« preiskovalca imenovala trojica izpričano desničarskih sodnikov, govori samo zase. Dvome o motivih je podkrepila tudi objava več tisoč strani dolgega poročila o preiskavi, ki jo je Starr pred tedni predal kongresu, ki je na osnovi tega izglasoval začetek preiskave o impeachmentu. Impeachment sam po sebi ne pomeni odstavitev, ampak le neke vrste predlog za glasovanje o odstavitvi, ki ga mora predstavniški dom, če izglasuje, da obstajajo razlogi za to, predstaviti senatu. O predsednikovi usodi bo tako odločal senat, ki pa tudi v sedanji sestavi, ko imajo republikanci večino, tega ne bo storil. Za odstavitev predsednika sta namreč potrebni dve tretjini glasov, to je 67 glasov v 100-članskem senatu. Doslej sta le dva predsednika v ameriški zgodovini prišla do preiskave o impeachmentu. Prvi je bil Andrew Johnson daljnega leta 1868, ki se je prepiral s kongresom prav o vsaki zadevi. Ko je kongres sprejel zakon, ki bi omejil predsedniška pooblastila, točneje prepovedal predsedniku, da brez poprejšnje odobritve kongresa odpusti člane vlade, je Johnson na hitro pognal s sedeža obrambnega ministra Edwina Stantona. Kongres je začel s procesom impeachmenta, na koncu pa mu je v senatu le za glas zmanjkala potrebna dvotretjinska večina. Drugi primer je znan vsemu svetu, kajti šlo je za afero Watergate in predsednika Richarda Nixona. Slednji se je zaradi prisluškovanja političnim nasprotnikom odstavitvi izmazal le tako, da je prej sam odstopil, podpredsednik, ki je postal predsednik Gerald Ford, pa ga je v zameno oprostil vsakršne krivde in kazenske odgovornosti.

Večina poznavalcev zgodovine ameriških predsednikov me-

ni, da bi si impeachment najbolj zaslužil predsednik Ronald Reagan zaradi afere Irangate, to je vpletenosti v prodajo orožja Iranu v zameno za ameriške talce ter pošiljanje tega denarja upornikom v Nikaragvi. Reagan se je gladko izmazal, ker je bil pač zelo popularen predsednik in Američani kongresu ne bi oprostili njegove odstavitve. Primerov početja ameriških predsednikov, ki bi si zaslužili impeachment, je skoraj toliko kot predsednikov. Vzemimo le primer, ki je najbolj podoben sedanjemu okrog Clintona. Prijubljeni demokratični predsednik John F. Kennedy, čigar smrt še vedno vzbuja razne teorije o zaroti, je v Beli hiši po dokazanih informacijah počel stvari, ob katerih so Clintonovi grehi mačji kašelj. Ne samo, da je spal s skoraj vsako privlačno žensko, poročeno ali neporočeno, ki mu je padla v oči, ampak je v Beli hiši prirejal pravcate orgije, ki se jih ne bi sramoval niti rimski cesar Kaligula. Njegovo najbolj znano pravilo plavanja v bazenu Bele hiše, ko je bila soproga Jacqueline zdoma, je bilo za osebe ženskega spola - brez kopalk! Edino, kar je Kennedyja rešilo pred usodo, podobno Clintonovi, je pomanjkanje moralnega gorečnega, kot je Ken Starr, in drugi časi, ko so bile za medije pomembnejše druge vrste informacij od tistih, ki se tičejo predsednikove spolnosti.

Zakaj torej takšen kralav ob predsedniku Clintonu, čemur se čudi večina Evropejcev, ki jim ne gre v glavo, da Američani tako neumnost sploh jemljejo resno. Odgovor je mogoče najti v preobrazbi ameriške desnice, ki je s koncem hladne vojne in izgubo tradicionalnega sovražnika komunizma izgubila svojo identiteto. Potem je tu še nemoč iste desnice, ki se ne more sprizniti, da jim demokratični predsednik maže tla pod nogami, ko sprejema gospodarske in politične ukrepe, ki so bili dolgo časa v domeni republikancev. ZDA je pod Clintonovim vodstvom uspelo postati gospodarsko najmočnejša država na svetu. Brezposelnost upada že vrsto let, inflacija je med najnižjimi na svetu, več milijard dolarjev težak proračunski primanjkljaj, dedščina dveh republikanskih predsednikov Reagana in Busha, se je spremenil v presežek. Ob svojih pomanjkljivostih Clinton redno obiskuje svojo baptistično cerkev, kar je Reagan počel zelo redko. Če seštejemo vse skupaj, je Clinton po Rooseveltu najuspešnejši ameriški predsednik in prav zaradi tega vzbuja tolikšno sovraštvo skrajne desnice, ki je v političnem boju brez streliva,

zato ga je treba streti na nemem področju, kjer je, resnično ljubo, dokaj šibak. Potem preganja kopica sumničarji di zunajzakonskih razmerij, ne smeš brezglavo skočiti v obzem prvi pripravniči, ki ti porob svojih mini spodnjih kot je storil Clinton. Vendar tem ne moremo mimo dejstva, da Clinton še vedno uživa podporo dvoletnih Američanov. Slednji ga ne podpirajo opravljanja njegovega dela, pak se bolj bojijo nestalosti, ki bi ob predsednikovi odsotnosti prizadela njihove denarnice. Ti izjavljajo, da predsednik živi v skladu z moralnimi načeli večine Američanov. Tudi spet ni res, saj so ZDA kot svetovna prestolnica »ščez čez plot« in večkratnih pri Res pa je, da tako sposobni predsednika ne bodo z lahkotno izvolili. Kdo na primer bil sposoben, kot trdi Starr, poročilo, hkrati v 10 minutah uspešno opraviti telefonsko posvetovanje s senatorjem, pojesti in uživati v oralnih uslugah pripravničnice Monice Lewand. Za pisca tega članka nemogoče opravilo, ki ga je Clinton izvršil.

ROBI POREDOV

Iz Monoštra piše

MARIJANA SUKIĆ

Tudi veliko je lahko premalo

Čez nekaj dni bomo šli volivci na Madžarskem spet na volišča. Po majskih parlamentarnih volitvah bomo 18. novembra na lokalnih in manjšinskih volitvah volili člane (svetnike) lokalnih in manjšinskih samouprav. Lokalne volitve bodo potekale v približno 3200 krajih, za manjšinske volitve se je rodilo približno 800 pobud.

Nekaj dni pred tem, ko je potekel rok za oddajo kandidatur (25. september), se je zdelo, da v približno 600 krajih ne bo prišlo do volitev ali zato, ker ni bilo nobenega kandidata za župana, ali ni bilo zadosti kandidatov za svetnike. To je veljalo predvsem za manjše kraje, za vasi s petsto ali manj prebivalci.

Potem se je pokazalo, da so tako stranke kot civilne organizacije pa tudi neodvisni kandidati počakali na zadnji trenutek, kajti po pregledu vseh podatkov so menda le trije kraji, kjer ne bo volitev. V teh se bo mandat sedanjega telesa podaljšal za šest mesecev.

V Monoštru nevarnosti, da ne bi bilo dovolj kandidatov, ni. Prej obratno. Na listi svetnikov se bo zvrstilo kar 54 imen. Volivci bomo torej potrebovali precej časa, da se bomo odločili za trinajst ljudi, toliko svetnikov namreč ima monoštrska samouprava.

Lahko pa se zgodi, da bo imela 13 + 2. Zakon o volitvah namreč omogoča manjšinam t. i. manjšinski mandat v lokalnih telesih. Pozitivna diskriminacija pri tem pomeni, da bo manjšinski kandidat postal polnopravni član samouprave, če bo zbral polovico glasov tistega kandidata, ki kot 13. pride v monoštrsko samoupravo. V Monoštru živita dve manjšini, slovenska in nemška. Priložnost želita izkoristiti obe. Kandidatka Slovenke je profesorica Erika Köles - Kiss, Nemcev pa Helmut Paukovic, zaposlen na občini.

Če pa bi bila omenjena dva manjšinska kandidata izvoljena po »redni« poti, torej bi bilo po glasov med prvimi trinajstimi kandidati na listi, tem se samouprava ne bi razširjala na pomenjete kraje.

Na monoštrskih volitvah se - zaradi velikega števila kandidatov - lahko zgodi marsikaj. Kandidatov enostavno ni mogoče spoznati, bodo tudi taki, ki bodo obkrožili kar prvih imen na listi ali bodo »igrali« kakšno loterijo.

Zanimivo je pogledati tudi to, kateri sloji in zanimivosti so najbolj zastopani. To so v prvi vrsti podjetniki in pedagogi. Prvim volivci za župana (vsi tam se šušlja tudi o nečistih postih) zaradi hitrega bogatenja, drugi pa so se zaradi nizkih plač kajti kar naprej »jamrajo« zaradi nizkih plač.

Če bi hotela biti zlobna, bi rekla, da bi bilo s Monošter najbolje, če bi se dalo združiti volivce s slabimi sposobnostmi drugih s finančnimi zmogljivostmi prvih.

Postavlja se vprašanje, zakaj neki je v Monoštru toliko kandidatov? Četudi smo zelo malo, ne moremo mimo honorarjev svetnikov. Resnično ljubo je seveda treba povedati, da je del teh kandidatov gotovo zelo poštenih in želi delovati na korist svojega mesta, ni pa za zamočlati, da so pripravili tudi honorarji, kajti če je svetnik tudi član komisije ali celo predsednik le-te, potem se mora honorarjev in iz povrnitve stroškov plačati.

Čez nekaj dni se bo vedelo, komu pali mesto ob tromeji do naslednjih volitev. Zanimivo pa skoraj zagotovo, da bo naš stari župan.

Obisk nemških sindikalistov

Kot gostje Območne organizacije Zveze svobodnih sindikatov Pomurja so se pri nas mudili člani delegacije sindikata in sveta delavcev tovarne Audi iz partnerskega mesta Ingolstadt v Nemčiji, kjer je zaposlenih veliko delavcev iz pokrajine ob Muri.

Zato so v pogovorih namenili veliko pozornosti položaju naših delavcev v tej zahodnoevropski državi. Ob tej priložnosti so predstavniki nemškega sindikata in sveta delavcev Audija pomurske sindikaliste seznanili s položajem tistih naših delavcev v nemških podjetjih, ki so stari od 60

do 65 let. Tem namreč dajejo tik pred upokojitvijo določene ugodnosti. Tako delajo le štiri ure na dan, za kar dobivajo 80-odstotno plačo. Zanimiva pa je tudi dodatna možnost, po kateri v zadnjih petih letih zaposlitve lahko delajo dve leti in pol osem ur, zadnji dve leti in pol pred upo-

kojitvijo pa ostanejo doma.

Poleg delovanja naših in nemških sindikatov v proizvodnih podjetjih je bil govor tudi o drugih vprašanih, ki se nanašajo na medsebojno sodelovanje in urejanje razmer v obeh državah. Ker se naša država pripravlja na članstvo v Evropski uniji, so na srečanju v Murski Soboti obravnavali tudi nemško delovnopravno zakonodajo.

M. JERŠE ■

VESTNIK

IZHAJA V ČETRTEK
Izdaja: Podjetje za informiranje
Murska Sobotna

150 DEM letno, izvod v kolportazi pa 200,00 SIT. Tekoči račun pri Agenciji RS za PPNi Murska Sobotna: 51900-601-53227, devizni račun pri Abanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Izhaja ob četrtkih.
Naročnina za III trimesečje 1998 je 2.500,00 SIT, za naročnike v tujini vračamo. Naročnina za III trimesečje 1998 je 2.500,00 SIT, za naročnike v tujini vračamo.
Tisk: Podjetje za usposabljanje invalidov SET Večče. Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje št. 16/IB z dne 30. 1. 1992 se šteje tisk Vestnika med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje pet-odstotni davek od prometa proizvodov.
Elektronska pošta: vestnik@eunet.si. WWW stran: http://www.p-inf.si.

»Opilki letijo v nebo«

Dr. Ščap izgubil tožbo zoper Vestnikovega odgovornega urednika

Med »pokopavati« in »likvidirati«

Predsednica senata na mariborskem okrožnem sodišču Slavica Gabrovec je v torek, trinajstega oktobra, razsodila, da se Janeza Votka, odgovornega urednika Vestnika, ki je pisec članka »Opilki letijo v nebo«, oprosti, po kateri »naj bi hudo in odmevno žaljivo obdolžil in obtoževal čast in dobro ime zasebnega tožilca dr. Štefana Ščapa in celotne njegove družine«. V članku je sicer opredeljena povezava med LB Pomursko banko, ki je oškodovana po ugotovitvah družbenega pravobranilca družbenega pooblaščenca, ki so se zaradi tega oškodovanja znašla v ponovnih postopkih. V članku je tudi opisoval povezavo med direktorjem Pan-agre dr. Štefanom Ščapom večkratnim stečajnim upraviteljem in zaščitnikom bančnega interesa, ki ga je na to mesto imenoval po pogodbi o upravljanju Feniks, hčerinsko podjetje LB Pomurske banke. Uredniku Vestnika, ki ga je v svoji branilni sobiški odvetnik Oskar Norčič, je namreč uspelo s predloženimi pisnimi viri in pričami dokazati, da je njegov zapis verodostojen.

Romanje ...

Prav tako tudi ta tork ni bilo jasno, ali bo romanje v Maribor ali v Ljubljano, štajerske prestolnice. Vendarle prišlo do glavne obravnave (ta je prej dvakrat odpadla, prvič, ker sodnica ni imela naslovov prič, in drugič, ker ni bilo porotnika), se je ob polni obravnavi vendarle kmalu zjasnilo: sodnica je odobrila družbenega premoženja je zaradi stečaja ostalo na cesti, ali je imel urednik utelešenje razlog, verjeti resničnost tega, kar je trdil, in ali pri tem ni morda namena zaničevanja, zato je bil pomemben namen dveh kronskih prič, Evgena Ščapa, ki je bil v Pan-agri vodja pravno-pravne službe od njegovega ves čas zahteval, da se v Vestniku objavi celotna sodba. Čeprav sodnica še ni pravomočno razsodila, njegov želji vseeno ustrezamo s povzetkom razprave na mariborskem okrožnem sodišču, kjer je bila izrečena PROSTITILNA SODBA.

Novitve do stečaja, ter mariborske odvetnice Tatjane Koprivčarje. Prej je nastopila Tatjana Koprivčar - Prelog. Ta je pred stečajem zastopala pravni interes družbenega pravega tožilca, ki je vložil zoper stečajno podjetje, Ljubljansko Pomursko banko, zaradi oškodovanja družbenega premoženja, ki je bilo ugotovljeno v revizijski poročilu Agencije za plačilno in računovodstvo. Pan-agra se je strinjala, da ji LB Pomurska banka vnesi 60.739.593,85 tolarjev, ki so po pogodbi o prevzemu pripadajoči obrestni, ki si je bila prizadevala v nasprotju s sklepi sodne sodbe. Tako bi se morda Pan-agra izvlekla in ne bi prišlo do stečaja. Zanimivo pa je, da je sodnica sklopile pogodbe, ki bi v

Pomurska banka uničila kovinsko predelavo v Pomurju

Opilki letijo v nebo

Za cigav zapitek si je Pomurska banka v prisilnih poravnavih plačala svoje terjatve in zakaj sedaj spravlja Tehnostroj in PAN-AGRO v stečaj. Se boji revizorjev, ki ugotavljajo, da je bilo ob prisilnih poravnavih oškodovano družbeno premoženje.

Dr. Ščap je v torek, trinajstega oktobra, razsodila, da se Janeza Votka, odgovornega urednika Vestnika, ki je pisec članka »Opilki letijo v nebo«, oprosti, po kateri »naj bi hudo in odmevno žaljivo obdolžil in obtoževal čast in dobro ime zasebnega tožilca dr. Štefana Ščapa in celotne njegove družine«.

Banka s privilegije

stečajni, ki je imel ozadje

Vsi vlogi v stečajnem postopku, agencija za revizijo, sodišče in sodnik, ki so bili v stečajnem postopku, so bili v stečajnem postopku, ki je imel ozadje stečajnega postopka. V stečajnem postopku, ki je imel ozadje stečajnega postopka, so bili v stečajnem postopku, ki je imel ozadje stečajnega postopka.

Banka pošila podjetja v bankrot, namesto da bi odplačala svoje dolgove. Banka je, da bi zaščitila svoje interese, poslala podjetja v bankrot, namesto da bi odplačala svoje dolgove. Banka je, da bi zaščitila svoje interese, poslala podjetja v bankrot, namesto da bi odplačala svoje dolgove.

Zaključni govori

Perš seveda ni mogel mimo poučevanja. Odgovornega urednika je poučeval, kaj je raziskovalno novinarstvo, ob tem pa od njega še zahteval, da je pravni strokovnjak. Bojda bi se moral o vsem prepričati pri Ščapu in vsaj še treh drugih virih - kvantiteta proti kvaliteti? Zanj torej dva direktorja firme in vsa poročila niso dovolj! Ob tem je hotel še diskreditirati priče in je zatrjeval, da njihove trditve niso resnične! Nato je povedal še, kako bi lahko zoper medije Ščap vložil še najmanj deset tožb, Votka pa obtožil, da je izrazil pozicijo močnejšega. Ušlo mu je celo, da je bila medijska gonja podobna tistim iz časov stalinizma!!! In za krono vsega je celo zatrnil, da Ščap ni bil nikoli direktor Pan-agre, kar je moral pozneje popraviti.

Votkov odvetnik Norčič se je držal tožbe in povzel, da je bila izterjava oškodovane vsote Pan-agre od LB zadržana. Pan-agra bi lahko plačala elektriko, je urednik sklepal iz Vrečičeve priloge k zapisniku skupščine podjetja. Naslov »Dr. Ščap pokopava Pan-agro« je metafora, saj je s stečajem reševal terjatev LB Pomurske banke in ne interesov podjetja. Prav tako je poudaril, da članek ni bil napisan z namenom žaljive obdolžitve niti razžalitive in da predlaga oprostitev.

Za njim je povzel besedo še odgovorni urednik in povedal, da so bili njegovi viri: nekdanji direktor in komercialni direktor

Pan-agro iz LB prinesla več kot sto milijonov tolarjev, podpiral direktor Vrečič, ki pa ga je nato zamenjal dr. Ščap. Z njegovim nastopom je bilo konec pravnega in korist Pan-agre. Odvetnici so iz podjetja sporočili, da naj na obravnavo ne hodi! Čeprav je ta zahtevala, naj ji prekličejo pooblastilo, je to storil še stečajni upravitelj g. Koren. Čigave interese je torej zastopal Ščap kot direktor? Očitno LB. Odvetnica za svoje delo nikoli ni dobila plačila, temveč je morala to prijaviti v stečajno maso.

Evgen Hašaj je potrdil, da je dal Janezu Votku dokumente ter mu povedal, da Ščap ni dal zele ne luči za reševanje podjetja po scenariju, ki ga je prejšnje vodstvo sestavilo skupaj z mariborsko odvetnico. Prav tako ni naredil sanacijskega programa, temveč zgolj dva elaborata in poudaril, da je imel Ščap namen, likvidirati Pan-agro. Kaj je torej hujske? Likvidirati ali pokopavati? Metaforičen izraz likvidirati je precej hujski od pokopavati, saj v slednjem primeru pomeni, da je zadeva že tako ali tako odšla s tega sveta! Torej, urednik je uporabil milejši izraz. No, ob Hašajevem nastopu sta poskočila Ščap in njegov odvetnik ter mahala z viri, ki naj bi dokazovali, da je bil Hašaj podpisnik, ta pa je dokazal s svojim verodostojnim podpisom s drugega dokumenta, da podpis na viru ni njegov. S čim sta torej nastopala tožnik in njegov odvetnik? Odvetnik Perš se je iztril in začel groziti Hašaju, da ga bo kazensko preganjal. Hašaj je protestiral zaradi Perševega izpada, nato pa je lahko zapustil sodno dvorano.

Ščapov predhodnik na direktorskem mestu Viktor Vrečič pa se je spomnil, da je dal Votku zapisnik in revizijsko poročilo ter da se je z njim tudi pogovarjal. Direktorica Podjetja za informiranje Irma Benko je povedala, da jo je Ščap po izidu članka klical po telefonu in mu je dejala, kakšen je postopek po Zakonu o javnih glasilih, če se z vsebino ne strinja, in dodala, da naj napiše odgovor, Ščap pa tega ni storil. Ob tej izjavi je Ščap poskočil in dal direktorici na rame roko ter jo začel prepričevati, kako ga

Pan-agre, Vrečič in Hašaj, ter predloženi pisni viri. Njegovi priči nista bila kdorkoli, temveč vodilna delavca pokopanega podjetja!

Ob tem je navedel, da so se njegove predpostavke izkazale kot točne z navedkom iz civilne tožbe proti Podjetju za informiranje, v katerem tožitelj Ščap navaja, da je oškodovan za skoraj 6 milijonov tolarjev dobička, ki bi ga pridobil kot stečajni upravitelj Tehnostroja in Pan-agre, a to zaradi članka ni postal. Toda sodnica je to zavrnila, saj problematika stečaja ni bila predmet obravnave.

Epilog: urednik Janez Votek je bil oproščen obtožbe in, kot je dejala sodnica, članek ni bil napisan v posmehljivem, sarkastičnem tonu, temveč je bil resna kritika razmer in ne nazadnje Zakon o javnih glasilih v svojem 24. členu med drugim pravi: Vir informacij je odgovoren za resničnost in točnost informacij, ki jih daje za javnost.

A. POTOČNIK

Komentar

MAJDA HORVAT

Premalo pameti

Koliko subvencij, denarja bo prinesel sedaj še predlog zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in po katerih kriterijih se bo delil regijam, občinam, gospodarstvu, so od državnega sekretarja Rada Klančarja z ministrstva za ekonomske odnose in razvoj hoteli izvedeti nekateri, ki so sedeli v Jakijevi dvorani na seji upravnega odbora OGZ za Pomurje. Ali konkretno Božo Kuharič iz Mure: »... kako konkretno si zamišljate podporo gospodarstvu, ko vlada ne priznava principa selektivnosti in konkurenčnosti. Brez upoštevanja prioriteta pa si možnosti za podporo ne predstavljam ...«, Franc Cipot, župan Moravskih Toplic: »... naj bo določeno, koliko za nerazvite, ker drugače nikoli ne bomo vedeli, koliko nerazvitim pripada ...«, Janko Halb, direktor Kartonaže in župan Rogašovec: »... regionalni tolar naj bo uzakonjen ...«, Feri Horvat: »... pridružujem se tistim, ki so za to, da se mora denar fiksno opredeliti in je obveza za vsakoletni proračun.« Rado Klančar pa v svojem medlem in razvlečenem odgovorjanju: »... tako postavljem zakon bi bil preveč konkreten.«

Sama po dodajam razmišljanje z »levimi« in »desnimi« krilom. Če bi zapekli tudi to (še to), koliko testa za gnetenje bi potem sploh še ostalo političnim strankam? Ali če bi v sedanjih političnih strukturi zakonsko zabetonirali ta in še drugi proračunski denar, koliko manevrskega prostora in adutov v igri bi potem sploh ostalo naslednji garnituri? Če je odločitev o tem, koliko denarja komu, le rezultat uspešnosti v lobiranju - političnem kajpak, in to seveda ni nekaj, česar ne bi vedeli tudi sedeči v Jakijevi dvorani: ali nam je potem konkretnost v zakonu o spodbujanju skladnejšega regionalnega razvoja potrebna zato, da se izognemo »trganju« za proračunski denar, pri čemer pa smo vse prej kot uspešni in si tako hrbte zavarujemo, če ne za vse večne čase, pa vsaj za določeno obdobje.

Kot protitež zgoraj zapisanemu: Če je »zakonski« tolar že za vse mogoče, zakaj ne bi bil še za razvoj regij? Ali ne bi bil ravno konkretnější zakon za spodbujanje regionalnega razvoja največji uspeh določene politične grupe? Bi se dala morda prav naša manjzvitost politično dobro vnovčiti?

In nekaj še ob rob našem odnosu do centra. Nekako tako se govori: v našem odnosu do centra, do Ljubljane, do državnih, vladnih institucij bi morali udariti po mizi, morali bi zahtevati, morali jim bomo povedati, da je »zafkravjanje« dovolj, morali si bomo izmisliti nov organ z vplivnimi ljudmi, da se bodo pogovarjali s tistimi tam v centru, vsaj dokler ne bodo postavljene pokrajine s svojimi organi, morali jim bomo ... Žuganje s strani naših politikov in gospodarstvenikov po tistem: »Vej te že vidli. Vam že mij pokažemo, samo naj malo gor zrastemo!« Ampak če se ozremo vase, vidimo, da so naši poslanci sila šibki, neuspešni v lobiranju, da so občinski politiki še vedno le obdelovalci predvsem svojih vrčikov, gospodarstveniki pa, tisti uspešni, ki znajo misliti in dovoliti globalno, ostajajo »zunaj« lokalnih diskusij, ki znajo trajati z mlatenjem prazne slame dolge, dragocene ure. Samoprepričevanje, kako drugačen odnos moramo začeti imeti do centra, pa je še vedno samo besedičenje. Če bi mislili resno, potem bi prvi korak k drugačnosti naredili s tem, da bi državnemu sekretarju Radu Klančarju v »faco« povedali, da je čas dragocen in naj ga sebi in drugim ne trati z dolgoveznim razlaganjem vsebine (še) predloga zakona. Ne predsedujoči seje ne nihče v dvorani si tega ni upal storiti. Vljudni, poslušni, uvidni, neodločni s(m)o, neprepričani vase, ker je naše znanje šibko ... Rudi Cipot je dejal: »Posel bodo delali ljudje, ne strategija in ne zakon. Žal pa ni ljudi, ki bi bili generatorji tega iz naše pokrajine. To je zame najbolj tragična usoda regije.«

Elektromaterial Lendava

Presežni delavci

Italijanski partner bo dodelavni posel odpeljal v Albanijo

V lendavskem Elektromaterialu je zaposlenih 339 delavcev, vendar jih je devetintrideset že od avgusta občasno na čakanju. »To je posledica motenj pri poslovnem sodelovanju z Italijanskim partnerjem,« je pojasnil direktor Elektromateriala Štefan Šoš. Toda motnje niso le začasne, ampak napoved prekinitev pogodbe o opravljanju dodelavnih del, ki se bo zgodila konec tega leta. Italijanski partner, za kate-

rega so delali devet let, bo delo odpeljal v Albanijo. Kljub temu, da je vodstvo podjetja ceno storitve znižalo na raven golega pokrivanja cene delovne sile in jo letos še znižalo za dodatnih deset odstotkov, posla niso uspeli zadržati, saj je cena dela v Albaniji pač konkurenčnejša. Zaradi tega bodo delavcem sredi prihodnjega leta tudi izročili odločbe o tehnoloških presežkih.

Problem presežnih delavcev so imeli v Elektromaterialu že ob izgubi jugoslovskega trga, vendar so s pridobivanjem novih partnerjev in lastnim proizvodnim programom dosegli, da se je delež dodelavnih poslov z več kot 50 odstotkov leta štiriindevetdeset znižal na sedanjih 20 odstotkov. Kaj več da se, no direktor-

jevih besedah, ni dal narediti. »V primeru, da bomo našli nov posel ali da bi nekaj delavcev svoj status uspelo rešiti drugače - koliko, je ob neznankah delovnopravne zakonodaje in pokojninske reforme težko napovedati - bo število presežnih delavcev seveda manjše,« je izjavil Štefan Šoš.

In še: »Tekoče poslujemo pozitivno in ni straha, da bi se Elektromaterial zaradi presežnih delavcev utopil.« Za to leto namreč pričakujejo uspešen poslovni izid, izplačilo odpravnin in drugih obveznosti delavcem, ki bodo sredi prihodnjega leta ugotovljeni kot presežki, pa naj tudi ne bi zamajalo trdnosti poslovanja v prihodnjem letu.

Nedelja, 18. oktobra,
javljanja z nogometnih igrišč:

15.30 Potrošnik : Publikum, reporter Tonček Gider
17.00 Maribor : Mura, reporter Bojan Peček

Radio Murski val 94,6 Mhz

Spet izredna seja

Zares nenavadno: v zadnjem mesecu kar tri izredne seje občinskega sveta v Gornjih Petrovcih, češ da se nabere toliko materiala, da ga po »redni poti« ni mogoče več obvladovati. Le predsedniku občinskega sveta dipl. inž. agr. Karlu Hariju se imamo zahvaliti, da se seje ne zavlečejo prepozno v noč, čeprav je izjavil, da so »ti jesenski dnevi kot nalašč za sestankovanje in dogovarjanje«.

Tako je tudi potekalo: prve točke, predvsem poročila in potrditve zapisnikov prejšnjih sej, so bile soglasno potrjene, pa tudi o treh zaposlenih v javnih delih je še kar šlo, še več, vsi so bili mnenja, da je bilo marsikaj storjenega na področju sanacije gozdnih poti ter čiščenja divjih odlagališč; župan je omenil, to seveda ni zanemarljivo, da so veliki onesnaževalci gozdov predvsem »mestni gobarji«, ki puščajo za sabo veliko odpadkov. In če bo Goričko, seveda po »direktivi« iz Bruslja, kdaj postalo del krajinskega parka treh dežel Goričko - Raab - Orseg, bo treba nameniti še več pozornosti čistemu in urejenemu okolju.

Za zdaj le park dveh dežel

O projektni skupini za omenjeni park, ki jo vodi mag. Andrej Horvat, so se najbolj kresale iskre: vsi svetniki so imeli pomisleke, kajti ideja parka je preveč v zraku, je premalo konkretizirana, sami člani projektne skupine pa da premalo sodelujejo s krajanji in s projektom zaostajajo že več kot poldrugo leto. Pa še na nekaj je opozoril g. Alojz Kozar: Madžarska je iz projekta krajinskega parka hote izpustila Porabje, saj gre Madžarski še zmeraj potihem za skorajšnjo asimilacijo porabskih Slovencev, za katere tudi ni kaj dosti posluha v Ljubljani. Kdaj bo prišlo do konkretizacije parka na naši strani - Avstrija in Madžarska ga že imata -, je še zmeraj v zraku!

Omenjeni problem parka je seveda strateškega pomena za malo goričko občino, ki se seveda ukvarja in skuša rešiti tudi svoje probleme: tako so prenesli okoli pet milijonov dolga Mese industrije Pomurka kot stvarni vložek v osnovni kapital letnega podjetja, izločili iz rezervnega sklada več kot poldrugi milijon tolarjev za zagotovitev potrebnih sredstev za odpravo elementarnih nesreč, predvsem plazenja, na naslednji, upam, da ne spet izredni seji, pa bodo dokončno potrdili pravilnik o uporabi službenih vozil in se zedinili o določitvi višine letnih povračil za uporabo cest za kmetijske traktorje (t. i. takse), ki v blagajne krajevnih skupnosti tudi navrže nekaj denarcev. M. V. ■

Brezovci: himna je bila, zmaji so letali po zraku ...

Najžlahtnejši plod jeseni

Predsednik države in šolski minister pa nista mogla priti

Glej, glej, koliko avtomobilov, koliko ljudi, koliko zmajev v zraku, koliko ...! Ta in podobne misli so se mi porajale, ko sem se v nedeljo popoldne pripeljal v Brezovce, in to na otvoritev otroškega vrtca, ki so ga uredili v prostorih nekdanje osnovne šole. Najbrž je bilo vse skupaj bolj »napeto«, ker je bilo predvideno, da se bosta otvoritve udeležila tudi predsednik slovenske države Milan Kučan in šolski minister Slavko Gaber. Pa nista mogla priti, je bilo rečeno. Prireditev (osrednja v okviru 1. praznika občine Puconci) pa so seveda izpeljali tako, kot so si jo zamislili. Bila je zelo pestra in dokaj zanimiva.

Začeli so jo s slovensko himno, sledila je deklamacija pesmi Nekje je dežela, ki opeva puconsko občino, nato pa je imel pozdravni nagovor ravnatelj OŠ Puconci Ernest Nemeč. Med gosti je posebej pozdravil državno sekretarko Ministrstva Republike Slovenije za šolstvo in šport Teo Valenčič, delegaciji iz pobratenih krajev Tordas na Madžarskem in Zabok na Hrvaškem, dekana Filozofske fakultete Ljubljana Ludvika Horvata (domaćin iz Brezovec in eden od tistih, ki jim je pri uresničitvi te naloge precej pomagal), navzoče župane iz drugih občin idr. Poudaril je, da je bila naložba za ureditev vrtca v nekdanji brezovski šoli nujna, saj so morali zaradi prostorske stiske en oddelek vrtca organizirati v centralni šoli v Puconcih, nekateri starši pa so morali voziti otroke celo v M. Soboto. Naposled so bogatejši za dve igralnici, mini dvorano za rekreacijo in eno učilnico za 1. razred, obenem pa so vrtce tudi opremili z najodobnejšimi potrebščinami za delo z ot-

ki so ga izračunali na podlagi določenih normativov za predšolsko dejavnost, razliko pa so pokrili iz občinske blagajne, s sofinanciranjem KS Brezovci in s sredstvi pokroviteljev (Zavarovalnica Triglav, Kema Puconci).

Državna sekretarka MŠŠ Tea Valenčič, ki je bila slavnostna go-

je, da je to najžlahtnejši plod letošnje jeseni - »je večer, vlaganje otroke je najplemenitejše, in kaj spleča, je to naložba za prihodnost«. Poudarila je tudi, da je slovensko ministrstvo namenilo letos naložbe v predšolsko dejavnost okrog 22 milijard tolarjev. V Sloveniji je vključenih v vrtce 570

V Brezovce se je z otroškim vrtcem vrnilo življenje, kraj pa je dobil lepo urejeno središče. (Foto: J. J.)

roki in uredili zunanja igrišča. V vse skupaj so vložili okrog 70 milijonov tolarjev. Ministrstvo za šolstvo jim je »priznalo« polovični delež od zneska 61 milijonov,

vornica, pa je vse navzoče najprej presenetila z deklamacijo verza v prekmurščini V našen kraji je lipou ..., ki so ga napisali tudi na vabilo za otvoritev vrtca. Dejala

stotkov predšolske generacije puconski občini pa je bil ta doslej 49-odstoten (173 otrok oddelkih). Pričakovati je, da bo sedaj, ko so tudi v izredni odprli vrtce, odstotek dvignil.

Med kulturnim programom katerem so se predstavili puconski in šolski otroci ter gosti iz pobratenih krajev na Madžarskem in Hrvaškem, je spregovoril tudi dekan FF Ljubljana Ludvik Horvat, in sicer predvsem svojem otroštvu, ki ga je preživljal v Brezovcih, »kjer mojega stoji očeta ...«

JOŽE GRABAR

Beltinski župan zadržal sklep OS

»Sporni« grb ali kdo bo koga?!

Kdo bo potegnil krajšo v dvoboju občinskih oblastnikov - Svetniki kljub županovemu opozorilu z glasovanjem vnovič potrdili odlok o grbu in zastavi - Bo sprožen ustavni spor?

Čepprav so že na 52. seji svetniki beltinske občine sprejeli sklep o določitvi grba - medtem so opravili eno redno in dve izredni seji - jih je župan Jožef Kavaš na četrtkovi 56. seji občinskega sveta seznanil s svojo odločitvijo o zadržanju omenjenega sklepa. Kot je dejal, naj se pripravi takšen grb, ki bo ustrežal vsem pravilom in kriterijem. Po njegovem sedanjim grb vsebuje preveč elementov, ki so uporabljani brez pristanka drugih avtorjev.

»Menim, da je ta sklep neustaven in nezakonit, zato naj občinski svet o tej zadevi ponovno razpravlja. Že pri obravnavi dnevnega reda sporne seje sem predlagal, naj občinski svet razpravlja o gradivu ter da se predhodno pridobijo smernice za kakovostno izdelavo predlogov. Poleg tega sem med obravnavo še dodatno prebral mnenje strokovnega sveta pri Heraldici Slovenici, ki v dopisu 3. avgusta 1998 navaja, da ta grb, ki ga je na omenjeni seji ponudil predsednik občinskega sveta, ni sprejemljiv. Občinski grb in zastava sta znamenji, s katerima se identificirajo vsi občani, zato morata biti tudi strokovno izdelani in usklajeni z vsemi zakonitostmi grboslovja in zastavoslovja. Grb in zastava morata biti

sprejeta na dogovorni ravni po širši tudi javni razpravi in ne na način, kot je bilo glasovanje na omenjeni seji, ko je ena skupina občinskih svetnikov demonstrativno zapustila dvorano in ni glasovala. Nikakor ne sme priti do prikazovanja politične moči in prisile. Ker sicer sprejeti grb ni usklajen s heraldičnimi izhodišči, v skladu z zakonom o heraldičnem registru ne bo mogel biti registriran in ga tudi ne bo mogoče uporabljati, ker ne bo imel nikakršne pravne zaščite,« navaja župan Jožef Kavaš.

Predsednik občinskega sveta Marjan Maučec je pripomnil, da ta obrazložitev nima nič skupnega s heraldiko in grbom. »Le če bi bilo kaj protiuustavnega, bi župan imel možnost zadržanja sklepa, sicer pa ne.« Jabolko spo-

ra naj bi bilo v tem, ker so svetniki iz vrst SKD »navijali« za kopijo beneškega vodnjaka, ki stoji pri beltinski cerkvi, nasprotna stran pa v grbu ne želi imeti nobenega simbola družbenega sloja ali politične opcije. Zato so na 56. seji občinskega sveta beltinske občine v enofaznem postopku vnovič obravnavali odlok o grbu in zastavi občine Beltinci. Glasovanje je pokazalo, da se je zanj odločilo 12 svetnikov, 5 se jih je vzdržalo, eden pa ni glasoval. S tem so potrdili po mnenju župana sporni odlok, zato je v prihodnje pričakovati nadaljnje zaplete. Bo moralo odločiti celo ustavno sodišče?

Stop tudi za kanalizacijski projekt!

Da je v ozadju tega spora merjenje moči, je pokazala tudi dokaj vroča razprava o izbiri izvajalca za izdelavo projektne dokumentacije za gradnjo kanalizacije v beltinski občini. Naj-

bolj »glasen« je bil Branko Žižek, ki je menil, da je bilo porabljeno preveč denarja brez kakršnegakoli učinka. Pri tem je mislil na številne ogledne podobnih naprav drugje, npr. v Avstriji. Zato je terjal, da občinska uprava pripravi do naslednje seje temeljito poročilo o porabljenih sredstvih za projekt kanalizacije, vključno s Krajevno skupnostjo Beltinci. Čeprav je župan Jožef Kavaš zatrjeval, da je razpis za izbiro izvajalca uspel, saj naj bi se prijavi štiri štirje ponudniki, pri čemer so najugodnejši pogoji ameriške firme Lemno, ki ima svoje predstavništvo tudi v Evropi, to nekaterih svetnikov očitno ni zadovoljilo. Ivan Mesarič je povedal kar naravnost, da se v tem prehodnem obdobju pred lokalnimi volitvami ni najbolj sprejemljivo podajati v tako veliko investicijo, ki bo največji občinski projekt. »Verjetno od nas svetnikov želiš zvedeti, kako »diha« teren. To zadevo je treba temeljito preuhtati!« Kot so navedli, župan že štiri seje ni ničesar »dal na papir«, zato se svetniki ne morejo odločiti brez primerjalne študije, ki bi vsebovala določene rešitve v povezavi z možnostjo realizacije. Ker so člani komisije, ki jo je izbral župan, ugotovili, da ni znan tudi način financiranja, so se odločili za ponovni razpis.

Šolsko ministrstvo dalo denar za gradnjo

Nova šola pri Sv. Juriju bo!

Izvajalec Pomgrad jamči za hitro dokončanje dela

Na zadnji seji občinskega sveta občine Rogašovci je bil končno dosežen napredek. Izglasovana je bila namreč odločitev, da se bo v enem letu zgradila nova osnovna šola pri Sv. Juriju. Jože Horvat s soboškega Pomgrada, ki je izvajalec del, je napovedal, da bo šola dokončana že oktobra ali novembra naslednje leto, mogoče pa že prej, čeprav je bil prvotni rok dve leti. Horvat, ki je bil sam rojen pri Sv. Juriju in obiskoval staro osemletko - sedaj živi v Černelavcih - je dodal, da bo podpis pogodbe letos novembra, nakar se bodo začela prva gradbena dela.

Kot naročeno pa je ravno pred to točko župan Janko Halb razdelil sporočilo državnega sekretarja pri Ministrstvu za šolstvo in šport Matjaža Vrčka, kjer piše, da je uvrstilo ministrstvo v Program investicij v šolski prostor za obdobje 1998-2001 sofinanciranje osnovne šole Sv. Jurij v skupnem znesku

221.172.000 tolarjev. To je nasploh prvič, da so v občini Rogašovci od države dobili pisni dokument, na katerem je stalo, da bo stala celotna gradnja šole za dobrih 561 milijonov tolarjev, bo večino predstavljal delež občina dobila s priložnim.

TOMO KULEŠ

DRUŠTVO ZA BOJ PROTI RAKU POMURJA, MURSKA SOBOTA, ARH. NOVAKA 2B, zbira prostovoljne prispevke občanov in organizacij na ŽIRO RAČUN: 51900-678-48545

ZBRANA SREDSTVA SE BODO UPORABILA V POMURJU PO PROGRAMU DRUŠTVA ZA BOJ PROTI RAKU ZA LETO 1998 - ZA NABAVO OPREME AMBULANTE ZA TERAPIJO BOLEČINE IN PATRONAŽNO SLUŽBO NA OBMOČJU POMURJA IN ZA IZOBRAŽEVANJE PO PROGRAMU SLOVENIJA 2000 IN RAK.

Tondach bo v posodobitev proizvodnje v opekarni v Križevcih vložil 2 milijardi tolarjev

Nujen korak pred drugimi

Po posodobitvi bodo v celoti opustili zidni program, s strešno kritino iz gline pa bodo v celoti pokrili slovenske potrebe

V Križevskih opekarnah, kjer bodo prihodnje leto praznovali 90-letnico opekarništvu, so v vsem tem obdobju imeli številne prelomnice, najpomembnejša pa gotovo sodi v čas pred enim mesecem, ko so 14. septembra z avstrijsko skupino Tondach Gleichstätten podpisali pogodbo, po kateri je omenjena avstrijska firma postala 90-odstotni lastnik kapitala v Križevskih opekarnah. Ta povezava pravzaprav ni nobeno presenečenje, zatrjuje Branko Zidar, direktor križevskih opekarnarjev, saj so v razvojne cilje podjetja zapisali, da morajo postati vodilni proizvajalec strešnega programa v Sloveniji.

Čeprav družba uspešno posluje, se je v zadnjem času znašla pred vse močnejšo tujo konkurenco, zaradi zastarele tehnologije, ki pa je križevsko podjetje samo ni sposobno izpeljati. Ob iskanju ustreznega strateškega partnerja so pred štirimi meseci stekli pogovori z avstrijsko firmo Tondach, ki je edini proizvajalec strešne opeke iz gline v Avstriji, z nakupom sorodnih podjetij v sosednjih državah pa je začela širiti svoje dejavnost tudi v države zahodne Evrope.

Avstrijska firma Tondach je s svojim proizvodnim programom že zdaj na slovenskem tržišču, dvom nekaterih, da odkup večinskega deleža v Križevskih opekarnah pomeni zgolj špekulacijo, pa direktor Tondacha Franz Olbrich odločno zavrača. Po njegovih besedah je to opekarna z več kot stoletno tradicijo, saj je bila prva opeka izdelana že leta 1881, v letu 1983 pa so začeli izdelovati strošne kritine v Avstriji. Izdelujejo izključno kritino iz gline, začeli so z 1-odstotnim deležem, zdaj pa dosegajo že 20-odstotni delež prodaje strešne

V Križevskih opekarnah, ki se poslej imenujejo Tondach Križevci, je trenutno zaposlenih 150 delavcev, ki bodo letos izdelali 10 milijonov kosov kritine bobrovec in 30 milijonov NF zidnih opečnih izdelkov, skupaj pa bodo ustvarili milijardo 100 milijonov tolarjev prometa. Po posodobitvi proizvodnje se bo število zaposlenih zmanjšalo, vendar bodo to opravili brez večjih pretresov, saj jih bodo nekaj prerazporedili na druga delovna mesta, nekaj pa se jih bo upokojilo. Usmeritev večinskega lastnika pa je, da vlaga predvsem v kadre za marketing, saj je boj za tržišče ena glavnih nalog podjetja.

Franz Olbrich: »Ni najpomembnejše, da si velik, pomembnejše je, da si vedno pred drugimi, zato namenimo posebno skrb posodobitvi proizvodnje.«

kritine v Avstriji. Politične spremembe v sosednjih državah so narekovele poslovno širitev, zdaj že imajo štiri proizvodne obrate na Madžarskem, enega na Slovaškem, tri v Češki in enega na Hrvaškem, križevska tovarna pa je trenutno zadnja v verigi širitve v sosednje države. Da avstrijski partner z nakupom večinskega

deleža v Križevskih opekarnah misli resno, potrjujejo načrtovane naložbe v to opekarno. V Križevcih načrtujejo uvedbo tehnologije, ki bo zagotavljala kakovost za evropski trg, pravi direktor Olbrich, za to pa bo avstrijski partner zagotovil več kot 2 milijardi tolarjev. Z njo bodo obnovili in posodobili obstoječo

linijo za izdelavo kritine bobrovec ter uvedli novo linijo za izdelovanje stiskanih strešnikov.

»V vsaki državi, kjer smo navzoči, želimo nadaljevati proizvodnjo in ohranjati delovna mesta,« zatrjuje Franz Olbrich. »Na slovenskem trgu smo s svojimi izdelki navzoči že tri leta, zato dokaj dobro poznamo potrebe in tudi možnosti na tem trgu. Sicer pa je naša usmeritev takšna, da v vse objekte, ki jih kupujemo, tudi vlagamo. Opekarna v Križevcih ima tradicijo, z njo želimo nadaljevati, saj je kakovost surovine tukaj izredno dobra, v Križevcih pa želimo vpeljati proizvodnjo, ki bo v celoti pokrivala slovenske potrebe po opečni kritini. Križevci so poleg opekarnarje v Novi Gorici edini slovenski izdelovalec tovrstne kritine, slednja pa pokriva le lokalne potrebe. Čeprav spadamo trenutno med največje izdelovalce strešne kritine iz gline v Evropi, pa ni najpomembnejše to, da si največji, pač pa je pomembnejše, da si vedno korak pred drugimi in zato tudi veliko vlagamo v posodobitev,« je prepričan generalni direktor Tondacha Franz Olbrich.

Načrtovana naložba v opekarni v Križevcih naj bi bila končana v čim krajšem času, po njeni realizaciji pa bodo v celoti opustili izdelavo zidakov in tako za 40 odstotkov zmanjšali porabo materiala.

LUDVIK KOVAČ

Inter Ing Consulting prevzemnik SGP Pomgrad

Nov stil

Skozi prizmo novega lastnika

Zamenjava na vrhu

Po pridobljenem soglasju je julija zasebna družba Inter Ing Consulting prevzela firmo SGP Pomgrad. Sredi septembra je bila potem sklicana skupščina, ki je imenovala tri nove člane nadzornega sveta, na prvi seji v novi sestavi pa je nadzorni svet za direktorja družbe SGP Pomgrad imenoval Stanka Polaniča, Tiborju Čarniju pa dodelil mesto prokurista. Tibor Čarni je dan po skupščini na vprašanje, ali se načrtuje zamenjava tudi zanj, izjavil, da najverjetneje ne in da ga je nadzorni svet imenoval za direktorja decembra šestindeset za dobo petih let. Toda zamenjava na vrhu je bila na dnevnem redu prve seje nadzornega sveta v novi sestavi, po Čarnijevih navedbah pa je za svojo premestitev na mesto prokurista izvedel dan prej.

Reorganizacija za: preglednost poslovanja, racionalizacijo, manj režijev, učinkovitejši nadzor

SGP Pomgrad je bil krovna družba s tremi hčerinskimi družbami: Visokogradnje, ABI Lipovci ter poslovno najuspešnejšo Nizkogradnje ali po stečaju in prisilni poravnavi Visokogradenj z dvema družbama. »Zato od okto-

bra intenzivno pripravljamo reorganizacijo v smislu enovitosti. Tako naj bi do konca leta najprej pripojili Nizkogradnje,« je izjavil direktor Pomgrada Stanko Polanič. In v tem vnovičnem vzpostavljanju »enoglavosti« bo dosežena tudi preglednost poslovanja, zmanjšalo pa se bo število vodstvenih delavcev. Za koliko ljudi?

»O presežkih je težko govoriti, ker ugotavljamo, da je ljudi v proizvodnji premalo. V kumulativni številni delavcev ne bomo zmanjšali, s tem pa, da bomo povečali število proizvodnih delavcev in zmanjšali režijo,« je povedal sogovornik. In od kod naj bi gradbinci prišli, če vemo, da jih na domačem trgu delovne sile ni mogoče dobiti, od zunaj jih ni dovoljeno pripeljati, šole pri nas pa tudi nimajo teh izobraževalnih programov. Si bo torej družba Pomgrad poskušala pridobiti delavce z neke vrste »kadrovskim prevzemom« od drugih gradbenih firm?

»Kadrov ni tu in ne tam. In tam, kjer ni, tudi vzeti ne moreš,« je zatrdil sogovornik. Vsa gradbena podjetja so namreč v povprečju s staro delovno silo, ki je zaradi narave dela tudi boleha in z visoko stopnjo invalidnosti.

Šolanje izbranih in pripravljanje naslednika

»Zato se želimo prihodnje leto

bolj povezati s šolo, da bi začela usposabljanje za gradbene poklice, za katere smo mi zelo zainteresirani. Vendar bo ta proces trajal od tri do pet let,« je povedal Polanič. V maju in juniju pa so tudi z eno od agencij iskali mlade strokovne in vodstvene ljudi, v katere nameravajo precej vlagati ter jih dobro podkovati na strokovnem, komunikacijskem in organizacijskem nivoju.

»V dveh, treh letih pa moramo priti tudi do tistega, ki bo vodenje Pomgrada prevzel,« je iskanje naslednika in čas predaje direktorskega mesta uokviril Stanko Polanič.

Orientacija - lokalna ter v sosesčino

»Pomgrad bo v vsakem primeru lokalno orientiran,« je zatrdil novi direktor Stanko Polanič. Na vprašanje, ali je ta prostor res investicijsko tako močan in dolgoročno »nenasiten«, pa je odgovoril: »Ta lokalni prostor je sedaj toliko investicijsko močan, da ima izvajalce tudi zunaj regije. In

GOST TUR '98

Sejem s srečno (ministrovo) zvezdo

Od 6. do 10. oktobra je potekal v Mariboru 6. mednarodni sejem gostinstva in turizma. Verjetno so prav za ta sejem najtežje bili razstavljalci, in če ne bi skočil na pomoč minister za zemljo Janko Razgoršek, ki je naročil mogočno predstavitev s podobnega Centra za promocijo in turizem, bi bil mariborski sejem podoben navadnemu obrtniškem ali vaškemu sejmu.

Predstavitve opreme, živilske stroke in proizvajalcev bi bile zato, če jih ne bi srečevali tudi na drugih sejmih. Mariborsko sejmšče prav ni pravo sejmšče, ampak predstavljanje v sestavljivih šotorih, v njem pa že vse od začetka obljublja, da bo prihodnji sejem v vsem zgrajenem sejmšču. Vprašljivo je tudi, komu je takšen sejem namenjen: gostincem, obrtnikom, turističnim delavcem ali potencialnim domačim turistom. Na srečo so tokrat vsaj nekatere obsejemske desetine organizirali zunaj sejmšča; na primer Slovenska turistična borza je bila organizirana 8. oktobra v primernejšem prostoru v Kazinski dvorci Narodnega gledališča v središču Maribora. Sodelovalo je kar 90 predstavnikov iz tujine in 51 domačih ponudnikov turističnih storitev, med njimi tudi Zdravilišče Moravske Toplice, Zdravilišče Radenci in Račava Zvezda - Diana.

Pomurska turistična zveza je v sodelovanju z občinami in obrtniki tudi tokrat pripravila celostno predstavitev pomurske turistične ponudbe v sredo popoldne pa so se na razstavnem prostoru Centra za promocijo turizma in v sodelovanju s Skupnostjo slovenskih naravnih zdravilnic predstavljala tudi pomurska zdravilišča.

BERNARDA B. PEČEK, FOTOGRAFIJE: JURE ZAUNEK

Razstveni prostor Pomurske turistične zveze so bogato »obložili« pomurski gostinci - toliko dobrot (in takšne gneče) ni bilo na nobenem drugem razstavnem prostoru.

tudi dolgoročno tu problemov ne bi smelo biti.

Mi pa želimo Pomgrad tudi preusmeriti. Poudarek želimo dati predvsem pridobivanju materialov za potrebe gradbeništva ter odpiranju na avstrijski in madžarski trg, ki je za nas, ko se nam bo popolnoma odprl, zelo velik. In ta tržni prostor želimo pokriti s kakovostnimi gradbenimi materiali, asfalti, betoni, peski,« je povedal sobesednik. To svojo usmerjenost pa že začno uresničevati, saj so na avstrijski trg prodali pet tisoč ton asfalta.

»To ni malo. Ni malo za začetek, ker smo na ta način uspeli preskočiti prvi zid, ki se je postavil, in sicer zadostiti njihovim standardom, saj to so materiali, ki so podvrženi atestu,« smo razumeli sobesednika. To pa so tudi standardi, ki jih slovenska družba za ceste postavlja za naš avtocestni program.

Se banka poplačuje skozi investicijo?

Ni skrivnost, da je SGP Pomgrad komitent Pomurske banke in da ga slednja finančno podpira. Na primer samo za sanacijo družbe Visokogradnje je najela krovna družba pred uvedbo stečaja 120 milijonov tolarjev kratkoročnega posojila pod neugodnimi pogoji. Sledil je stečaj, ki se je iztekel s prisilno poravnavo in obveznostmi do upnikov.

Novi večinski lastnik je torej prevzel firmo z obveznostmi vred. Pomgrad z gradnjo novih bančnih prostorov odplačuje del terjatev?

»Pri gradnji Pomurske banke ne gre za pokrivanje terjatev. O tej tematiki se bomo s pomursko

banko kmalu pogovarjali,« je izjavil Stanko Polanič. In se »Pomurska banka do sedaj v Pomgradu ni izgubila še niti tolarja, in če ne bi,« je dodal. Pomgrad ima, in število zapovednih, potem Pomgrad sploh ni dolžen,« je dolžniški odnos sogovornik. Podkreplil ga je primerjavo z majhnimi družbami, na primer Marker, Šavel, Jęgra, Gaber, ki so vzel nekaj deset milijonov mark bančnega posojila in ga utopili. O investicijski Pomurske banke in izvajalske deležu Pomgrada pa je povedal, da njihov delež pri nekaj desetih dvestomilijonski vrednosti predstavlja 42 milijonov ter da ta drugi kooperanti nastopajo s mostojno in ne prek Pomgrada.

Novodobno poslovanje - sodobni prostori

Pisarniške prostore Pomgrada v ulici Štefana Kovača so vsaj temeljito obdelavo mojstru za instalacije in notranjo opremo.

»Pa ne zato, da naj bi se selili tja, ampak ker so instalacije izdelali stare in nanje ni mogoče vezati računalniške opreme,« je pojasnil sobesednik. Podobno primer za DARS, je povedal, praviti v določenem programu seveda sploh lahko računamo, sel, smo ga še razumevali. »Torej računate na podoben sodelovanje z Darsom,« je selilo vprašanje.

»Ne računamo, koliko nam ampak tem zahtevam moramo doseči tudi, če smo podoben nekaterih partnerjev,« je bil Dars. Gre predvsem za priložnost in kontrolo situacije, je bil odgovor. MAJDA HOVAT

Pamflet

A. POTOČNIK ■

Ko se je ondan prikazal na televiziji Marjan Podobnik, pošteni SLS, in slovensko javnost obvestil, da mu grozijo z ubojem, je bil njegov izraz na obrazu res »pretresljiv«. Recimo, da mu verjamemo, da je tak pošteni in da ga je novica resda hudo pretresla. Obstaja seveda še druga skrajnost. Če bi dokazali, da je tak pošteni, kot pravi, da je, potem bi mu tudi tožba proti Mladini ne odnesla njegove pošteni avreole tako znanca, kot mu jo je zdaj. Torej, Marjan nas hoče prepričati, da je njegova poštenost pristna in njegovi nameni sveti. Toda kaj, ko pri politiki ne veš niti, kdaj je njihov strah pristen in kdaj ne. Zanimivo je, kako se je dan po Marjanovem nastopu na televiziji pojavil direktor SCT-ja in slovenski javnosti zagotovil, da je bil pogovor z direktorico Agencije skrajno prijazen. Da je Zidar stari macek in da ga do zdaj politika ni mogla zvrzeti, je znano. Hudo je samo, da je direktorčin telefonski klic Marjan takoj obesil na veliki zvon. Spretno zrežirana igra? To, da bo policija »resno« raziskala »zadevo«, je potrdil policist Pogačnik. Razplet na ustavnem sodišču, kjer bo tekla beseda na temo SCT-ja, bo vsekakor kot zanimiv.

Ostanite resni, če lahko ...

Sploh pa vlada zadnje čase precej razmišlja. Tudi ko gre za nove ministre. Predvsem ko gre za Krapeža. Ne more in ne more se odločiti, ali je ali ni kriv. Ne glede na to, da zakon jasno določa, kdo so funkcionarji in kdo uslužbenci ministrstva za razvoj. Ne glede na to, da pravilnik o dodeljevanju stanovanj določa, da minister kot funkcionar ne more dobiti stanovanja na domu, kot si ga je pridobil Krapež. Še več, slovenska vlada ima na področju stanovanj nered! Menda šele zdaj sestavljajo seznam stanovanj in njihovih prebivalcev, kot je v enem od intervjujev povedal Podobnik in ob tem še dodal, da je mogoče v zadnjem času v Ljubljani večkrat videti selitveno službo. Torej, enak postopek pomeni da, toda pred drugim pragom. Poštenjak bo lahko zopet kontroliral, toda minister, ki bi z objavo novice moral leteti, ostaja. Ne počuti se odgovornega. Strankini pošteni pa še razmišljajo. Morda o tem, katero pravno mnenje bi uporabili, da bi ministru odbržali. Ministra, ki ga ne bi rad zamenjal niti Drnovšek! Ju, ja, vladni človek je pač vladni ali pa vendarle strankarski mož? Kakor se vzame, Krapež je tik pred nastopom mandata v esesovski vode ...

Nasploh pa naša država pljuje proti Evropski zvezi. Od eldesoskega predvolilnega boja in znaka 2000 je nastala letnica 2002. Mi bomo takrat v zvezi, čeprav so zanj npr. Avstriji potrebni desetletje priprav. To, da zamujamo z roki pri uskladitvi slovenske zakonodaje z evropsko, slovenske politike očitno ne moti. Toda, bomo od obljub preživeli tudi v Evropski zvezi? Da je Van den Broek označil kot realno letnico priključitve Slovenije leta 2006, za naše politične veljake očitno ni pomembno. O tem, da bi radi tudi v Nato, smo slišali že toliko pravljic! Toda ravno to gre za vprašanje sodelovanja, se pri nas tu in tam kaj zatakne. Drnovšek je na novinarski konferenci ponosno razlagal, da Slovenija ne bo pomagala Natu pri njegovi operaciji v Srbiji. Počemu ga je tudi Kučan. Res je, z napadom stvari ne moreš reševati. Toda kaj pomeni, pogovarjati se z Miloševićem, smo videli, ko je ta mednarodni javnosti pod nos pomotil zmanipuliran referendum, na katerem so prebivalstvo spraševali, ali so za vmešanje tretje strani v njihove notranje odnose. Odgovor je bil seveda negativen, posledice pa jasne: mrtvi Kosovčarji ...

Novost za prisilno ustavljanje voznikov

Varujmo se stingerja

Murski policisti so dobili novo tehnično napravo za prisilno ustavljanje motornih vozil – tako imenovani stinger

Je 720 centimetrov dolg trak s 180 luknjičastimi bodicami, ki je sicer spravljen v kovčku, a je – ko gre zares za uporabo – zelo učinkovit. To je pokazala predstavitev, ki so jo policisti izvedli v centru Gaber v Murski Soboti: prednje gume avta, ki je prišlo na bodice (ki so se potem odtrgale in ostale v gumah), so se po nekaj sekundah oz. kakih 100 metroh izpraznile. Če pa vozilo ne zapelja naravnost (torej naravnost s katerega so bodice že odtrgane), bi se sprednje gume. S praznimi gumami pa ne moreš voziti.

Stinger oziroma trak s 180 luknjičastimi bodicami, skozi katere »izteče« zrak iz gume v 20 sekundah, je zelo učinkovito prisilno sredstvo za ustavljanje motornih vozil. Tega ne trdimo »na pamet«, kajti policisti so žrtvovali (najmanj) dve gumi avta, ki je zapeljal čez bodice in se ustavil kakih 100 metrov proč – s praznimi zračnicami. Foto: J. Zauneker

Oddelek za bolezn ušes, nosu in grla - do kdaj?

V vrtincu reform izgubljam

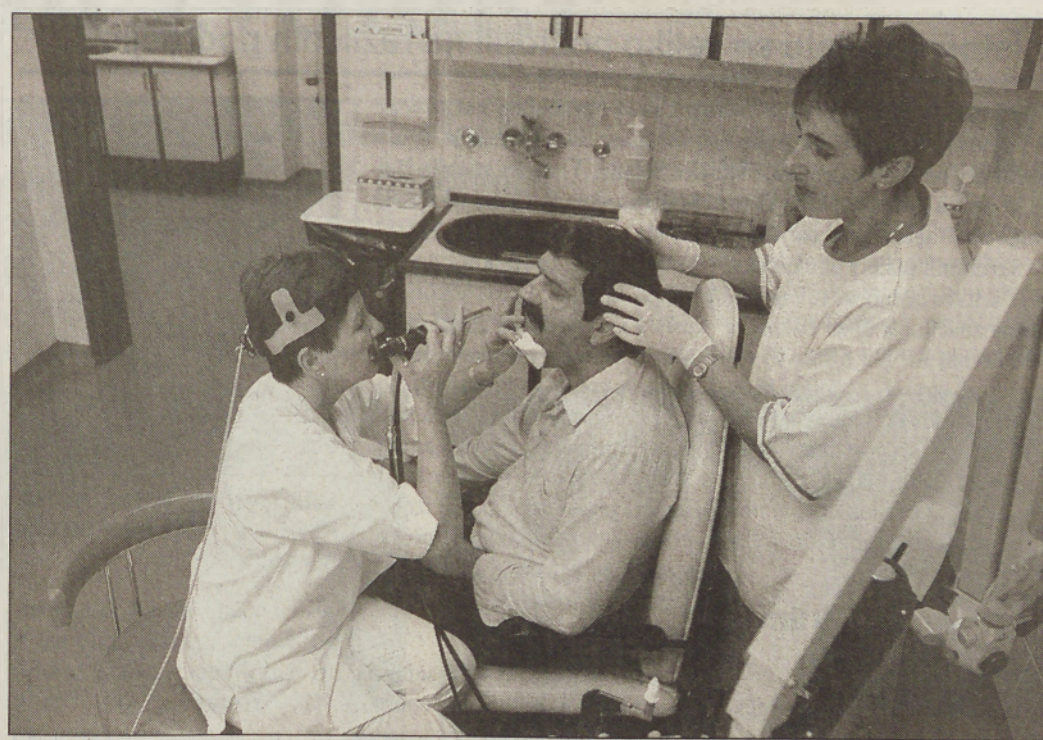
Vrti se nazaj

V zborniku, izdanem ob stoletnici murskosoboške bolnišnice, lahko beremo: »Številni otorinolaringološki bolniki so zahajali v ambulante oziroma bolnišnice v Mariboru, Szombathelyu, Zagrebu in Gradcu. Po drugi svetovni vojni pa je večina bolnikov odhajala na zdravljenje v Maribor.« In še: »Zaradi naglega razvoja medicinske znanosti je bil tak način zdravljenja vse bolj pomanjkljiv,« je zapisal začetnik otorinolaringološkega oddelka v murskosoboški bolnišnici dr. Jože Požun. Skratka, oddelek za bolezn ušes, nosu in grla je bil v naši regiji ustanovljen pred petintridesetimi leti, ker je bila to velika potreba. In sedaj, ko je pred tem, da ga zdravstvena politika ukine - mar to pomeni, da te potrebe ni več?

»Naša velika želja je, da bi oddelek zadržali kot oddelek, ker menimo, da je našim ljudem, bolnikom, potreben. Zaenkrat uradnega obvestila o tem, da nismo več oddelek, ampak le še odsek, nismo dobili. Bojimo pa se, da se bo to zgodilo, saj je vse naravnano v to smer,« je povedala predstojnica oddelka za bolezn ušes, nosu in grla mag. dr. Breda Breznik - Farkaš.

Usihanje na obroke

Zadnji dve letih ima otorinolaringološki oddelek po pogodbi z zdravstveno zavarovalnico priznanih le še devetnajst postelj, sedaj pa se jim piše zmanjšanje števila bolniških oskrbnih dni še za tisoč osemsto, to pomeni, »da bomo pristali pri desetih posteljah«, je povedala sogovornica. Zdravstvena zavarovalnica je namreč s soglasjem zdravstvenega ministrstva naredila razvrstitev slovenskih bolnišnic, po kateri se očesni oddelki ter oddelki za bolezn ušes, nosu in grla v regijskih bolnišnicah, kamor spada tudi murskosoboška, ukinjajo. Rekli so, da je pogoj za obstoj oddelka petindvajset postelj, ampak teh postelj ti oddelki nimajo več, ker so jim jih

odvzeli že v dosednji politiki krčenja bolniških oskrbnih dni.

Namera zdravstvene politike in zdravstvene zavarovalnice je jasna, zmanjšati število zdravljenj na oddelkih bolnice in povečati ambulantno specialistično delo, s čimer naj bi se privarčevalo toliko in toliko denarja. Konkretno, za otorinolaringološki oddelek je predvidenih 0,12 postelje na tisoč prebivalcev, kar je 9,20 postelje za murskosoboško bolnico ali ob dvajsetodstotnem povišanju zaradi upoštevanja različnosti naše regije nekaj čez deset postelj.

»Bojimo se, da bo to potrjeno,« je povedala dr. Breda Breznik - Farkaš. Zaradi tega se bo podaljševala čakalna doba, bolniki pa bodo ponovno začeli odhajati v druge večje zdravstvene centre, torej v Maribor ali Ljubljano.

Čakalnice za dolga leta

In kako dolge bodo čakalne dobe šele tam in sploh, kdaj bo prišel na vrsto naš človek? Kako resen je ta problem in kako dolgo bo treba čakati v večjih centrih, če jih bodo »zasuli« še bolniki z obrobja, nam nakazuje pri-

mer bolnika, ki so ga že sedaj na rutinsko operacijo obnosne votline v Ljubljani naročili za leto 2001.

Zaradi zmanjšane hospitalnega dela otorinolaringološke dejavnosti v murskosoboški bolnišnici bodo morali torej bolnike usmerjati drugam in umestna je bojazen, da se bo čakanje podajšalo tudi pri boleznih, ki so vitalnega pomena za zdravje. Saj ne, da bi bila vsa zadeva tako daleč, da bi življenjsko ogroženi bolniki kar padali kot muhe. Prva in nujna zdravniška pomoč ljudem, ki se bodo znašli v življenjski nevarnosti, jim bo zagotovo dana tudi v prihodnje. Toda zmanjševanje obsega dela na otorinolaringološkem oddelku pomeni zniževanje sedanje ravni zdravstvenega varstva. Znižala se bo povprek vsem skupaj ter različno vsakemu od nas. Se bodo naši starejši ljudje, navezani na svoj kraj, sploh hoteli iti zdraviti drugam? Bodo zmogli plačati strošek potovanja? Že sedaj v domači bolnišnici poznajo primere, ko so bolniki izjavljali, da če jih ne bodo pozdravili tukaj, drugam ne bodo šli. In še: bodo tisti, ki bodo napoteni na zdravljenje drugam, tja res tudi šli ali pa zavlačevali dotlej, dokler se ne bodo znašli v življenjski nevarnosti?

Pečat strokovnosti

Načrtovano zmanjševanje števil operativnih posegov in povečevanje ambulantnega dela pa pomeni tudi nazadovanje na strokovni ravni. Če bo število bolnikov, ki jih bodo v tukajšnji bolnišnici lahko celovito zdravili, torej od prvega pregleda, diagnostike do ozdravitve z operativnim posegom, manjše, bo to kot tiha voda začelo spodnašati tudi strokovnost.

»Smo v korak s sodobno medicino tako po strokovni usposobljenosti kot opremi. Smo tudi strokovno upravičeni za vsa dela, razen za operiranje malignomov larinksa, saj v bolnišnici do sedaj nismo imeli patohistološkega oddelka in zato tega posega nismo bili strokovno upravičeni opravljati,« je povedala sobesednica. In še: »Bolniki so zadovoljni, saj sicer ne bi prihajali k nam.«

Prihajajo pa tudi od drugod, predvsem s ptujskega konca. Prihajajo starši s svojimi malčki na manjše operacije predvsem mandeljnov in žrelnice, na katere bi v Mariboru morali čakati tudi po leto dni. Resda ne gre za živ-

ljenjsko nujne posege, toda starši svojem malčku, ki ima težave z dihanjem skozi nos ali morda s sluhom, želijo pomagati čim prej, in zato jih tudi pediatri iz sosednje regije kar številčno usmerjajo v murskosoboško bolnišnico.

»Usposobljeni smo tudi za operacijo obnosnih votlin na nov način - z endoskopsko metodo. Taka operacija je potem za bolnika veliko lažja, ležalna doba traja le nekaj dni, saj operacija ne pušča velikih posledic na sluznici in kosteh,« smo izvedeli. In sploh, oddelek je tudi zelo dobro opremljen z medicinskimi aparati, tako da lahko opravljajo celotno diagnostiko.

»Smo tretja bolnišnica v Sloveniji, ki imamo aparaturo za bolezn ravnatežnega sistema že od devetinsedemdesetega leta. Imajo ga le še v Mariboru in Ljubljani. Tako imamo tudi kompletno opremo za diagnostiko glede naglušnosti in ravnatežnega aparata,« smo razumeli predstojnico oddelka dr. Breda Breznik - Farkaš.

Prerezovanje brez konca

Na oddelku otorinolaringologije v murskosoboški bolnišnici dela pet zdravnikov in eden polovični čas, zaradi varčevanja pa že od februarja ne opravljajo več dežurstev in so doma v pripravljenosti. Dežurstvo zdravnikov so zadržali le za operativne dneve in avgusta še ob sobotah in nedeljah, od avgusta pa so izgubili še ta dežurna dneva. Prerezovanje do te mere je še nekako sprejemljivo, kakor je načelno razumljiva tudi usmeritev, da se vse več storitev opravi ambulantno ter da se zmanjša hospitalno zdravljenje.

»Ampak obravnava bolnika pri nas bi morala biti povsem drugačna. Imamo bolnike, ki gredo iz bolnišnice na primer v hlev in je možnost infekcije pri njih dosti večja. Zato jih ne moremo odpustiti že drugi dan, kot na primer v mestnih centrih. Saj smo ležalno dobo skrajšali tudi pri nas in je pod slovenskim povprečjem, ampak vse to je kot začarani krog, ko ne veš, kje je začetek, in ne, kje konec,« je razmere velike negotovosti povzela predstojnica otorinolaringološkega oddelka murskosoboške bolnišnice dr. Breda Breznik - Farkaš.

MAJDA HORVAT

FOTO: NATAŠA JUHNOV ■

Š. SOBOČAN ■

Kratek obisk v Gornjem Lakošu (madž. Felsőlakos)

Dobrotnik iz Kanade

V letošnjem letu so veliko postorili na različnih področjih

V raznih pisnih virih je Gornji Lakoš opredeljen kot *tipična madžarska kolonija iz poznega srednjega veka*. Naselje je ob magistralni cesti Lendava-Murska Sobota. Vrsto let sta bila Dolnji in Gornji Lakoš »nedeljiva« (ena krajevna skupnost), saj sta naselji drugo ob drugem, pred par leti pa sta »šla narazen«.

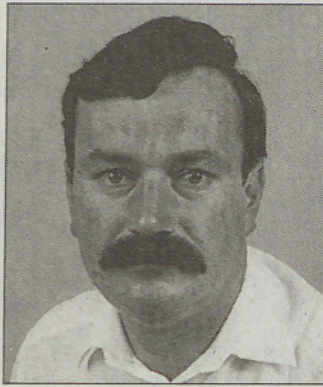
Skromnih hišic v obliki črk I in L, kritih s slamo, ki so bile občestna značilnost obeh Lakošev, že zdavnaj ni. Na njihovih temeljih so »zrasle« sodobne hiše, katerih stanovalci veliko dajo na urejenost stavb in okolice. Od kar so obnovili magistralno cesto, ki pelje skozi naselje, in uredili pločnike, je tudi Gornji Lakoš veliko pridobil.

Posodobljen hram sv. Štefana

Zdi pa se, da so nekam dolgo

rkvico, pa je tu in tam kdo primerjal ta kraja. Letos je končno prišla na vrsto tudi gornjelakoska kapela. Za nameravano obnovo je zvedel tudi nekdanji sovaščan Arpad Berden, ki pa je že desetletja izseljenec v Kanadi. Menda je v dobrem gmotnem stanju, zato ne čudi, da je izrazil pripravljenost, da bo izdatno prispeval za obnovo. In tudi je: 1.600.000 tolarjev. Vaščani so mu za to seveda hvaležni.

Tako jim ni bilo treba samim zbrati vsega potrebnega denarja

Ladislav Nagy, podpredsednik KS, je tudi predsednik PGD Gornji Lakoš.

ni več učilna, ampak ima že nekaj let status vaškega doma. V nekdanjih učilnicah so uredili večjo dvorano za kulturne in

Ta čas pa vgrajujejo nadomestna (nova) okna. Za streho so porabili 2.000.000 tolarjev, okna in vrata pa bodo stala 1.800.000 tolarjev. Naložbi financirajo z denarjem, ki ga zbirajo s krajevnim samoprispevkom, nekaj je primaknila Občina Lendava, krajevna skupnost pa je najela tudi kredit pri banki, to pomeni, da bodo za posodobitev vaškega doma plačevali anuitete. Uredili so tudi okolico doma. Nekaj površin so celo asfaltirali.

Letos so v Gornjem Lakošu tudi obnovljali vaški vodovod. Poglobili so zajemališče vode, namesto dotrajanih navadnih rezervoarjev so postavili »rostfrei« (nerjavne) rezervoarje, nove so tudi črpalke. Porabe vode pa (še) ne obračunavajo prek števcov, saj jih nimajo v nobenem od gospodinjstev, pač pa le-ta plačujejo (s položnicami) skoraj simbolično vsoto. Tačas so poslali položnice z vpisanim zneskom 2.000 tolarjev.

Kdaj še gasilski avto?

O vsem tem, kar je zapisano in še bo, sem kramljajal s podpredsednikom sveta KS Ladislavom Nagyem, z odgovori pa je pomagala tudi njegova simpatična žena Jolanda. Ta je še posebej omenila ženski pevski zbor, ki poje predvsem madžarske narodne pesmi in je že gostoval tudi v drugih krajih.

Besedo pa je spet povzel Ladislav, ki je tudi predsednik gasilskega društva Gornji Lakoš. Povedal je, da je v društvu 30 aktivnih članov. Gasilci imajo sodobno motorno brizgalno znamke Ziegler in ustrezno orodje, za zdaj pa še nimajo gasilskega avta, zato prevažajo motoriko - s prikolico. Želijo si primerno motorno prevozno sredstvo in upajo, da ga bodo v krajšem času dobili.

Nekoč je bil Gornji Lakoš povsem kmečko naselje. Zdaj pa je delavsko-kmetijski kraj. Mnogi so (še) zaposleni v Nafti in drugih lendavskih podjetjih, nekaj pa si jih služi vsakdanji kruh v domačem Gornjem Lakošu. Ob kmetih je namreč še nekaj drugih zasebnih dejavnosti: avto-servis in prodaja vozil, mizarstvo, avtoprevoznništvo, cvetličarstvo ...

Š. SOBOČAN ■

Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Ciril Smrkolj

O koruzi vlada prihodnji teden

Najverjetneje interventni odkup - Lakota pesti pol sveta

Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Ciril Smrkolj je na tiskovni konferenci dejal, da se zavedajo težav s koruzo, ki je prizadela pridelovalce predvsem iz severovzhodne Slovenije in ki je nimajo komu prodati. O tem bo prihodnji četrtak razpravljala slovenska vlada in sprejela ukrepe. Glavna težava s koruzo naj bi bila, ker so nekateri tradicionalni kupci domače koruze občutno zmanjšali »proizvodnjo« živine. Na to pa: »Čeprav smo za uvoz koruze uvedli maksimalne dajatve, je na tržišču še precej koruze. Tako iz časov pred uvedbo teh dajatev kot tudi zato, ker se uvaža tudi mimo sporazuma Cefte.« Najverjetneje se bodo odločili za interventni odkup. Ciril Smrkolj je tudi dejal, da se bosta morali urediti proizvodnja in poraba koruze in krmnih žit dolgoročno.

V tem času potekajo intenzivne priprave za odkup presežkov vina od pridelovalcev. Minister predvideva, da bodo odkupili predvideno količino, čeprav s terena prihajajo manj navdušujoče vesti. Na novinarski konferenci so

predstavili tudi drugo izdajo Kataloga kalkulacij za načrtovanje gospodarjenja na kmetijah v Sloveniji. Novi katalog med drugim predstavlja kalkulacije za 66 najpomembnejših pridelkov.

MARJAN HORVAT ■

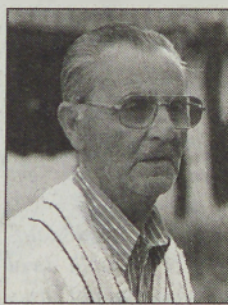
Anketa

Romi navijajo za svojega svetnika

65. členu slovenske ustave iz leta 1991 je opredeljeno, da položaj in posebne pravice romske skupnosti, ki živi v Sloveniji, uvaja zakon. Posebnega zakona, ki bi urejal tak položaj romske skupnosti, pa vse do danes še ni. Tako je bila takrat z zakonom o ustanovitvi občin le mestna občina Murska Sobota obvezana imeti v mestnem svetu enega predstavnika Romov. To so opredelili tudi v statutu in določili obdržali tudi zdaj. Do tega pa se očitno niso opredelili v nobeni drugi pomurski občini, kjer niso zapisali, koliko predstavnikov Romov bodo imeli v občinskem svetu.

Nadalje lahko v 39. členu zakona o lokalni samoupravi za sledimo besedilo, po katerem imajo na območju, kjer živi avtohtona naseljena romska skupnost, Romi v občinskem svetu najmanj po enega predstavnika. V 7. členu zakona o lokalnih volitvah pa navajajo, da ima pravico voliti in biti izvoljen za člana občinskega sveta predstavnik romske skupnosti.

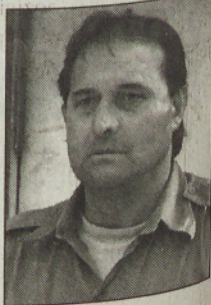
Čeprav ustava in zakon o lokalni samoupravi dajeta možnost, da tam, kjer živi avtohtona romska skupnost, izvolijo svojega predstavnika v občinski svet, je to za zdaj le mrtva črka na papirju. Tako Romom zaenkrat ne preostane drugega, kot da se udeležijo bližnjih lokalnih volitev in volijo kandidate kot drugi občani. Ker pa svoje predstavnike volijo po večinskem sistemu, je seveda vprašanje, ali bodo le-ti tudi izvoljeni. V tokratni anketi nas je zanimalo zlasti to, kako na te zadeve gledajo Romi in kako razmišljajo o možnostih izvolitve romskega predstavnika v občinski svet.

ANTON HORVAT, vojaški vojni invalid, iz Pušče: »Kaj slabega našemu svetniku ne bi mogel povedati. Meni namreč pove vse, kaj se dogaja v soboški občini in kako dogovarjajo v mestnem svetu. Poleg tega se je veliko povedanega tudi uresničilo v praksi. Naš svetnik je dosti pomagal našemu naselju, zato sem zaenkrat zadovoljen z njegovim delovanjem. Mislim, da bi tudi

v drugih občinah, kot je Lendava, naselje Bistrica in drugje, morali imeti vsaj enega predstavnika Romov v občinskem svetu, ki bi odgovarjal za njih.«

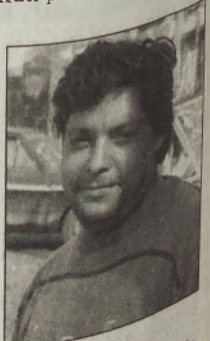
JOŽE HORVAT, nezaposlen, iz Beltincev: »Pri nas ni reda, kajti vsak vleče na svojo stran. Nekoč je bil vodja, zdaj pa že nekaj časa tega ni. Še vedno mi niso uredili državljanstva, čeprav tu živim že dlje časa. Po materi sem Hrvat, zato moram vsako leto podaljševati vizo. Če bi bil svetnik, bi se zavzemal za čimprejšnjo pridobitev državljanstva vseh prebivalcev. Menim, da bi Romi morali imeti vsaj enkrat mesečno sestanek. Tako bi lahko vsak med nami izrazil tisto, kar ga najbolj teži. Zdi se mi, kot da bi živeli v izoliranem svetu. Romski svetnik bi moral upoštevati vse, ne pa, da bi posamezne zadeve vlekel na svoj mlin. Pri nas bi potrebovali vsaj ulično razsvetljavo, ne pa tako zelo asfalt.«

SLAVKO CENER, delavec, iz Vatrče vasi: »Svetnika bi vsekakor radi imeli. Doslej smo bili bolj izgubljeni. Naša vas je sicer napredovala, zato bi morali biti dobro seznanjeni z dogajanjem v tišinski občini. Če bi v občinskem svetu imeli svojega predstavnika, bi vsekakor lažje uresničili svoje cilje. V prvi vrsti bi na ta način lahko pridobili npr. denar za gradnjo kanalizacije.

Le nekateri romski otroci so zdaj v vrtcu na Tišini, lahko pa bi jih bilo še več. Po mojem bi v vsaki občini morali imeti svojega svetnika. Ob demokraciji, ki jo imamo, in poti v Evropo bi morali upoštevati naše pravice. Ne gre samo za koruzo Slovence in Madžare, ampak tudi za Rome. Njim pomagamo, za nas pa se malo zmenijo, zato je precej socialnih problemov. Zakaj ne bi zaposlili čimveč Romov in bi odpadel marsikateri problem. Od tega bo imela korist tudi država, saj ta, egi Romi ne bi bilo treba socialno podpirati, hkrati pa bi prispevali do ločen davek.«

ANDREJ ŠARKEZI, delavec javnih del, iz Črenšovcev: »Vsekakor bi bilo koristno, če bi imeli v občinskem svetu romskega svetnika. Zdaj smo premalo seznanjeni z dogajanjem v občini. Poleg tega nismo deležni denarne pomoči, ampak samo obljub. Zato bi bilo dobro imeti svetnika iz naših vrst. Ta bi na sejah občinskega sveta podal naša stališča in bi se lažje dogovorili za akcije. Tako ne vemo, kaj se dogaja v naši okolici. Zato bi bilo priporočljivo, če bi v črenšovski občinski svet čimprej izvolili romskega svetnika.«

MILAN JERŠE, FOTOGRAFIJE: NATALIJA JUHNOV ■

Med najbolj dejavnimi sekcijami KUD-a Janos Aranyi v Gornjem Lakošu je ženski pevski zbor, ki neguje predvsem madžarske narodne pesmi.

čakali z obnovo več desetletij stare vaške kapele, ki je tik ob magistralni cesti, posvečena pa je Štefanu I. (madž. Istvan I.), ustanovitelju madžarske države in njenemu prvemu kralju (vladal je v letih 997-1038), ki je na Madžarskem uvedel krščanstvo; pozneje je bil razglašen za svetnika. V sosednjem Gaberju, kjer so imeli podoben sakralni objekt, so namreč zgradili nadomestno (novo) kapelo oziroma ce-

(doslej so porabili 2.100.000 tolarjev), ampak so zbrali »le« 650.000 tolarjev. Nekaj denarja je še v blagajni, porabili pa ga bodo za nakup klopi za kapelo. To so medtem že blagoslovili. Obred je opravil na posebni slovesnosti škof Jožef Smej.

Streha ne prepušča več

Osnovno solo v Gornjem Lakošu so zgradili 1914. leta. Zdaj

Kapela sv. Štefana v Gornjem Lakošu je temeljito obnovljena z izdatno pomočjo izseljenca Arpada Berdena in s prispevki domačinov.

Peter Gabrijelčič o zmagovitem projektu avtocestnega mostu čez reko Muro: »Mogočnega objekta stoletja ne moreš narediti nevidnega«

Tekmuje s topoli in zvoniki

Arhitekti so postavili nogo med vrata, zdaj jih morajo še odpreti. Če jim bo uspelo, da bo takšen most, kakršen je bil izbran na natečaju za avtocestni most čez reko Muro - po dolgih desetletjih novi četrti slovenski most, ki bo razbremenil sedanje mnogo preveč obremenjene in dotrajane -, bomo v pokrajini ob Muri dobili ne le most, ampak umetnino, ki bo spadala v najvišji evropski vrh oblikovalskih izdelkov, na katero bomo lahko ponosni ne le v Pomurju, ampak v vsej Sloveniji.

o bo lahka konstrukcija, podobna prefinjenemu instrumentu (zato ime »harfa«), do potankosti dominira vrsta visečega mostu, ki mu Angleži rečejo *«cable-stayed bridge»*. Prvič je s tem uspelo, da je bil izbran naravnost, za katerega so prepričani, da je najprimernejši. Dovolj je bilo betona, enostavnosti, izgovarjanja na ceno. Upamo lahko, da bo takšen most tudi v resnici zanimiv, kajti pomenil bo novo epizodo v zgodovini Prekmurcev in Prlekov. Dobili bodo objekt, ki jih bo zaznamoval tudi tako, ki bo usmeril pozornost na enkratno reko Muro, ki je edina tako ohranjena nižinska reka v Evropi. Na natečaju sta zmagala konstruktor Vukšič in mag. Peter Gabrijelčič. S seboj sta prinesla dve različni ideji. Prva se o novem mostu pogovarjali že pred nekaj leti, zato me je najprej zanimalo, ali so sedanji načrti kaj drugačni od takratnih idej?

Po desetletjih ukvarjanja z mostovi in razpiranju te problematike na oblikovanje cest v celoti kot linearnih likovnih kompozicij v prostoru smo se srečali z literaturo, ki na tem področju ni bila tako bogata in kjer se vidi, da ima cesta s svojimi mostovi in svojo razsežnostjo podobne druge kompozicijske zahteve kot lokalna cesta ali pešpot. Tako pri pešpoti za pešca pomembno, da je njegova pot zanimiva in ritmizirana, da se na njej nekaj dogaja, ga pritegne in ohranja budnega, je to pomembnejše tudi pri avtocestah.

Možnost voznika ali njegova živost je pogoj prometne varnosti. V bistvu se nam je zdela lokacija tega mostnega objekta priložnost, da ga označimo označimo prečkanje ceste in da ni to le preprost betonski prag, ampak smo na mnogih mestih pričeli tudi v Sloveniji, npr. pri Savinji, torej da je pomemben geografski okvir prečkanja zelo pomembna regionalna markacija. In drugič, da je to zelo pomembna oznaka v ritmiziranju avtocestne kompozicije, bilo je brez dvoma, da mora biti objekt na neki način označen, da ga ni potem tudi kriterij za našo delo na ravni arhitekture.

most je tisti, ki pomeni veliko za nivoju regionalnega planiranja in oblikovanja, za tehnologijo pomeni dohitevanje Evrope in sveta, ki sta na tem področju vsaj deset let pred nami - žal po krivici, saj smo takšno tehnologijo ponujali že pred tridesetimi leti ...

zagovarjajo na ravnici takšne objekte, ki ne izstopajo preveč; ta objekte bo vidna že na daleč!

Zanimivost je ta, da je akceptiranje ravnosti vedno v višino, se pravi celotni zvoniki, vodni stolpi, topoli. In je prav v teh krajih označitev s topoli dvojna, enkrat je funkcija v bistvu strelovod, drugič pa ker na ta način zaznamujemo nekakšno bivanje v prostoru, v nekakšnem hribovitim svetom, ampak konkurirajo naravi z vertikala-ami in s horizontalami.

na načrtovanje takšnega mostnega objekta ni dovolj le poznavanje svoje stroke, ampak tudi poznavanje krajine, ljudi?

veda. Gre preprosto za vprašanje strukturiranja kulturne krajine. V Sloveniji brez cerkva, ki ji dajo pravo identiteto; poskusimo si

zamisliti Bled brez gradu in cerkvice na otoku? Včasih so bile to za človeka tudi izrazite spremembe v prostoru, ki pa so se izkazale kot neka nadgradnja pri oblikovanju te krajine v kulturno krajino. Tudi v tem primeru verjetno ne kaže skrivati posega do te mere, da bi naredili reko nevidno za voznika, ampak nasprotno, voznika že na daleč opozoriti na to prečkanje.

Verjetno bodo nekateri le s težavo sprejeli tako velik poseg v krajino; se ne bojite, da vas bodo obtožili, da sami sebi postavljate spomenik?

»Besedi spomenik in obtoževanje v imenu gradnje se mi zdita absurdni. Ljudje težimo h gradnji spomenikov, gre za spomenike neke dobe, kjer so posamezniki, ki to potem tudi uresničijo fizično, nekakšne travice resnice ali lakmusov papir. Oni reagirajo, ker so pač v tej funkciji, kot neki splošni kulturni milje, v katerem delujejo. Na ta način potem ta doba ali kultura pustita svojo sled v prostoru. Izogniti se temu poslanstvu, torej graditi spomenike, pomeni, zanikati kulturno poslanstvo dobe. Ved-

Kvaliteta je kvaliteta, kjerkoli je, regionalnost pa je lahko banalnost. Pokrajina bo z mostom dobila novo razglednico

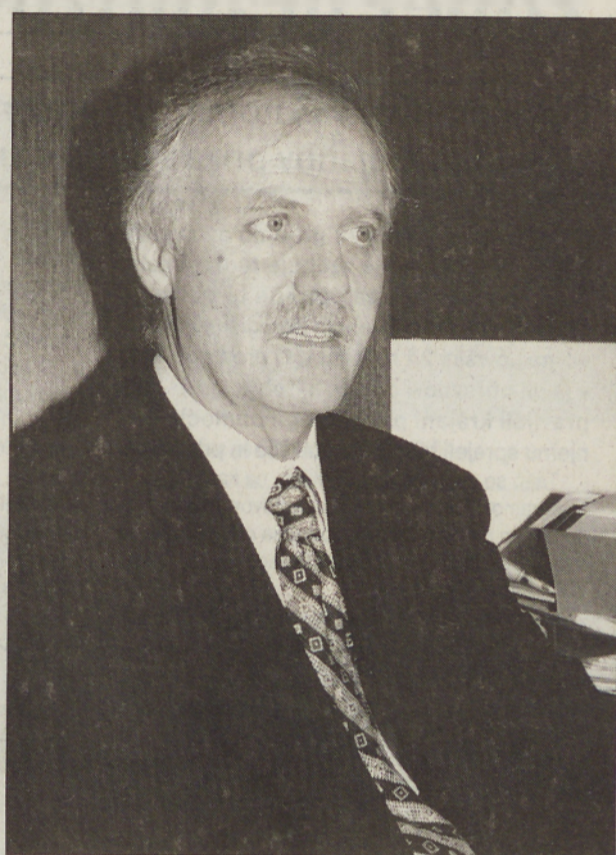
no so se gradili spomeniki, ampak spomeniki v smislu pomnikov, to je v bistvu zgodovinski spomin.

Tudi mi smo imeli štiri variante - od zelo enostavnega grednega mostu, takšnega, ki govori zelo plastično govorico konstrukcije, kjer naj bi konstrukcija po modernističnem načelu izražala svojo muskulaturo, svojo moč. Potem je bil objekt, ki je bil bolj sproščen, vendarle še vedno betonski, gre za prazen, bolj transparenten lok, do popolnoma transparentnega loka v obliki enega paličja. Naslednji korak je bil dviganje konstrukcije v višino in popolno sproščanje podmostja. Zdelo se nam je, da je vseeno, če ne bi prevladala ideja harfe, katera rešitev bo zmagala. Priznati moram, da smo dvomili, da bo, ker poznamo si-

tuacijo, Slovenija je na neki način danes netehnična dežela, polna tabujev in zavor, če to primerjamo z Avstrijo, smo popolna periferija glede tehnologije. Ta most je tisti, ki pomeni veliko za nivo regionalnega planiranja in oblikovanja, za tehnologijo pomeni dohitevanje Evrope in sveta, ki je na tem področju vsaj deset let pred nami - žal po krivici, kajti mi smo takšno tehnologijo ponujali že pred tridesetimi leti. Tudi v konstruktorskem smislu se nam je zdelo, da če ne zmaga harfa, je v bistvu vseeno, katera rešitev zmaga, ker bo to itak samo betonski trak prek reke, kjer se reka pri hitrosti 120km/h zabeleži le kot hipna sekvenca pol sekunde.

VESTNIK NA INTERNETU:

http://www.p-inf.si

prostor pod mostom maksimalno svetlobo. Konstrukcija je taka, da je mostni trak obešen na visok pilon z jeklenimi pletenicami, to je neka konstrukcijska oblika, ki se je danes po svetu silno razmahnila, saj je enostavna in sorazmerno poceni. Tudi ta objekt je bil med najcenejšimi med ponujenimi! To je pomembno dejstvo. S takim mostom bo v bistvu ta del Slovenije dobil novo razglednico. Tik pred natečajem sem obiskal Norveško, kjer gradijo tovrstne mostove, in vse te objekte sem si tudi osebno ogle-

še lokale, kot da si boljšega ne moremo privoščiti, pa ne gre za cene, ampak je to naša plašnost pred kvaliteto.

Kakšen bo značaj tega mostu, bo odlikoval tudi značilnosti pokrajine ali bo le predstavljal vrhunec tehnološke in arhitekturne ustvarjalnosti?

»Glede tega, ali oblikovati regionalno ali nadregionalno, je moje stališče naslednje: zamislite si neki dobro oblikovan italijanski avto, ki ga pripelješ v neko staro vas. Kvaliteta je kvaliteta, kjerkoli je!

... Meni se je zdelo, ne narediti tukaj tak most, zamujena priložnost. Slovenci smo običajno zelo plahi pred neko novo kvaliteto, priznamo, da tudi v tujini gremo v slabše lokale, kot da si boljšega ne moremo privoščiti, pa ne gre za cene, ampak je to naša plašnost pred kvaliteto ...

dal, se pogovoril s konstruktorji, arhitekti, investitorji, tako da sem dobil veliko izkušenj. Predvsem pa sem ugotovil, da imajo vse razglednice, ki jih prodajajo Norvežani, seveda tudi te mostove. Torej postane takšen objekt naenkrat tudi nova razglednica.

Hkrati pa se mi zdi za severovzhodno Slovenijo tudi pomembno, da s tem, ko se gradi avtocesta, pusti za sabo tudi kulturni svet in ne le praktičnost.

Ste zagovornik posebne osvetlitve mostov?

»Obiskali smo tudi nekaj podobnih mostov na Nizozemskem - po Evropi je tisoč takih mostov najsi bo v naravnih parkih, starih mestnih jedrih, povsod, kajti to je konstrukcija, ki je lahka, transparentna, pa vseeno s svojo tehnološko dovršenostjo na neki način tudi nevtralna, čeprav je vidna. Erazmov most v Rotterdamu na Nizozemskem je namenoma narejen kot nov simbol mesta na kraju, kjer naj bi se srečala staro in novo mestno jedro, vez med tema dvema poloma naj bi bila novi most. Na natečaju je uspela mestna uprava s svojimi projektanti, vendar se potem svetniki niso odločili za ta most, ker se jim je zdel premalo atraktiven. Kasneje so to rešili in pomembno vlogo ima prav projekt osvetlitve. Se pravi, da tako kot mi osvetljujemo naše cerkvene zvonike, ki nas

Gre za popolnoma izrazito razlikovanje, kaj je kaj: oboje ima svojo kvaliteto, si ne konkurira s kvaliteto, ker je tako ekstremno različno. Nasprotno pa, ko poskušamo oblikovati stvari preveč domačijsko, regionalno, izpadejo potem banalno.

Kakšna bo vloga ograje?

»Sama mostna plošča bo kot čisto tanka lupinica, res kot avionsko krilo, ki je na koncu zašiljeno z zelo diskretnim vencem in z neko zelo diskretno ograjo. Na tem še delamo. Tudi barva bo verjetno zelo nevtralna, kajti vsako barvanje ali preoblikovanje lahko vodi v banalnost. V izdelavo sem dobil barvno študijo za barvanje portalov pod Golovcem - za to sem bil plačal, ta barvna študija je trajala mesec in pol in moj rezultat je bil, da sem oddal prazen list in ugotovitev, da ne potrebujemo nobene barve, ampak je najboljša tako, kot je. Marsikdo bi ravno zaradi naročil skušal na vsak način nekaj narediti, da bi opravičil naročilo. Meni pa se je vseeno zdelo, da je sama forma, plastičnost portala zadostna likovna izraznost, ki ne potrebuje še neke barve, da barva potem povzroča dodatne konflikte, pojavi se vprašanje vzdrževanja itd. Tudi v primeru tega mostu čez Muro bodo morale biti naravne barve, da ne bo izstopalo.

Foto: JZ BERNARDA B. PEČEK

24 ur VESTIFON

0609 630 898, 041 630 898

V Borecih in Ključarovcih

Zoper gramoznico

Občinski svet v Ljutomeru ni podprl odločitve krajanov prizadetega območja

Dokumentacija za gradnjo avtoceste skozi Pomurje vsebuje tudi lokacijo gramoznice za potrebe te ceste na območju katastrskih občin Boreci in Ključarovci na površini 24 hektarjev. O predlogu, ki je v javni obravnavi do 19. oktobra, so že razpravljali krajan prizadetega območja in k njemu sprejeli tudi svoja stališča in pripombe.

Tako so imeli lastniki zemljišč, na katerih naj bi bila gramoznica, posvetovalni pogovor, na katerem so takšen predlog zavrnili, podobne odločitve pa so sprejeli tudi na zboru krajanov Borec, Ključarovec in Križevci ter v Vučji vasi.

Večinska ugotovitev vseh zborov je, da gramozni-

ca, ki naj bi bila na robu naselja Boreci, ne spada v to okolje, saj bi z njo uničili velik del boreškega polja, poleg tega pa bi uničili kmetijska zemljišča, ki so vzorno obdelana, na njih pa so bile v preteklosti opravljene tudi melioracije in komasacije.

O odprtju gramoznice so na torkovi seji odločali tudi ljutomerski občinski svetniki, vendar na ogorčenje prizadetih občanov njihovega predloga niso podprli. Čeprav je občinski svet že imel pripravljen predlog, da se odprte gramoznice črta iz projekta, so svetniki na predlog predsednika sveta krajevne skupnosti Križevci pri Ljutomeru sprejeli odločitev, da se dokončno sklepanje o tem preloži, o predlogu pa naj še enkrat razpravljajo na prizadetem območju.

L. KOVAČ ■

Kristina Jerebic iz Odranec je žalostna

Kdo je ukradel pelargonije?

Ni več v Poljani rož, ne slavčka, ki bi o ljubezni pel ...

Tako je zapisal pesnik Nace Kranjec iz Velike Polane. Njegova »tožba« v neki meri velja tudi za dogodek v bližnjih Odrancih.

»Zelo sem žalostna,« nam je potožila Kristina Jerebic, šefinja dnevnega bara Orhideja v Odrancih. »V noči iz predzadnje srede na četrtek je nekdo oskrnil tri okna naše nove poslovno-stanovanjske hiše: ukradel je šest posod s še živo cvetočimi visečimi pelargonijami. Tatu nisem videla, zato ne morem pokazati na nikogar oziroma ga osumiti, moram pa povedati, da

mi je hudo: celo leto smo negovali in zalivali te rože in res so bile lepe, potem pa naenkrat izginejo. Če bi me kdo prosil za rože, bi mu jih dala, le kradel naj bi jih ne ...«

Jerebičovo staro in novo hišo krasi tisoče cvetov. Odkar je izgnilo s treh oken šest posod oziroma korit, so ta (okna) »okrnjena« – brez rož. Vsi, ki se boste peljali mimo ali pa boste obiskali Jerebičovo gostišče, boste (ali pa ste že) to opazili.

Ni več rož ... Povedano v prispodobi: slavček, ki o ljubezni poje, pa še živi. Kristina ni zasovražila

tistega, ki ji je sunil rože. Ne želi rada bi vedela, kdo neki bi bil? Otroci? Ne! Romi? Ne! Odranec? Najbrž ne! Kdo pa potem? Kdo, ki se je pripeljal z avtom, ložil rože in izgnil v noč.

Mar naj bi bila posode oziroma korita privezala? Ne bi bilo stvarno, saj bi tisti, ki so mu kradele rože tako ljube, najbrž »previdno« žico.

Kako pa bo spomladi? Na Jerebičevih oknih bodo zgodaj podtaknjence, seveda v upanju, da rož ne bo nihče sunil, ampak gledal, občudoval.

Beg pred lastno svobodo

Tablet na kilograme

Kaj če bi vsa zdravila, ki jih spustite skozi svoje telo, prej stehali, morda za teden, mesec ali količino sešteli za vse leto? Končna številka, ki bi jo tako dobili bi nas ... kaj? Šokirala, vznejevoljila, zadovoljila, potrdila naše prepričanje? Ne glede na naša osebna občutja, prepričanja in različnosti za Slovence nasploh velja, da smo pri porabi zdravil nenasitni. In veste, kaj pravijo prihologi, psihoterapevti - da je ta tabletomanska mrzlica, ki je izgubila vse meje, odsev naše podobe. Kaj razpoznavajo v tem pojavu? To, da hočemo ubežati pred lastno svobodo. Kot da je za našo dušo in telo odgovoren nekdo drug. Država mora poskrbeti ... država je odgovorna ... zdravstveni sistem je zavezan ... osebni zdravnik je dolžan ... dolžan nas je pozdraviti, in to takoj, saj zaradi drugih obveznosti nimamo na pretek časa, ki bi ga tratali s sabo in zdravljenjem. Novodobna spoznanja o prepletenosti med našim načinom življenja in zdravjem se nam zdijo tisto pravo, toda še vedno jih jemljemo le kot lahkotno branje ob večerih in nikakor se ne moremo izviti iz klobčiča, bolje iz začaranega kroga, ki nas drži v silni naglici raznovrstnih potreb, ki mnoge od njih niso več naše pristne, ampak so nam jih prefinjeno vcepili pod kožo. Bolezem nam je kazen, zlo, težava, nebodigatreba. Smo kdaj pomislili, da je medij našega telesa? Sporoča nam, da se v telesu nekaj dogaja, da se je ravnovesje porušilo. Mar ne zaradi našega načina življenja, majhnih in velikih razvad, majhnih in velikih zasvojenosti (sem prištevam tudi samopreganjanje z delom, obveznostmi).

Takoj biti zadovoljen, odrešen nepotrebnega, odvečnega, vsega, kar nam ne prinaša le prednosti ... takšni smo, ker je takšen svet okoli nas. In bivati zunaj njega, lahko pomeni veliko tveganje, izgubljanje. Zato nam je tabletko velikokrat rešiteljica, ki poskrbi, da ostanemo na površju. Morda pa se nam obeta nov čas - v iskanju poti do samega sebe.

Tabletomanija ... v številkah

Lani so naši zdravniki napisali nekaj manj kot 12 milijonov receptov ali v povprečju nekaj več kot 6,06 recepta na enega državljanca Slovenije. Največ receptov ali nekaj več kot dva milijona je bilo predpisanih za bolezni kardiovaskularnega sistema, poldrugi milijon jih je bilo za imunološke in parazitske bolezni (tukaj so vštet antibiotiki), takoj za njimi so z milijonskim številom receptov zdravila, ki jih uživajo bolniki z duševnimi motnjami, in prav toliko jih je bilo namenjenih za

bolezni mišično-kostnega sistema in vezivnega tkiva. Če bi k tem milijonskim škatlicam prišteli še tiste, ki so jih v lekarnah prodali brez recepta ali z negativne liste zdravil, potem bi prišli do neverjetnih števil.

Smo v naši pokrajini bolj ali manj tabletomani, kot kaže slovensko povprečje? Vnovčenih receptov v lekarnah naše regije je bilo lani 776 tisoč 709 ali v povprečju na Pomurca 6,03 recepta. Nič drugačni tudi nismo, kar se tiče obolenosti. Na prvem mestu ali skoraj petina vseh predpisanih receptov je bila namenjenih za zdravljenje bolezni kardiovaskularnega sistema, 99 tisoč za infekcijske in parazitske bolezni, kar 72 tisoč receptov je bilo izdanih za zdravljenje duševnih bolezni, 68 tisoč za bolezni mišično-kostnega sistema in vezivnega tkiva in tako naprej.

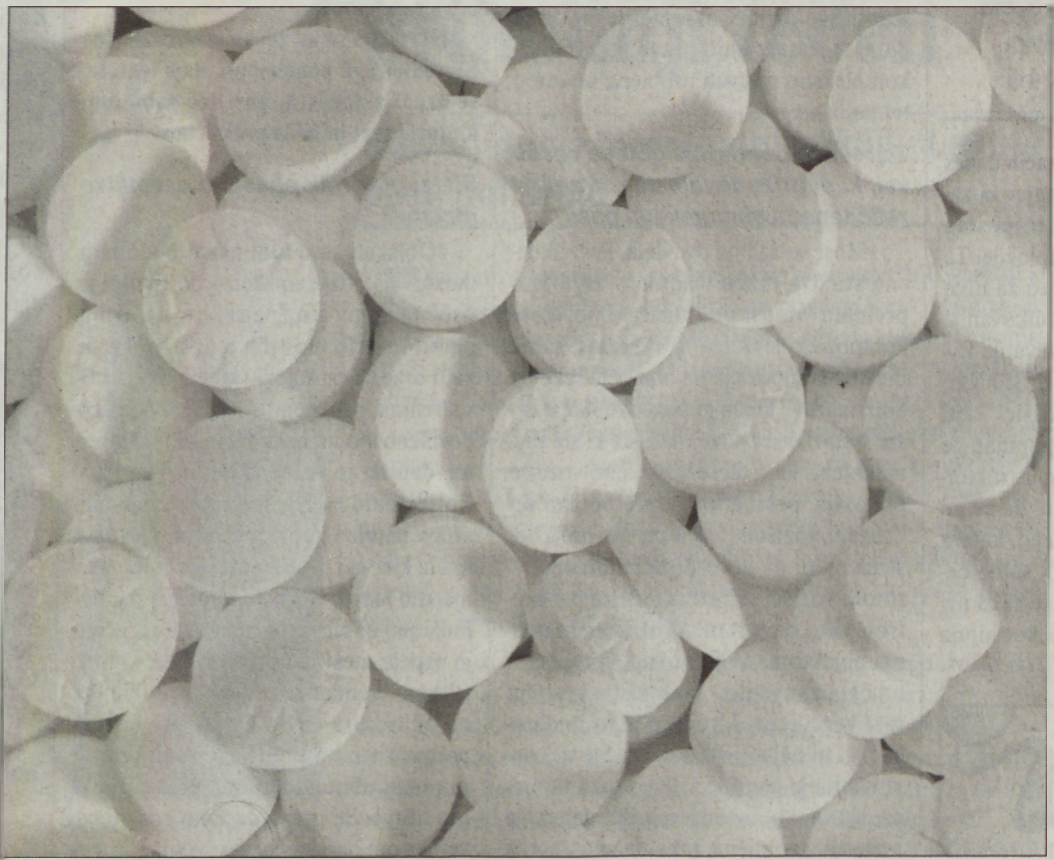
... v denarju

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije nam sporoča, da od vsega denarja, namenjenega

zdravstvu, porabi za plačilo zdravil okoli 19 odstotkov, to je približno 26 milijard tolarjev, medtem ko Slovenci pukupimo v prosti prodaji še za 7 do 9 milijard zdravil. Posebno poglavje pa bi seveda morali nameniti temi o ceni zdravil, ki seveda pomembno vpliva na zneskovni del porabe zdravil.

V prvem polletju tega leta so naši zdravniki napisali skoraj 324 tisoč receptov, za kar je zdravstvena zavarovalnica odštela poldrugo milijardo tolarjev. Pa k temu zdravil, ki jih kupimo v prosti prodaji, sploh ne prištevamo. Povprečna vrednost zdravila je bila 2890 tolarjev. Na murskosoboški območni enoti so naredili pregled predpisanih zdravil tudi po zdravnikih. Imena seveda niso za objavo, zanimivo pa je, da sta dva zdravnika v prvem polletju predpisala skupaj za skoraj 80 milijonov tolarjev vrednosti zdravil, eden kar za 46 milijonov.

MH ■

Pozor, smrtno nevarno!

Bravec N. N. nas je opozoril na nevarnost, ki preži na dvorišču nekdanje opekarnice v Dolgi vasi pri Lendavi: dimnik se podira!

Pogled na opekarno, ki je dolgo kljubovala času, saj je medtem ko so marsikje drugod po Sloveniji ugasnili opekarniški ognji, je zares žalosten. O objektivnih in subjektivnih vzrokih za stanje smo v Vestniku že večkrat pisali, zato zdaj le to: upoštevajte vsebinsko opozorila, ki je na tabli na vratih ograje: Vstop strogo prepovedan - smrtno nevarno! Opozorilo je tudi v madžarskem jeziku, tako da ga razumijo oba tam živeča naroda. Poskrbljeno je tudi za nepismene, napisano je dimnik, ki je v sredini nagnjen - se ruši. Pa pravi dimnik o opekarni? Dejansko ga je načel zob časa ali malomarnost do nekdanjega družbenega premoženja: dimnik se počasi »sam od sebe« podira. Še nekaj tednov bo minilo in se bo zrušil. Bog ne daj, da bi se v tistem času znašlo tam naokrog živo pičje, saj bi ga pokopal.

Nekdo (kdo?), ki je postavil opozorilno tablo, je naredil dobro delo: ljudi je opozoril, naj ne vstopajo na dvorišče. Toda ljudje, ki bi se hoteli hodi do noter, seveda ne tako množično kot nekoč, ko smo se moledovali za opeko, prihajajo pa posamezniki v upanju, da bodo lahko sunili kakšno uporabno reč. Nič več ni takega, le opekarniški lahko usuje na glavo. Torej: proč od »opekarnice«. Zlastno (negospodarno) pa je, da je »dvignila roke« država, ki opekarnice ni prodala niti za

Tekst in foto: Š. SOBOČAN ■

Človek in njegova usoda Štiri desetletja za volanom

Jesen življenja, kot jo imata zakonca
Marija in Mirko Cigan iz Žižkov,
si lahko samo (za)želimo

Ko bi bil Mirko Cigan poslušal ženo Marijo, potem ne bi brali te podobe življenja. Sprva ji ni bilo povšeči, da bi pisali o njenem Imriju, kakor ga ogovarja večina domačinov. Ker pa se ni veliko menil za njeno menje, se je tudi ona vdala v »usodo«: Mirko se bo pogovarjal z novinarjem in njegova zgodba bo v časopisu.

Ne samo njegova, ampak možno vključiti tudi njo - Marijo! O tem malo pozneje!

Bestrajst let mi je bilo, ko sem krenil v Baranjo s trebukom na kmetu. Leta 1941 sem bil mobiliziran v madžarsko vojsko. Vojaški rok sem služil v Čakovcu in Zalaegerszegu, nato pa sem bil premeščen v Kolosvar na madžarsko-romunsko mejo. Od tam sem kot vojak v madžarski uniformi pobegnil s kolegi v Jugoslavijo, da bi se tako izognil fronti. Niso me sprejeli z veseljem, ampak vključili v verige in vojsko. Potem ko so jih razklenili, sem izbral priliko in s prijateljem sva pobegnili v Kladovo v Jugoslavijo - k Rusom. Tudi ti prijatelji niso bili veseli; po daljšem dokazovanju, da nisem vohun, so me napotili k srbskim partizanom - v kladovsko četo. Bilo je 9. septembra 1944. leta.

Štiri leta takrat je minilo 54 let, toda ...

Mirkovi spomini še živijo. Mirko je pripadnik partizanske čete in stražil na mrtvi straži (tisti, ki niso bili vojaki, vemo, kaj to pomeni). Pozneje, ko so vojake razstrelili med pismene in nepismene, mu je bilo lažje. Bil je sestreljen, pa so ga poslali v koncentracijsko šofersko šolo, po nekaj mesecih pa - na fronto. Mirko je imel lepo pisavo, so ga pozneje premetili v sanitetno vojsko. Tam se je potem srečal z zdravnikom dr. Viktorjem Bankom s Tišine in sodeloval sta pri reševanju in oskrbi ranjenec s fronte. Nekje na fronti je bil osvojen in Deutschlangam (Avstrija) je dočkal konec vojne - 9. maj 1945. leta. Nisem šel domov, ampak sem bil zaposlen kot šofer džipa v nemškem posestvu Belje, ob Kneževu, kjer sem spoznal Marijo Balazic s Hotize, ki je bila pohištveni lakirnik, in leta 1946. leta sva se poročila. Tam sem imela svojo domotožje in 1948. leta sva se vrnili v rojstno pokrajino. Kmalu zatem sva zgradili hišo v Žižkih. Kot šofer tovornjaka sem se zaposlil v KZ Lenina, nato sem dobil službo šofersko. Pozneje pa sem postal šofer pri Gradisu v Ljubljani, ki jo podjetje je imelo gradbeno tudi zunaj Slovenije, na

tobusu. ampak me je zamikal tovrstni promet: vozil sem v mednarodni špediciji: v Nemčijo, Italijo, Nizozemsko, Francijo, Belgijo ... Ko pa sem postal nekoliko starejši, sem se vrnil za krmilo manj težkih vozil: do 1981. leta, ko sem se upokojil, sem vozil blago za trgovine trgovskega podjetja Emona Ljubljana,« je opisal svojo šofersko kariero Pršov Imri iz Žižkov. V Ljubljani se je zakonca Cigan rodila tretja hčerka.

Med kramljanjem je »padlo« novinarjevo vprašanje: »Kako je bilo? Vas je med vožnjo spremljala sreča ali pa ste imeli tudi kaj nesreč. V 40 letih, kolikor ste bili za volanom, se je verjetno marsikaj zgodilo?«

Mirko oziroma Imri je razkril, da je bil udeležen v eni težji nesreči, vendar sam ni bil nič kriv.

ogrevati stanovanja v Žižkih. Koliko je stara Marija, nisem vprašal. On, Mirko oziroma Imri, pa mi je povedal, da se je narodil 1920. in je zato star 78 let.

Očitno pa se za svoja leta ne meni preveč, ko pa je nenehno na nogah, kot pravimo. Ciganova obdelujeta v Žižkih večji zelenjavni vrt in nekaj pridelka celo prodata. Gojita tudi buče golice. Mirko je celo izumil pripomoček za ročno trebljenje semen. Razklano bučo (polovico) pritrdi v posebno stojalo, nato pa lahko tisti, ki buče »čisti«, kar z obema rokama potegne ven seme, ki nato prosto pade v vedro. Pa sušenje? Nekaj časa na uokvirjeni mreži na soncu, potem pa v premični napravi (na videz podobni avtomobilski prikolici), v kateri gori gospodinjiski plin. Toploto, ki jo ustvarja, »raz-

Mirko Cigan oziroma Pršov Imri je Vestnikovemu novinarju pokazal delovanje plinske sušilnice za bučne golice. - Foto: Š. S.

primer v Zenici v Bosni, kjer je gradilo koksarno. Ker se je obema obetal primeren zaslužek, sva odšla z ženo tja in ostala tri leta. Tam se nama je rodila druga hčerka.»

Tako je pripovedoval Mirko Cigan ...

... po domače Pršov Imri. Poslušala je tudi žena Marija, rekla pa ni nobene.

»Po vrnitvi iz Bosne sem se zaposlil kot voznik avtobusa v ljubljanskem mestnem prometu, pozneje pa sem vozil avtobus tudi na medkrajevni progah, na primer med Ljubljano in Murško Soboto. Nisem ostal pri av-

Sedaj pa tisto morda najvažnejše: sedanje življenje.

Jesen življenja, kot jo imata ...

... zakonca Marija in Mirko Cigan iz Žižkov, si lahko samo (za)želimo. Imata kar dva doma: že omenjeno hišo v Žižkih in tretjinski delež v hiši (dvojčku) v Ljubljani, ki so jo gradili onadva ter njuni hčerki in zeta. Ciganova sta od aprila do oktobra v Žižkih, v preostalih mesecih pa v Ljubljani. Med bivanjem v Žižkih predvsem delata; v času, ko sta v Ljubljani, pa predvsem počivata. Pa nekaj malega privarčujeta pri kurjavi, saj ni treba

pošilja« po celotni površini kovinske mreže električni ventilator. Domiselno. Nič ni rekel, da bi svojo inovacijo zaščitil, zato jo kar »kopirajte!»

Mirko me je povabil v priročno mizarsko delavnico, kjer je niz konjičarskih mizarskih stročkov. Razume se torej tudi na »tišlarijo«. Polno pa je tudi zaposlen z lesno stružnico, saj je izdelal kdo ve koliko posodic za hranjenje prstanov, uhanov ... Vešč je tudi žganja lesa s pirografom. To je neke vrste električni »izžigalnik« likov na lesu. Zahvalil sem se mu za podarjen krožnik iz lesa s podobami cvetic.

Š. SOBOČAN ■

Pestra naselitvena zgodovina Apaškega polja

Veliko manj prebivalcev

Pozornosti vredna gotška rozeta v Apačah

Pogosto govorimo in pišemo o zmanjšanju prebivalstva na našem območju. Še posebno so zanimivi podatki o zmanjšanju prebivalstva na Apaškem polju. Leta 1961 je živelo tukaj na površini 36 kvadratnih kilometrov 4140 prebivalcev, deset let pozneje jih je bilo 130 manj, leta 1981 pa se je zmanjšalo v primerjavi z letom 1961 kar za 373 oseb. Novejših podatkov žal nismo mogli dobiti. Verjetno pa je ta slika še slabša.

Tukajšnje območje ima pestro naselitveno zgodovino. V srednjem veku je pripadalo Apaško polje šentpavelskemu samostanu v Labotski dolini, ki je naseljeval nemške kmete med slovensko večino. Med obema vojnima je bilo to narodnostno mešano območje. Po letu 1945 so se Nemci odselili, novi doseljenci so prišli iz Po-

murja, Primorske, Gorenjske in preostale Slovenije. V zadnjem času se mladi ljudje zopet odseljujejo v bližnja mesta, nekateri pa so se odselili tudi v slovenske kraje, od kjer so bili doma njihovi predniki.

In Apače, ki so največji kraj tega območja, se lahko pohvalijo s starožitno katoliško cerkvijo. Pozidana je bila konec 14. stoletja. Zvonik je najprej stal pred fasado, sedanji ob prezbiteriju pa je iz leta 1644. Cerkevni ladji sta imeli prvotno lesena stropa, ki ju zdaj prekrivata baročna križna oboka. Veliki oltar je iz druge polovice 18. stoletja in kaže stilne podobnosti z graškim kiparstvom. V rokokojskem Marijinem oltarju v ladji je kamnit kip iz okoli 1370. leta. Zelo lep okras cerkve je gotška rozeta na pročelju južne ladje.

FRANČEK ŠTEFANEK ■

Lepo kamnoseško delo je gotška rozeta, ki krasi pročelje južne ladje župnijske cerkve v Apačah. Foto: F.Š.

Tekmovanje psov

Nera in Sollo

Kinološko društvo Goričko uspešno organiziralo državno tekmovanje psov v sledenju

Zadnje septembrsko soboto je na igrišču v Sebeborcih potekalo dvoje tekmovanj: državno prvenstvo psov v sledenju po programu A za svetovno prvenstvo, za skupino B po IPO 3 in za skupino C po IPO 1; drugo tekmovanje je bilo regijsko po izpitnih programih ISP A, ISP B, ISP C, IPO 1 in IPO 3.

Zahteven skok čez oviro je Sollo opravil odlično.

Tekmovanja se je udeležilo 26 vodnikov s psi, v glavnem nemškimi ovčarji.

Najboljši v sledenju; namesto pokalov so prejeli lončene krožnike z napisi.

Tekmovalo je 26 vodnikov in psov, spremljalo pa jih je veliko družinskih članov, znancev in članov kinoloških društev, tako da je bilo to soboto na sebeborskem igrišču kar živahno. Najštevilčnejša udeležba tekmovalcev je bila iz Ljutomera in G. Radgone, čeprav so jim pomagali tudi kolegi iz sosednjih društev. Sodil je Tomaž Dolenc iz Maribora.

Domači tekmovalci so dosegli kar lepe uspehe. Prvo mesto v sledenju po programu A je dosegel Dani Lipič iz Doleklozovja s psico NERO, drugo mesto v sledenju v skupini B je pripadlo Vladu Škerlaku in psu z imenom SOLLO (Niki), Franc Žitek in ŠERI (Nencova) pa sta dosegla v skupini C drugo mesto v sledenju.

Besedilo in posnetki: BBP ■

Razstava žuželk v soboškem Pokrajinskem muzeju

Majhni biseri narave

Prav raznolikost živega, mnogokrat tudi komaj opaženega je tista paleta narave, nad katero se ne le čudimo, temveč jo skušamo, seveda s svojo neugnano človeško radovednostjo, tudi razvozlati

Omenitna razstava *V tišini žuželk* v prostorih soboškega Pokrajinskega muzeja, ki so jo prejšnji četrtek odprli pred številnim občinstvom in gosti, pa ponuja ravno to: za nepoznavalce občudovanje sveta žuželk, predvsem metuljev, za entomologe pa vno- vično zrenje v živopisanost žuželk, ki naj bi bile najštevilčnejša in bkrati ena najstarejših vrst živih bitij na zemlji.

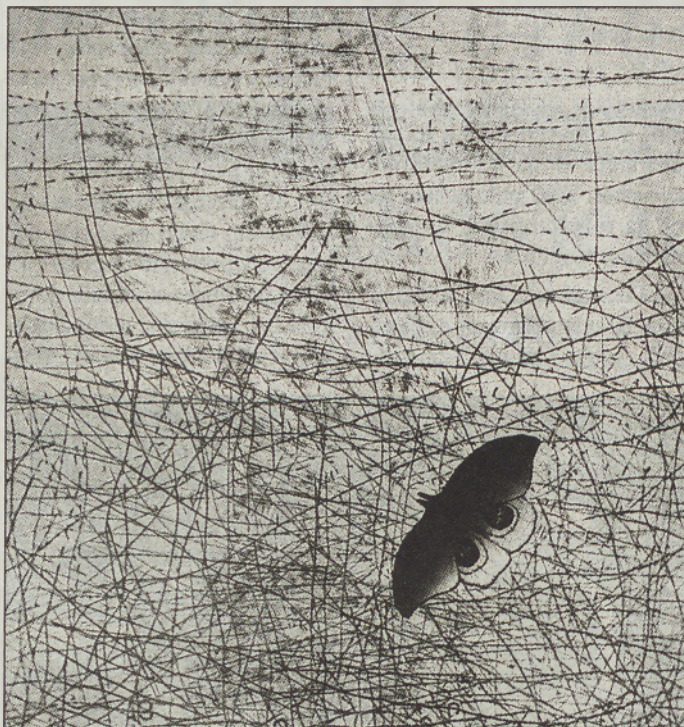
Kot je dejala ravnateljica muzeja Irena Šavel na tiskovni konferenci, gre za doslej največjo, najpreglednejšo in edinstveno predstavitev žuželk na Slovenskem, s kakršno bi se lahko po- našal - in o tem se lahko prepriča vsak obiskovalec - marsikateri prirodoslovni muzej. »Ni res,« je nadaljevala, »da je muzej le raz- stavišče mrtve, predvsem člove- ške zgodovine, v muzej, kakršen je naš - in to je praksa tudi dru- god po svetu -, sodijo tudi take razstave, na katere smo lahko upravičeno ponosni, saj je nastala s sodelovanjem mnogih priz- nanih entomologov, največ za- slug pa ima seveda naš domačin, tudi vnet raziskovalec tega čudo- vitega sveta, asistent na ljubljans- kem oddelku za agronomijo Stanislav Gomboc.«

In prav Stanislav Gomboc je opozoril na otvoritvi razstave, ki je - paradoksalno - ni podprlo Ministrstvo za kulturo, temveč Mestna občina M. Sobota, da človek preveč lahkomišleno uni-

čuje svet žuželk, ki so zelo po- memben člen v življenjski verigi. o čemer priča tudi postavitvev razstave, na kateri spoznamo tako »udomačene žuželke« (če- bela, sviloprejkica) kot plenilce le- teh ter (eksotične) metulje, ki jih je vneto zbiral tudi že pokojni lendavski slikar Štefan Galič.

Seveda so na otvoritvi razsta- ve opozorili na človekovo nasil- no spreminjanje in kultiviranje naravnih prostorov, dr. Božo Drovenik, predsednik Slovenskega entomološkega društva, se je celo zavzemal za Murski kraji- narski park, medtem ko je dr. Ignac Sivec iz ljubljanskega Pri- rodoslovnega muzeja omenil, da so se nalašč odločili za razstavo v naši »tihi« pokrajini, saj so s tem tudi želeli opozoriti, da se vse le ne dogaja v naši vesoljni prestolnici.

Seveda moram na koncu pov- zeti besede ravnateljice muzeja, da je le-ta res imenitna razstava, ki bo odprta le do 30. novembra, namenjena predvsem šolam, saj

Opus akademskega slikarja in grafika Štefana Galiča (1944-1997) je zaznamovalo nenehno spogledovanje z nadrobnostmi, s čudežno neponovljivostjo narave. Odkril je čarni svet metuljev, odetih v mavrične odseve. Z vneto čarodeja jih je upodabljal, iskal skladnost barv in oblik v ciklusu violin in se naposled zatekel v čudovito polnost lesa. - Janez Balažič

»tišina« razstavljenih žuželk opo- zarja na majhne bisere narave, ki nam bo, če si bomo še zmeraj domišljali, da smo njeni neomaj- ni gospodarji, prej ali slej vrnila udarec.

Foto: NJ MILAN VINCETIČ

Bogata duša Manka Golarja

Deseto leto teče od deževne jeseni, ko smo se na gornjeradgonskem pokopališču poslovili od Manka Golarja

Pesnika in pisatelja, pedagoga in zborovodje, dragega prijatelja in človeka z bogato dušo, polno svetlobe in ljubezni, a čisto tudi trdo preizkušeno. Lok njegovega življenja je bil razpet med prvim in zadnjim desetletjem našega dvorez- nega stoletja, polnega hladnih in vročih vojn, stoletja, v katerem bleščeči človeški um malikuje tehnični napredek ter z nevarnimi odkritji ogroža existenco človeštva, zanemarja pa strpnost, dušno bogastvo in srčno dobroto. Vse to je kot otrok tega stoletja izkusil tudi Manko Golar. Zgoščeni življenjepisi podatki nam povedo, da se je šolal v Ljutomeru, Ljubljani in Zagrebu, da je poučeval na Ptuj in v Ljutomeru, bil med vojno izgnan na Hrvaško in po begu v Slovenijo interniran v italijanskih taboriščih na Rabu in v Gonarsu, po vojni pa se je vrnil v Pre- lekijo, kjer je v Gornji Radgoni in Radencih, predan kulturi in mladini, uresničeval svoje življenjsko po- slanstvo.

Manko, sin pesnika Cvetka, je šel po očetovih stopinjah in se tudi sam zapisal poeziji. Objavljati je začel že v dijaških letih, ustvarjalno dozorel in uveljavil pa se je po drugi vojni. Izdal je vrsto pe- sniških zbirk za otroke, v katerih je opeval gorice, vinsko trto, klopotce, pojoče črčke, zlato klasje in

belo cvetje, ki so bili, kot je sam pove- dal, njegovi »zvesti prijatelji in življenjski spremljevalci«, opi- soval je mlade junake, njihove igre, nor- čije in težave, v šalji- vih zgodbah o naših rojakih Veržencih pa ohranjal plemenito izročilo ljudskega hu- morja. Mnoge njego- ve pesmi so bile ugla- sbene in neštetokrat zapete po vseh slo- venskih šolah, sam pa je vodil mladinski pevski zbor, znan po vsej tedanji Jugosla- viji.

Odraslim je spregovoril Manko Golar tudi z re- sno, melanholično besedo pritažene žalosti. Njegova pesniška zbirka Pozabljeni dan med žubet- va lepe besede ne bo ostala pozabljena. V njej je nar- zoča zavest o minevanju in neizbežnosti slovesu vsega živega, o nedosegljivosti minule kratke mladosti, o trokosti so- ranja, a tudi lepota narave in prikras- ki kljubuje melanholiji in jo pesnik iz- reka s presenetljivimi, samosvojnimi do- bami, z glasom človeka, ki je do- skriti govor rastlin in živali.

Golarjev življenjepi poleg glavnih pesniškega in pisateljskega toka v kar- tem ne smemo prezreti dragocenih go- vorov z očetom, pesnikom Cvetkom Golarjem, pozna še vrsto vzporednih z- turnoprosvetnih strug, ki so v mladosti najmlajših zbujele in utrjevale ljube- do lepega in dobrega. Vse to bo ostalo dediščina prihodnjim rodovom naše movine in še posebej pesnikove doma- pokrajine, kjer bo nanj spominjajo raz- zamenaje z njegovo podobo, post- vljeno letos junija v Gornji Radgoni. Preživelo bo naš kratkotrajni člove- spomin in po odhodu naš, njegovih so- dobnikov, ostalo zapisano v umu in so- hu zanamcev kot lepa misel, iskrena do- doba in zvoneča beseda.

KAJETAN KONČ

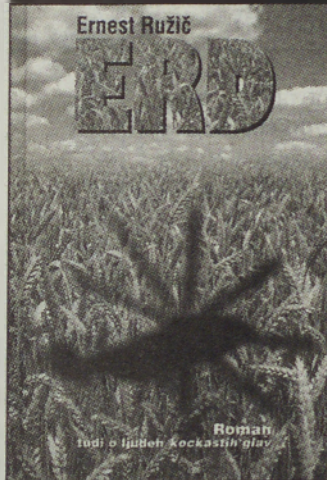
Tišina razstavljenih žuželk

Murin koledar najboljši na svetu

Na letošnjem največjem oblikoval- skem festivalu na svetu Cresta Interna- tional Advertising Awards je velika žirija razglasila koledar Mure za leto 1998 za najboljšega na svetu. Letošnji koledar za delniško družbo Mura European Fashion Design je oblikoval Žare Kerin, oblikova- lec agencije Kompas Design, s sodelavci. Nagrada Creste je eno največjih svetovnih priznanj, ki jo je oblikovalska agencija Kompas prejela že drugič. Nagrado bodo podelili 9. novembra v New Yorku.

Pravkar izšlo

Glavna nit romanesknega prvenca pesnika in novi- narja Ernestu Ružiča s po- menljivim naslovom Erd (kraj blizu Budimpešte), ki ga je pod- naslovlil kot Roman tudi o ljudeh kockastih glav (Založba Franc - Franc, 1998), je ljubezenska

zgodba a la »Cvetje v jeseni« med direktorjem največjega madžarskega posestva Erd - Plavica dr. Se- bestyénom Linderjem in novinarko Széreno Szánto. Njuna ljubezenska zgodba se pravzaprav prične pričakovano: mlada novinarka obiše posestvo in razvname strasti pravkar ločenemu direktorju, ki pa dolgo časa niha med svojo Anyo, »čerjo iz pre- teklosti«, in novo ljubeznijo, ki ne more nikoli razkleniti »trikotnega kroga«. Ob njuni, včasih tudi krhajoči zvezi smo seveda pričla njegovemu šo- lanju na ljubljanski univerzi pa njunemu »zaročne- mu« potovanju v Slovenijo, kjer se znova srečata z Dominikom in Gabrijelo.

Ružič je tenkočuten, skorajda romantizirani pejsajst tako gorenjske kot panonske pokrajine, ki se seveda odslikavata v njunih razburkanih ču- stvih, v čustvih, ki jih Ružič nikjer ne banalizira, še več, celo erotika je nekako »dostojno sramežljiva«.

Pred nami je torej sodobni tekst, ki vznemirja tudi z aktualnostjo, saj sta oba protagonista vpeta tudi v tako imenovane »tranzicijske čase«, ki podob- no odmevajo v obeh sosednjih državah, roman to- rej, ki ga ne moreš in ne smeš kar tako odložiti.

Koruza še razburja tržne pridelovalce

Premalo znanih kupcev

Pridelovalce je tudi strah, kaj bo prihodnje leto s pšenico

v skladišču še lanski pridelek.

Na posvetu so zato predlagali, da tržne presežke odkupijo blagovne rezerve, saj sicer obstaja strah, da bo del koruze ostal na poljih. Tudi odkupna cena namreč ne pokriva pridelovalnih stroškov, zato naj bi prelevmane za uvoz koruze po-

večali s 3 na 7 tolarjev, tako zbrana sredstva pa primaknili k odkupni ceni, ki zdaj znaša 14 tolarjev (medtem je ministrstvo za kmetijstvo že zagotovilo 3 tolarje po kilogramu, op. p.). Strokovnjaki, zbrani na posvetu, pa so tudi zatrjevali, da je domača koruza kakovostnejša od uvo-

žene, slednja pa je večkrat tudi okužena in tako neprimerna za prehrano, zato je potrebno poostri nadzor pri uvozu.

Ker prav zdaj poteka jesenska setev ozimnih žit, pridelovalce tudi skrbi, kaj bo prihodnje leto s pšenico. Tržnega reda za pšenico še ni in niti ni jasno, kako bo z odkupom, zato med pridelovalci vladata negotovost in strah, da se tudi pri pšenici ne bi ponovila podobna situacija kot letos pri koruzi. Na posvetu so bili kritični tudi do prodaje semenske pšenice, ki je okužena s fusariumom, izredno dovoljenje za to pa je izdalo ministrstvo za kmetijstvo. Ob tem, ko imamo dovolj svoje kakovostne semenske pšenice, uvoza okužene ne bi smeli dovoliti. Čeprav se bolezen s semenom ne prenaša v naslednje leto, je izpad že ob setvi, saj je treba povečati količino semena na hektar. **L. KOVAČ**

Težave, ki se letos pojavljajo pri odkupu koruze, še naprej vznemirjajo tržne pridelovalce. Zaradi zmanjševanja obsega živinoreje se na trgu pojavljajo večji tržni presežki, s katerimi pridelovalci tokrat ne vedo kam, saj povpraševanja po koruzi tako rekoč ni. Na problem so v začetku meseca ponovno opozorili tudi na letošnjem dnevu koruze v Rakičanu, in ker na njem ni bilo predstavnikov uslužbenih ministrstev, so jih z ugotovitvami strokovnega posezanili pisno.

Stanje v Pomurju je skrb zbujajoč, poleg te regije pa se s pridelovalci ukvarjajo še pridelovalci v Pottavi in na Dolenjskem. Kmetijska svetovna služba je že spomladaj podala podatke o možnih tržnih presežkih koruze, iz katerih je razvidno, da bo letos le-teh okoli 34.000 ton. Ker se bil po dokaj nizkih cenah dovoljen uvoz koruze iz Madžarske, povpraševanja po domači koruzi rekoč ni, znani kupci pa so je pripravili odkupiti le okoli 10.000 ton. Lani je bil največji kupec koruze slovensko gospodarstvo Rakičan, letos pa je ne bo odkupoval, saj ima

Kmetijski minister med kmeti v Križevcih pri Ljutomeru

Subvencije za odkup koruze

Prihodnje leto za izvozne stimulacije kar 3,3 milijarde tolarjev, skupni znesek intervencij v kmetijstvu naj bi znašal kar 17 milijard, to je trikrat več kot letos.

Uvede minulega tedna se je na dolgem obisku v Križevcih pri Ljutomeru mudil kmetijski minister G. Grabar. V tamkajšnji kmetijski zadrugi se je s kmeti in njihovimi predstavniki pogovarjal o najbolj aktualnih problemih kmetijstva na tem območju.

Popravek

V prejšnji številki Vestnika, 8. 10. 1998, je pri objavi cen semenskih žit in zaščitnih sredstev prišlo do nekaterih napak. Pri cenah trgovine Agromarket Tešanovci so bile objavljene cene brez 5-odstotnega prometnega davka, do podobne napake pa je prišlo tudi pri nekaterih sort semenske pšenice v trgovini Kmetovalca Ljutomer. Ker je s tem prišlo do zavajanja kupcev, saj so cene brez prometnega davka nižje, tokrat še enkrat objavljamo cene v trgovinah Agromarketa Tešanovci, Kmetovalca Ljutomer in Tilie Bučočevci s prometnim davkom. Za napako se prizadetim opravičujemo!

Cene semenskih žit

Cena je v sil/kg s 5% prom. dav.	Agromarket Tešanovci	Kmetovalca Ljutomer	Tilja Bučočevci
PŠENICA MLEK			
Arpa	81,90	78,85	78,60
Ječmen	81,90	78,85	78,60
Proso	81,90	78,85	78,60
Tritikala	81,90		
Demeltra	81,90	75,10	
Profili	81,90	87,15	88,00
Ječmen	81,90	80,75	
Proso	81,90	78,85	
Tritikala	81,90		
Arpa	86,10	80,75	81,80
Ječmen		80,75	
Proso		80,75	
Tritikala		78,85	
Arpa	89,98		88,00
Ječmen	89,00		
Proso		89,98	80,75
Tritikala		89,98	78,85
Arpa			79,52
Ječmen			
Proso			
Tritikala			
Arpa	101,85		

Cene mineralnih gnojil

	Agromarket Tešanovci	Kmetovalca Ljutomer	Tilja Bučočevci
Urea 46%	35,17	33,96	34,13
Amfot 15-15-15	33,99		32,42
Amfot 6-12-24		34,00	
Amfot 8-21-25	37,27		
Amfot 10-10-30	24,67	25,64	25,62
Amfot 10-10-30+3+0,1	32,97		
Amfot 10-10-30+0,2 B	35,17	33,00	
Amfot 10-10-30+0,1	43,00	43,60	
Amfot 10-10-30+0,1		11,68	

maknilo še tri tolarje subvencij, to pomeni, da bo kmet dobil za kilogram oddane koruze 17 tolarjev. Za ta namen so na ministrstvu že zagotovili 200 milijonov tolarjev.

Presežkov vina so se na kmetijskem ministrstvu lotili na ta način, da so pred trgovijo s trga umaknili 20 milijonov litrov domačega vina. Glede odkupa pšenice v prihodnjem letu je poudaril, da pri tem najbrž ne bo prišlo do bistvenih sprememb, le intervencijska cena naj bi bila nekoliko nižja, to pa naj ne bi vplivalo na prihodek kmetov. Zaradi zahtev Evropske unije pa tudi naša država ne bo ušla vzpostavitvi trga s krušnimi žiti. Po ministrovih besedah naj bi se to pri pšenici zgodilo že prihodnje leto, za koruzo in sladkomo peso pa naj bi tržni mehanizmi začeli delovati čez dve leti.

V zvezi z združenim sistemom pa je povedal, da je le-ta potreben

temeljite prenove oziroma se morajo za posamezne vrste proizvodnje oziroma dejavnosti formirati specializirane kmetijske zadruge, saj drugače kupci kljub manjši ponudbi pridelovalce zlahka izsiljujejo.

Minister je napovedal, da bo prihodnje leto kmetijsko ministrstvo za izvozne stimulacije zagotovilo kar 3,3 milijarde tolarjev, kar je za milijardo več kot letos; skupni znesek vseh stimulacij pa naj bi prihodnje leto presegel 17 milijard tolarjev. Kljub kar trikratnemu povečanju subvencijskih sredstev v primerjavi z letošnjim letom pa kmetijsko ministrstvo ne bo subvencioniralo kreditov za tekočo kmetijsko proizvodnjo, saj so bile subvencije po njegovem mnenju potuha za določene kmetijske panoge oziroma za banke, ki kmetom še vedno ponujajo predraga posojila. **GEZA GRABAR**

Kmetje sprašujejo odgovorne

Kdaj denar za pozebo in sušo?

Denar zahtevajo v dveh tednih

Slovenski parlament je v lanskem letu sprejel zakon o zagotovitvi sredstev za odpravo posledic plazenja tal in odpravo posledic pozebe, suše in neurja v letu 1987. Sredstva za odpravo posledic toče so prizadete občine prejele že lani, medtem ko naj bi sredstva za odpravo posledic preostalih elementarnih nesreč zagotovili v letošnjem proračunu. Kaže pa, da se je pri tem zataknilo, saj nekaterih določb zakona ni bilo mogoče uresničiti. Parlament je zato pred mesecem sprejel spremembo zakona, po katerem naj bi sredstva za te namene zagotovili iz sredstev rezerv.

Ker pa se tudi po sprejetju omenjenih sprememb ni nič premaknilo, je med kmeti zavrelo. Tibor Vöröš, ki v občini Moravske Toplice predseduje odboru za kmetijstvo, je zato na včerajšnji tiskovni konferenci ostro obsodil odnos države do kmetov, hkrati pa tudi prekmurske poslance, ki po njegovem niso storili dovolj, da bi kmetje ta sredstva že dobili. Po podatkih komisije, ki je ocenjevala lanskoletno škodo, je ta v občini Moravske Toplice dosegla skoraj milijardo tolarjev, država pa jim je za sanacijo namenila nekaj manj kot 52 milijonov tolarjev, to je le 5 odstotkov povzročene škode. Od tega so v občino lani že dobili 20,4 milijona tolarjev, na preostalih 31,4 milijona tolarjev pa še vedno čakajo.

Čeprav s temi sredstvi škode ne bodo mogli sanirati, so kmetje upravičeno nezadovoljni, saj je od nesreče poteklo že več kot leto, denarja pa od nikoder. Po drugi strani pa država kmetovih obveznosti ni pripravljena odložiti in je ob letošnjem odkupu pšenice prišlo celo do prisilne izterjave kmečkih dolgov. V občinskem svetu so na problem že večkrat opozorili in o tem obvestili tudi ustrezna ministrstva, vendar odgovorov nikoli niso prejeli.

Kmetom je tokrat zmanjkalo potrpljenja, zato od ustreznih organov zahtevajo, da sredstva za odpravo posledic v dveh tednih nakažejo na občinski žiroračun. Če se to ne bo zgodilo, so pripravljene tudi na skrajne ukrepe. **L. KOVAČ**

Encimi v vinarstvu

Pridelava vrhunskega vina postaja čedalje zahtevnejša. Tehnično znanje nam omogoča, da vsako leto ne glede na letnik zagotovimo vino brez napak in bolezní. Vendar so lahko to le povprečna vina, vsi pa želimo več. Odlično vino lahko pridelale le kletar, ki se spozna na več kot samo na tehniko kletarjenja, zato si v drugih vinogradniških delih predvsem v zadnjem desetletju pomagajo tudi z uporabo encimov. Po podatkih vodilnega švicarskega podjetja v razvoju encimov Novo Nordisk Ferment v Franciji uporablja encime pri predelavi grozdja že 40 odstotkov vinarjev. V Avstraliji pa so že redki tisti vinarji, ki jih ne uporabljajo.

Encimi so v naravi v grozdju in kvasovkah. Dosej so bili v kožici grozdne jagode najdeni encimi oksidaze, proteaze, invertaze in pektinaze. Encimi so biokatalizatorji ali pospeševalci hitrosti kemičnih reakcij. Po svoji zgradbi so beljakovinskega izvora, proizvedeni iz selekcioniranih drobnocivk. Encimi so že naravno navzoči v grozdni jagodi, vendar manj, običajno pa je njihova aktivnost omejena zaradi različnih tehnoloških postopkov predelave grozdja. Z dodatkom encimskih pripravkov za določen namen lahko tako odpravimo nezadostno aktivnost lastnih encimov grozdja. Prav od tu izhaja ideja o smiselnosti dodatka le-teh. Najboljši so tisti encimski pripravki, ki dopolnjujejo grozdne encime. Pri nas je kljub veliki uporabnosti njihova uporaba še vedno zelo skromna in previdna, predvsem zaradi tradicionalne klasične pridelave vina in morebitnih ostankov encimov v vinu. Kateri encim bomo uporabili, je odvisno predvsem od tega, kaj želimo v vinu doseči ali poudariti.

Po mednarodnem združenju za encime (IEC) se v vinarstvu največ uporabljajo pektolitični encimi (pektinaze) in glukozidaze. Pektolitični encimi so znani že dalj časa, medtem ko se glukozidaze bolj uporabljajo šele v zadnjih letih.

Pektolitični encimi so lahko sestavni del tehnologije pridelave rdečih in belih vin. Pektinaze so kompleks encimov, ki razgrajujejo pektin. Pektin je snov v srednjih lamelah v primarni steni grozdne jagode. V moštu ali vinu ima podobno delovanje kot goba, saj nase veže motne delce, ki ostanejo razporejeni v soku, zato je čiščenje mošta in kasneje vina zelo počasno ali celo onemogočeno. Pravimo tudi, da imajo pektini v moštu ali vinu vlogo varovalnega koloida, ker povzročajo motnost, slabo samobistrenje in filtrabilnost vina. Pektinske snovi (makromolekule) so sestavljene iz osnovnih gradbenih enot – galakturonske kisline –, ki so med seboj povezane z glikozidno vezjo, in iz kislinske molekule, ki je zaestrena z metanolom. Med pektolitičnimi encimi je v grozdni jagodi in v kvasovkah manj, v encimskih pripravkih pa v koncentrirani obliki encimski kompleks pektinaz, ki razgrajujejo pektin v enote galakturonske kisline, ki pa nima več vloge varovalnega koloida. Pri razgradnji se sprosti tudi metanol, galakturonska kislina preide v nezaestreno obliko in se začne sesedati. To sproži hitrejšo samobistrenje mošta in vina.

Poznamo pektolitične encime za rdeča in bela vina. Pri rdečih vinih povečajo samotok, izločanje barve in arome ter pospešujejo bistrenje. Trgovski pripravki so: Vinoxym G, Ultrazym 100G, Panzim extract, Pektinaza W, Lallzyme-b. Pri belih vinih pektinaze povečajo izplen in samotok, pospešijo bistrenje in delno izločanje aromatskih snovi (Vinoxym FCE G, Ultrazym 100G, Novocclairzym FCE G, Lallzym HC, Endozym Active, Trenolin blank, Lallzym-b, Sihazin A). Pripravki se uporabljajo v količini od 0,5 do 5 g/hl glede na namen uporabe in temperaturo mošta. Večina pektolitičnih encimskih pripravkov, ki so v prodaji, ne vsebuje dehidaze, sicer pa moramo biti pri dodajanju previdni, da ne povečujemo odmerkov in se držimo navodil proizvajalca. Prevelika količina pektinaz lahko namreč sproži razgraditev pepsidov, kar prizadene zlasti okus in aromo vina ter poveča metanol v vinu. Encime dodamo že drozgi ali kasneje moštu, s čimer dosežemo lažje stiskanje, izboljša se izplen, pospeši se izločanje barvnih snovi pri rdečih sortah, pospeši se bistrenje in izboljša filtrabilnost vina, posebno učinkovita je še filtracijska sposobnost filtrov cross-flow (Romicon).

Glukozidaze so encimi, ki delujejo na znanilce ali sproščevalce (prekursorje) aromatskih snovi. Za sortno značilno vinsko cvetico so odločilnega pomena terpenoidne snovi, ki so navadno že sestavni del eteričnih olj v voščnem oprhu jagode. Pomembno vlogo pri aromi imajo še razgradnja aminokislin in tudi višji alkoholi (oktanol, nonanol, dekanol). Poleg doslej znanih spojin, kot so terpeni in monoterpen alkoholi, so v zadnjih letih v grozdnem soku in vinu odkrili številne nove monoterpendiole (linalol, geraniol, nerol, linaloloksid, citronelol), ki so sestavljeni iz več hlapnih terpenov vinske arome. Samo z maceracijo se ne morejo dovolj sprostiti monoterpenne spojine, ki so v jagodah vezane z močno glikozidno vezjo. V vezani obliki so terpeni senzorično neaktivni in predstavljajo veliko, še neizkoriščeno rezervo sortne arome. Sproščanje terpenov je odvisno tudi od zrelosti grozdja. Predvsem večja količina sladkorja (glukoza) preprečuje intenzivnejšo encimatsko aktivnost in s tem sproščanje aromatičnih snovi. Sproščanje arom s cepljenjem glikozidnih vezi lahko v manjši meri poteka z grozdnim betaglukozidazo od dvigu pH-vrednosti, še intenzivneje pa z dodatkom ustreznega encimskega pripravka z vsebnostjo betaglukozidaze (Novoferm 12G, Trenolin buketiDF, Endozym active, Lalcym-beta, Panzim Arome, Sihazin A). Takšni encimi se uporabljajo predvsem pri belih aromatičnih sortah, kot so traminec, muškati, renski rizling, kemer, rizavec, sauvignon itd. Encim dodamo v mlado vino takoj po končanem vrenju, po pretoku, lahko pa tudi prej v mošt, vendar je v tem primeru sproščanje aromatičnih snovi precej manjše. Encim naj bo v vinu vsaj mesec dni, v tem času pa ne smemo dodati bentonita, ker ta veže nase tudi encime in tako onemogoča njihovo delovanje. Čiščenje vina z bentonitom in kremenčevimi kislinami naj bo torej vedno po obdelavi z encimom.

V prodaji so tudi kombinirani encimski pripravki (Vinoflow G, Glucanex, Panzim Fino, Panzim Karat), ki vsebujejo pektinaze in betaglukozidaze. Uporabljajo se za izboljšanje bistrenja in filtriranja belih in rdečih vin, posebej še takšnih, ki so bila pridelana iz gnilega grozdja. Po navodilih proizvajalcev se ohranijo vse organoleptične lastnosti vina, primerni pa so tudi za vina z ostankom sladkorja. Po končanem delovanju se dodani encimi odstranijo z bentonitom.

Za razmislek in lažjo odločitev si lahko več o uporabi encimov preberemo v strokovni literaturi in prospektih proizvajalcev, kjer dobimo tudi več tehničnih podatkov.

ANDREJ KARBA, DIPL. INŽ. AGR., KZ RADGONA

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Območna enota Murska Sobota
objavlja na podlagi Zakona o javnih naročilih (Uradni list RS, št. 24/97)

JAVNI RAZPIS ZA ZBIRANJE PONUDB

za sklenitev Pogodbe o opravljanju storitev čiščenja
poslovne stavbe v Murski Soboti.

Razpisna dokumentacija z vsemi razpisnimi pogoji je zainteresiranim
pravnim osebam in samostojnim podjetnikom posameznikom
na voljo v tajništvu Območne enote Murska Sobota,
Slovenska ulica 48, od dneva objave razpisa do 22. 10. 1998

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije
Območna enota Murska Sobota

Kostanj

ZELENJAVNI RAGU S KOSTANJI

(za eno osebo) 120 g kostanja, 20 g bučk, 20 g korenja, 15 g kukmakov, 15 g čebule, 15 g pora, 10 g paradiznikove mezge, 10 g oljčnega olja, 5 g sladkorja, 130 g krompirja, ol, poper, nariban ingver

Bučke in korenček enakomerno oblikujemo (turniramo), kukmake razrežemo na četrtinke, por na rezance, čebulo na cm debele rezine in vse blanširamo. Zelenjavne obrezke sprajimo na maslu s paradiznikovo mezgo, tako da dobimo rjavo omako. Iz pol kuhanega in pol surovega krompirja naredimo cmoke in jih skuhamo v osoljeni vodi. Razpolovljene olupljene kostanje na maslu glaziramo.

Blanširano zelenjavo solimo, popravo in začiniimo z ingverjem. Na krožnik zlijemo omako, nanjo dekorativno zložimo zelenjavo in obložimo s cmocki. Ta jed je primerna posebno pri shujševalni kurii, saj vsebuje kar najmanj maščob, ima pa veliko ogljikovih hidratov. Ta ragu lahko ponudimo tudi k belemu mesu.

PURICA S KOSTANJI IN OREHI

1 mlada purica, sol, poper, 250 g olupljenih kostanjev, 150 g orehovitih jedrc, olje za pečenje, 4-6 srednje velikih jabolčk, zajemalka kostne juhe ali vode

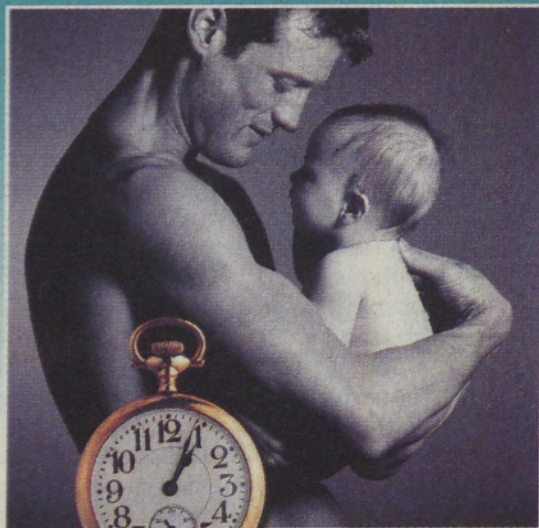
Purico dobro operemo, od zunaj in znotraj solimo in malo popopravo. Nadevamo jo izmenoma z orehi in kostanjem. Med peko v pečici jo obilvamo s sokom od pečenja. Na pol pečeno purico obložimo z opranimi in zbrisanimi celimi jabolčki. Pečemo naprej, da se vse zmešča. Pred koncem pečenja premažemo purico z maslom (oljem) in jo dobro zapečemo.

dipl. inž. živ. tehn., pharm. JOLANDA PRELEC - LAINŠČAK ■

SEJEM SADJE

2. mednarodni sejem semen, sadik,
trsnih cepljenk, sadja, vrtnin in opreme
6. - 10. november 1998
na Pomurskem sejmu v Gornji Radgoni

Najdenar teče v vašo smer

RENTNO VARČEVANJE je priljubljen in v svetu zelo uveljavljen način varčevanja, s katerim lahko uresničite Vaše dolgoročne cilje: šolanje otrok, nakup vrednejših dobrin, dodatno pokojnino ali kakšno drugo, sedaj še skrito željo.

VSEM, KI BOSTE SKLENILI RENTNO VARČEVANJE
MED 15. IN 31. OKTOBROM 1998,
ABANKA PODARI PRVI POLOG V VREDNOSTI

10.000 SIT.

Višina naslednjih pologov je Vaša odločitev. Prav tako sami izberete čas varčevanja in način razpolaganja s privarčevanim zneskom.

ABANKA D.D. LJUBLJANA
BANKA PRIJAZNIH IN PODJETNIH LJUDI

Ivanjski Vrh, Spodnji Ivanjci

KS Cerkevjak je bogatejša za 900 metrov asfalta. Delavci cestnega podjetja iz Maribora so namreč asfaltirali odsek ceste Ivanjski Vrh-Cogetinci. Še pred zimo pa naj bi modernizirali še tako imenovani Košenjakov klanec v Čagoni. S pripravljalnimi (zemeljskimi) deli so že začeli.

Delavci Pomgrada iz Murske Sobotne so položili nov asfalt na 1.900 metrov dolgem odseku ceste Lenart-Spodnji Ivanjci-Gornja Radgona, in sicer v Spodnjih Ivanjcih od mostu čez reko Ščavnico v sosesčini kmetijske zadruge proti Gornji Radgoni. Obnovitvena dela so stala občino Gornja Radgona 18.000.000 tolarjev.

V letošnjem programu moderniziranja cest je bil tudi odsek ceste na Grabonoškem Vrhu, a so dela pre-

ložili na naslednje leto, ko bo svoj delež primarno tudi občina Sveti Jurij ob Ščavnici. Tamkajšnji predvalci pa že zbirajo denar po posebnih pogodbah. (Bratkovič)

Kuzma

Na OŠ Kuzma je bil nekajdnevni mednarodni raziskovalni tabor z naslovom Ptičeslovje, ki so si udeležili tudi mladi z OŠ Gornji Senik v Pomurju. Mladi raziskovalci so bili predvsem v naravi (voznem čolnom po Ledavskem jezeru) in delali posebnosti. Nekaj ptic, ki so jih videli in zapisali: bela čaplja, bela mlakarica, čopasti ponirek, bela čaplja, bela ka lastovka, rečni galebi, bela štorčija... Ogleli so si tudi kulturne in zgodovinske znamenitosti: murja, med njimi tudi tromejnik. (J. Z.)

Predstavitve PEUGEOIA 206

Minuli petek je bila v Avtocentru Peugeot v Murski Soboti uradna predstavitve novega levčka 206, ki je nasledil legendarno dvestopetko. Po besedah direktorja Avtobusnega prometa Ivana Hanca gre za avtomobil, ki je v svojem razredu med najboljšimi - tako po voznih lastnostih in opremljenosti kot tudi ceni, ki je za osnovni model v svoji kategoriji med najnižjimi. Zanimanje obiskovalcev, morebitnih kupcev, je bilo veliko, mnogi med njimi so avtomobil, za katerega pravijo, da bo polepšal slovenske ceste, tudi preizkusili.

Z njim smo prihranili nekaj bencina.

In nekaj sekund.

Proton Garant Rally je novo, lahko tekoče olje visoke kakovosti z gradacijo 5W-30. Motorju vašega vozila omogoča lažji zagon, miren tek in prihranek pri gorivu. Proton Garant Rally zmanjšuje trenje v motorju in tako poveča njegove zmogljivosti. Motorna olja Proton so pomagala do naslova državnih prvakov v rallyju tudi vozniku Tomažu Jemcu, sovozniku Matjažu Korošaku in njenemu Fordu Escortu Cosworthu.

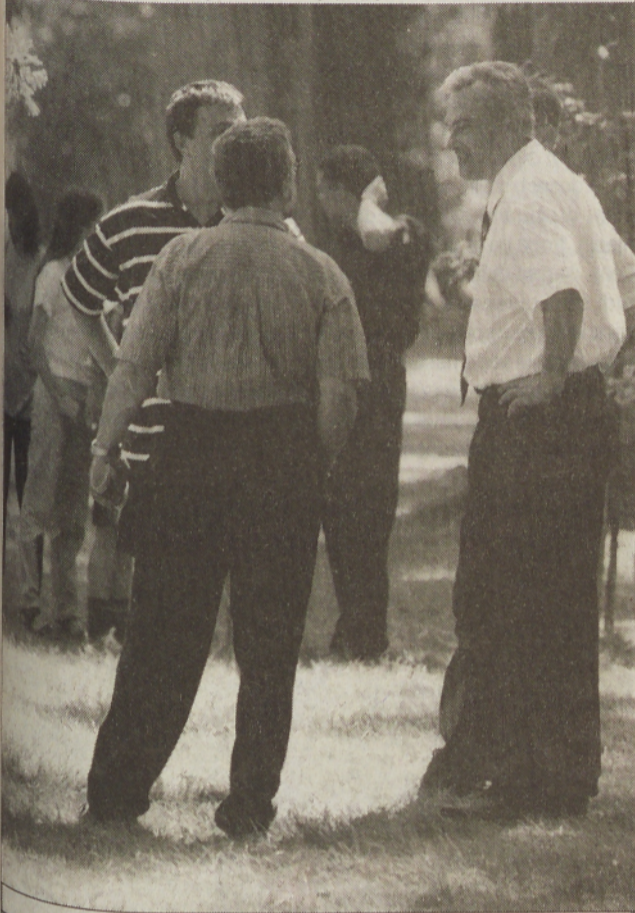
Motorna olja novih dimenzij.

PETROL

gor vzdržan dol

Prleški zbor

Županski kandidat Maksimiljan Gošnjak bo Prlekom povrnil identiteto. V zboru bodo prepevali Prlekija, moja mati news.

Vlada misli

Slovenska vlada je svoje državljane obvestila, da razmislija – o tem, kako bi spremenila pravilnik na ministrstvu in dokazala, da je Krapež poštenjak news.

Marjana bodo ubili!

Marjano Podobniku so se pošteno zatresle hlače. Ker hoče poddržaviti SCT, mu je Zidar obljubil, da ga bo zazidal v avtocestni križ news.

Ldsovski slogan

Poslanski kandidat za župana Jožef Špindler bo v Ljutomeru nastopil s sloganom. Pa sem le zmanjšal občino news.

Janša trenira

Po tajnih sovinih aktih Janša uri pripadnike Osvobodilne vojske Kosovo. Podpredsednik vlade ugotavlja, da če je to res, je pri nas resno ogrožena demokracija, šef SOVE Drago Ferš pa štiti svoj srbski vir news.

Mak, mak

Občinsko društvo Mak iz Pristave je dobilo vseslovensko nagrado za dosežke v turizmu. Zaradi svoje uspešnosti so že napovedali selitev prleške prestolnice na Pristavo news.

Brezkandidatni

Prleška metropola ostaja brez SKD-jevskega županskega kandidata. Vsaj do volitev jim ne bo jasno, kako se bodo prodali news.

Ograja

Častni poveljnikovo dediščino s ograjo okrog sobotškega parka bo županski kandidat spremenil v slogan. Za zapahi se namo treznili news.

Združevanje

Ker je SKD zmanjkalo idej (ali pa teh nikoli niso imeli), so na dan zopet potegnili možnost povezave s SLS. Mostogradnja je uspešen medijski pomp news.

Drnovškovo štetje

Van den Broek je napovedal, da v EZ ne bomo prilezli pred letom 2006. Drnovšek je nato ugotovil, da imamo pri nas drugo štetje, zato vztraja pri letnici 2002 news.

Brat Džozelj!

Tou, ka Vestnik glij te na svetlo prijde, gda se v Soboti začne Trejzino senje, se ne zgodi pogosto. Od prilike sakši seden lejt. No, pa letnišnje senje je glij prišlo v tou zacumprano številko. Ja magična lumena je tudi lekar papomogla k tomi, pravi Bela, ka je vinska letina tak rodna, pa je zdaj vina telko v nasen kuni države, ka či bi samo lanske vino z lendavski gorice eti v Slovensko ulico v Soboti nekaj na kup vlezali, bi lejko obiskovalci senja meli v njen plavalne takme. Sreča ka je nej do toga prišlo, pravi Bela, pa je takši tanač za te svetek spopejvo:

Kak je leto kratko tou,
senje Trejzino pá bou;
mešec te je vinotok
taklo vino de pa sok.
V časi toga senja znaj,
v Soboti je direndaj,
v centri cesta se zapré,
vino kužano te vre.

Trejzekof je več kak Trejz,
vino znikta dosta zvez;
zveze te so, kak je što,
kratke pa tuj dukše so.
Seks či grata s toga gda,
dosta v takšon ne vala,
tou je tak, kak či mesou
v toplo dejon bi vodou.

Zatou pa pazte Trejzeki,
ka nete preveč te piti;
boukše menje pa zatou
cefli den naj lúšno bou.

Drugi teden v letošnjem oktobru se je Slovenija pridružila državam, kot so Bangladeš, Indija in Kitajska, ki jih vsako leto poplavljenne gledamo po televiziji. Vreme je tudi nam pokazalo, da pri silah narave ne moremo biti nikakršna izjema. Voditelj televizijskega dnevnika Janko Šopar je neurje nad našo državo poimenoval celo »ciklon«.

Najhuje je bilo osmega oktobra. Takrat se je po celi Sloveniji – edino Pomurje je tokrat imelo srečo – pojavila vrsta nesreč in nevišečnosti kot posledica obilnega deževja v prejšnjih dneh. Poročila so prihajala od vsepovsod: stara struga Drave od Malečnika do Dupleka, Starše, Zavrč pri Ptuj, Dravograd, Loški potok, Tržič, Most na Soči, Železniki, Zagrad pri Litiji, Žaga pri Bovcu in še in še.

Tržič

Ko sva s fotoreporterjem Juretom ob pol dvanajstih tega dne prispela na cesto med Pristavo in Tržičem, so gasilci, civilna zaščita in ostali prebivalci z gradbeno mehanizacijo in tovornjaki že odstranjevali posledice zemeljskega plaz, ki je izruval drevesa in jih potisnil na cesto, zaprto za ves promet. »Pridite gor na hrib, tam je najhuje«, je nama in ekipi Pop TV-ja zaklical mož v vijoličastem anoraku. Vodil nas je skozi sadovnjake in preko vrtnih poti, kajti asfaltna cesta je bila zablokirana s podrtimi drevesi. Ko smo prispeli na vrh, smo imeli kaj videti. Kotanja, ki jo je naredil zemeljski plaz, je bila stopetdeset metrov dolga in petdeset metrov široka, nabralo pa se je

Cesta med Pristavo in Tržičem je bila zaradi zemeljskega plaz zablokirana na večih mestih.

Teden ciklona

Naravne nesreče okupirale Slovenijo

Deroče reke, zemeljski plazovi, udrte ceste, poplave...

Pred Mostom na Soči je skoraj polovica cestišča padla v prepad.

za milijon kubičnih metrov kamena, drevja in peska. »In zemlja se še vedno premika, ker je spodaj mulj. Pa-

zite, ne hodite po robu, ker se vse kruši«, nam je povedal naš vodja, ki smo ga šele sedaj dobro pogledali v

obraz. To je bil sam Pavle Rupar, župan občine Tržič! Tokrat je bil on nezadovoljen nad ravnanjem države: »Tam zgoraj je bila brana, ki se je že pred petimi leti prelomila. Ničkolikokrat smo ukrepali in prosili državo za pomoč, pa ničesar niso naredili. Ve-

rjetno so mislili, da se zafrkavamo, jaz ne vem. Zdaj pa pogledjte, kaj se je zgodilo v samo štiriindvajsetih urah. Pomoč bi jih veljala petdeset milijonov, sedaj pa je škoda za osemsto milijonov tolarjev.«

V Železnikih se je reka Sora spremenila v deročo in divjo silo.

DAEWOO MOTOR
FUTURA SYSTEM
LJUTOMER
☎(069) 84 280

PAAM AUTO d.o.o.
Zavrč 7a, tel. 062/ 750-104, 751-116, 751-101

POOBlašČENI PRODAJALEC IN DISTRIBUTER VAM NUDI NOVE ZIMSKE AVTOPLAŠČE

DEBICA
S POBUDILNIM O MEDNARODNI KAKOVOSTI ISO 9001, ZA IZREDNO NIZKIH CENAH

Tovarna DEBICA je v lasti enega največjih svetovnih proizvajalcev avtoplaščev - GOOD YEAR!	DEBICA-FRIGO:	
	145/80 R13	5.499 SIT
	155/70 R13	5.999 SIT
	175/70 R13	7.299 SIT
	DEBICA-FRIGO DIRECTIONAL:	
	185/65 R14	8.999 SIT
	185/60 R14	9.599 SIT

CENE Z VKLJUČENO PROMETNO DAVEJO, MONTAŽA IN ZIMSKA ČRKA

PAAM AUTO d.o.o.
Zavrč 7a, tel. 062/ 750-104, 751-116, 751-101

KIA MOTORS

KIA PRIDE

za le 1.100.000 SIT ali 22.828 SIT/mesec BREZ POLOGA!

OB NAKUPU ŠE PAKET PRESENEČENJA IN DARILO - ZIMSKI AVTOPLAŠČI

Ugodni nakupni pogoji. Kredit in lizing na položnice z obr. mero že od TOM + 2,5%. Poplačila vaših starih kreditov. Staro za novo. Dodatni

DAEMOBIL PTUJ
Ob Dravi 3/a, Ptuj, tel. 062 783-828

največji prodajalec vozil znamke DAEWOO v Sloveniji

vam sporoča, da vas izmed vseh Daewoo-jevih prodajalcev v Sloveniji **EDINO ON** ob nakupu novega avtomobila uvrsti še v **nagradno žrebanje za 3 AVTOMOBILE MATIZ III**

OB NAKUPU VAS ČAKA ŠE PAKET PRESENEČENJA I

NUBIRA WAGON SPAGON 2.249.999 SIT

(1598 ccm3 motor, centralno zaklepanje, el. pomik stekel, servo volan, radio kasetofon, zračni blazini, lita ploščica, imitacija lesa, zadnji stražni spojler). Omejena količina vozil!

Ugodni nakupni pogoji. Kredit in lizing na položnice z obr. mero že od TOM + 2,5%. Poplačila vaših starih kreditov. Staro za novo. Daria, popusti in z malo srečo v žrebanje še BREZPLAČEN AVTOMOBIL MATIZ III Pričakujemo vas.

Zaradi plaz pa je bil v nevarnosti ves Tržič, saj sta se mulj in blato valila točno proti reki Tržiški Bistrici, ki bi lahko poplavila mesto. »Leta 1959 je bila podobna situacija. Takrat je izbruhnila panika, da bi Bistrica lahko poplavila. Tudi sedaj se tega bojimo, zato že od enajstih zvečer vozimo stran tole blato, za vsak primer pa imamo pripravljene buldožerje, če bo treba Bistrico razširiti. Če ne, pa bo voda tekla čez in bomo spet dobili eno naravno lepoto«, nam je s ciničnim nasmeškom dejal sogovornik. Na srečo je deset bližnjih hiš s sedemnajstimi družinami ostalo nedotaknjenih, treba pa je priznati domačinom, da niso držali križem rok in so tudi sami ukrepali s kopanjem in zgraditvijo nasipov. »Je pa sedaj iz tega mulja in vode nastala zelo dobra glina, tako da že razmišljamo o keramičarstvu«, se je na koncu vendarle nasmejal župan.

delali. Na srečo pa se je Sora le dan umaknila v svojo strugo.

Most na Soči

Pravi šok pa sva z Juretom doživela na cestnem odseku pred Mostom na Soči, na cesti, ki vodi iz Idrije. Polovico cestišča je kar zmrznjalo. Asfalt se je kar z zemljo vdril v prepad, na dnu katerega je besnela narasla Idrija. To je bil grozljiv prizor, še posebej pa nestrpen, ker se je asfalt kar pred našimi očmi vsakih dvajset sekund krmšil v grapo. Če bi po njegovem robu šel odrasli človek, bi prav gotovo z asfaltom vred padel petdeset metrov globoko. Še zdaj mi nisvo, zakaj ni bila cesta zaprta za ves promet, ampak samo za avtomobile in tovorna vozila, ker se je vsakem prehodu osebnega avtomobila zemlja pod asfaltom še nekoliko hitreje krušila. Verjetno je cesta med Idrijo in Mostom na Soči

Domačini v Pristavi so sami pravočasno poskrbeli za svojo varnost.

preveč pomembna, da bi jo pravnoma zaprli, ampak očino ne bi po več ur štopati avtomobila in prevoz do doma.

Duplek

Vseh naravnih nesreč po Sloveniji ni seveda nisva mogla doživeti, njih je bilo enostavno preveč. Poročila pa so iz ure v uro nastajala. Škoda Mariborski Center za reševanje je poročal o kar trestoskih šah v Dupleku, ki jim je voda v kletne prostore. Toda priskočili na pomoč gasilci in ne ekipe Civilne zaščite, ki so sške Sobote, Ljutomer in Radgone. In veselejša je bila tako medsebojno pomoč, kot diti vsepovsod, kjer so bila dobro pripravljene. Narediti je bilo nobenih žrtev, kar naenkrat mrež devetega oktobra ni nehala.

Železniki

Človek pa ni bil kriv za druge manjše plazove, ki so se pojavljale ob cesti med Dražgošami in Železniki ter v vasi Planina pred Cerknim, da o poplavljenih poljih sploh ne govorimo. Vse izsušene struge, vsi manjši potočki in ozke rečice so se ob večdnevem neprekinjenem deževju spremenile v deroče hudournike. Ko sva z Juretom prispela v Železnike, so gasilci sredi trga kakor tudi pri kanalizaciji, da ne bi prišlo do preobremenjenosti, ki bi povzročila poplave kakor prejšnji dan. Drugače mirna reka Sora je ob močnem deževju kar podivjala. Še vedno je bilo videti mulj na vrtovih bližnjih hiš, ki je uničil vse, kar so pridni domačini pri-

Miško Kranjec

(1908-1983)

M. 91
FRANC MESARIC

»Najprej problem. Ko razmišljam o njem in ga razčlenjujem, se mi zgodba 'navrže' nekako vzporedno. Zgodba sama zase je vnanji tok dogajanja, nekakšno zaporedje vzrokov in posledic, ki jim je človek podvržen, ki jih obvladuje ali jim podleha. Mene kot pisatelja pa ne zanima prvenstveno vnanja površina, temveč tisto, kar je pod njo. Zanimajo me vzroki, vzmeti, ki so sprožile tok dogajanja, socialne ali intimne okoliščine, ki so vplivale in zaznamovale usodo mojih junakov, ali če hočete: dialektika družbene in življenjske determiniranosti. To je tisto, čemur pravim 'problem'. Ko izluščim jedro, ni več težko napisati knjige,« je na vprašanje, kaj ga je vsakič pritegnilo k pisanju, 1974. leta nomenklativno odgovoril pisatelj

Miško Kranjec, »poet prekmurskih ravnin«, kakor ga poimenuje njegov najboljši poznavalec dr. Franc Zadavec, književnik, ki ni želel biti le pasivni popisovalec, temveč tudi akter »dialektike družbene in življenjske determiniranosti«.

Prav gornja misel je danes zelo pomenljiva pa tudi vznemirljiva: kaže namreč, da je venomer verjel in stremel v, če smem zapisati danes že izrabljeno krilatico, »boljši jutri«, v neko socialno pravičnost, v katero so verjeli tudi njegovi literarni junaki. Le-ti, dandanes znani le poznavalcem in seveda po krivičnem potisnjeni na obrobje - kot tudi sam pisatelj -, so vnesli v širši slovenski prostor stereotip Prekmurca kot »malega človeka«, obsojenega na sanje in majhne sreče.

Vsaj srednješolska mladina je spoznala njegovo socialno novelo *Režonja* na svojem, ob tem naslovu pa mi je nekdo prišepnil: Kaj pa - Kranjec na 'svojem'? Ali je tudi Kranjec v samostojni Sloveniji zgolj obsojen na stare dni hodit medirati na 'svoje', torej v prostore svoje literature in njegovega, žal, poleg kulturnega tudi političnega aktivizma, ki mu ga dandanes tako zamerijo. A v nos gre predvsem tistim, ki ga niso brali in ki so se dandanes vneli za menda drugačni, a še zmeraj politični aktivizem. Povojni čas je bil seveda v znamenju evforije zmagovalcev, ki so mnogokrat (pre)nasilno spreminjali svet, a je bil hkrati čas vznesenega optimizma in pričakovanja, da končno pride »tisti človek, ki sem ga jaz (M. Kranjec,

op.p) некоč iskal, a ne našel, ki so ga skušal ustvariti, a ne ustvaril, kajti ljudje iz »poljanskega močvirja« niso sanjali o nebesih pa tudi o paradizu ne, temveč poskušali, da bi v tem revnem, zapuščenem svetu vsaj za silo mogli živeti.

Danes živi pisatelj Kranjec v resnici na 'svojem', med knjigami, ki nikakor niso passé, med vrsticami, ki jih je treba brati s premišljenostjo in ne zgolj z danes nabitimi (politikatskimi) čustvi ali obremenjenim zgodovinskim spominom, saj je bil kvečjemu zvest, kritičen in literarni zapisovalec naše (pol)preteklosti, ki nikoli ni bila - dajmo roko na srce - samo enobarvna.

MILAN VINCETIĆ

Miško mi je povedal

»Torej danes žganja malo pijem, zelo redko-kdaj ga popijem ... Tu kakšen kozarec najraje popijem, najraje kakšno prekmursko domače ... Kave ne pijem že petnajst let. Kadiji sem prenehal, ker sem bil opreriran in nimam nobene potrebe ne po kavi ne po cigaretah, nič, nobene želje. Kave sem si včasih skuhal tudi dva litra dnevno, zdaj ne znam kuhati kave. To je minilo. Drugo pa, moj delovni dan se začne ob petih zjutraj. Ob petih zjutraj vstanem. Potem se navadno obrijem, če grem v mesto. Potem začnem delati. V stroj pišem, ampak predelujem. Včasih sem hodil malo loviti ribe, ampak noge so mi odpovedale, slabo hodim, tako da se bojim, da mi bo zdrsil, da bom padel v Savo, tega pa ne bi rad, da bi utonil v tej mlakuži, v tej unazani vodi ... To, kar me sprašujete, so zelo kočljiva vprašanja. Kritika je bila takrat takšna, da nisem doživljal nobenih kritik ali pa me je napadla brez vsake skrupuloznosti. Bil sem tako osovraženi, da dve leti ali kaj nisem priobčeval nobene stvari. Zadnja knjiga iz tega opusa *Zemlja se z nami premika* je o tem, kako se vrača politični funkcionar nazaj na deželo, ko postane sam bogat in se znajde znotraj, v problemih zemlje, bogatenja ... Ob mojih novelah *Tihožija in pejsaži* je bilo nekemu naloženo, da me je treba srgati, in vem, da sta se dva od teh na moč gnala ... Takrat so se pojavljale neke tendence, ki so mislile, da je treba stari svet najprej do temeljev zmrcvariti in porušiti in potem začeti znova ... Ne bi zagovarjal do kraja, recimo *Pisarne*. Bila je z dobrimi nameni in s posebnimi načrti pisana povest, manj zgodba kakor pa nekaj dogodkov. Še danes jo zagovarjam, da je mogoče in morebiti včasih potrebno tako pisati. Ne vselej in

ne spremeni v bolezen, smo samo bolj delavni in nekako spočiti. To je tudi zgodba o mojem bratu Lojzu. Midva sva vsa moja otroška leta v tem močvirju tako tesno povezana v slabem in dobrem kot sonce in žarka pomlad in topli vetrič. Kot noč in tesnoba v srcu, kot voda in riba.«

Kasneje smo sedeli s Francetom Štiglicem v Filovskih goricah; snemali smo *Strice*. Miško je bil energično proti, da uvedemo v film prekmurščino. Trdil je, da slovenski jezik ne potrebuje še enega podjezika. Ni se dal prepričati, da je prekmurščina »fotogenična«.

Dovolil pa je, da slovenščino obarvamo s prekmurskim naglasom, z nekaterimi besedami ... Tako je nastalo nekaj, kar ni bilo ne tiče ne miš. Razvodenihi smo prekmurščino in popackali slovenščino. Ker smo se odločili za kompromis. Mnogo let kasneje smo s *Ferijem Lainščkom* in *Milanom Vincetičem* pomagali prekmurščini v filmu *Halgato*, da je zaživela svojo blagoljno, toplo, samostojno, čeprav lokalno življenje ...

V Društvu slovenskih pisateljev, v mračni sobi, sva sedela za dolgo mizo in klepetala. O književnosti, o novem romanu, o tem, kaj je dobro za pisanje. Miško je vrtel v roki kozarec domačega vina, odgovarjal je kratko, utrujeno:

»Veste, to je čudna stvar, zelo čudna stvar. Enostavno: prisiljeni ste pisati. Nekoč je bila to ambicija, danes je to življenjska nuja. Nekaj vas sili, nekaj se vam porodi, kakor bi, vzemite, kadar ženska zanosi in nosi otroka v sebi, in ko pride dojenček, mora roditi ... Malo 'narobežna' primera, je pa nekaj v tem. Sili vas v tem in potem se rodi ... Zdaj pišem

MIŠKO S SVOJIM SOŠOLCEM IN PRIJATELJEM ŠTEFOM ŠPILAKOM NA NIEGOVEM DOMU V VELIKI POLANI, 1975

povsod, ampak so trenutki, ko nekatere stvari lahko na tak način prikazuješ ... S Kleklom si nisva osebna sovražnika, vse dokler si nisva politično stala nasproti, ko on ni mogel razumeti, da je v Prekmurju mogoča tudi neka druga, recimo stranka ali skupina, ki se ne strinja več z njegovim gledanjem na svet. Sam Klekl je bil v svojem katoliškem taboru neverjetno ozek, tako da človeka preseneča, kako so ga napravili za voditelja, v kolikor se ni napravil sam. Kar se tiče literature, se prav tako nisva razumela, ker mi je objavljaj, vendar je črtal, zaobrčal mi je vsebino povesti, če sem kaj napisal o ljubezni, je to kratko malo odstrigel, vrgel v stran in mi rekel, da to ne spada notri, da to ni treba, da ljudje berejo.«

Nekoč sva sedela ob mrtvem Murinem rokavu, Murici, na Hotizi, Miško je metal trnek, jaz sem vklopil nagro (radijski magnetofon), pila sva domačo »žganico« in klepetala o Pikihi, o *Stricih*, ki jih je takrat dokončal in bil še ves v njihovih življenjskih usodah.

»Ljudje plešejo pozno v noč pod jablanami pred hišo, kjer pač ni trave, in potlej pojo naše domače, jih včasih mešajo z nabožnimi o Mariji, vendar z enakim občutkom kot o dekletih in ljubezni. Vmes Piki komu zaigravo žalosten halgato ali kakšno slovensko. Ker žalost, se mi dozdeva, mora biti povsod po svetu enaka, le kako se izraža, v tem so razločki. Ne da bi seveda kaj več vedel o žalosti drugod, še o tej naši močvirski vem bolj malo. Toda žalost je prijetna zlasti, če si jo človek sam prikljče, sebi v tolažbo in spodbudo. Ker po žalosti seveda, če se nam

roma o tej nesrečni ženski. Že petkrat sem ga začel, zdaj že gre na čisto, toda kdaj bo končano, ne morem nič reči, ker so mi prsti odpovedali. Teže pišem, jaz sem včasih pisal z vsemi prsti, zdaj pa samo na vsaki roki z enim ... Roman ima naslov, pa saj naslov ni tako pomemben, *Ko je Julka služil šla*. Iz Prekmurja je. Se je premaknila malo bolj na Bojnečko, tja. V glavnem bo ta Julka šla po svetu, ne bo doma. Ona ne bo iskala nobenih pravic, ona se bo uveljavila kot ženska in bo skušala doseči svoje zmogljivosti ... Jaz je ne ubijem.«

In potem, na koncu, ga vozim iz Sobote v Ljubljano. Klepetava, tri ure sva skupaj. Prečesala sva vsi zgodovinski Prekmurja, bil je to pravi telefonski imenik ljudi. Miško je bil prizanesljiv, spravljiv. Čutil je morda, da odhaja, da bo svet prijazen tudi brez njega in da je pač napisal, kar je hotel.

»Dobro pisanje je takrat, kadar se pisatelj vrne na domača tla, v domače življenje, in da to prikazuje. Vsi pisatelji, vsi veliki pisatelji so vedno rasli iz rodni tal. Iz rodni tal je rasla muzika, iz rodni tal je rasla slika, podoba, vse je raslo iz rodni tal, tam, ker si bil ti živo povezan z ljudstvom, z njegovimi tegobami, z njegovim rastjo, z njegovimi stremljenji. Samo tu je mogoča dobra literatura. Če jo piše človek, ki tudi zna pisati.«

napravljen noben pritisk. Morebiti sem imel več svobode, ker sem tam tudi delal ... Vendar se je v meni začela prebujati neka čisto drugačna zavest, odrgala me je od duhovništva, od katolicizma me je vlekla v stran. Eno takšno vzpodbuda je bila revolucija v Prekmurju (1918/19), kasneje Orjuna ... Po končani gimnaziji nisem mogel več ostati v mariborskem. Bil sem preveč nemiren ... nisem opravljal vseh tistih dolžnosti, ki jih pač tak zavod in vera zahtevata, kratko malo postavili so me na cesto, ne iz sovraštva, ampak so mi povedali, da ne spadamo skupaj, in jaz sem šel potem nadaljevati svojo revščino v Ljubljani brez stanovanja, brez hrane ... brez vsega, živel sem od inštrukcij in čisto jasno je, da se je v meni prebudila in utrjevala neka proletarska zavest. Nič drugega ni moglo biti.«

Obiskoval sem ga za Božigradom, v vili nasproti nogometnega igrišča; navijanje je bilo zunaj posebna bolezen, mi je večkrat zatrdil. Takrat sem ga vprašal, kakšen je njegov delavnik. Pisal je roman o *Štirinajsti diviziji*, vendar sva se v pogovoru dotaknila Kleklu, *Tožakov*, *Pisarne*.

MIŠKO S SVOJIM SOŠOLCEM, NIEGOV BRAT IVAN, NJUNA MAMA TER IVANOVA ŽENA MARIJA PRI MIŠKOVI ZIDANICI V LENDAVSKIH GOŘICAH. LEVICA POSNETKA STA NEZNANA, VERJETNO PA JE BIL O POSNETO NEKJE SREDI TRIDESETIH

... očetnja z Miškom Kranjcem sodijo ...
... niste drobne človeške praznike, ki šele ...
... pokriti s patino najbolj zlahk ...
... svojo vrednost. Z njim sem se ...
... do Sobote do Ljubljane: na Tromo ...
... v njegovem stanovanju pri stadionu, ...
... in Savi, v Društvu slovenskih pisu ...
... Tomšičevi, v Filovskih goricah ...
... se pogovarjala za literarne ...
... na slovenskem radiju. Ostali so zapisi, ...
... prvi so zbledeli, z drugimi je izginil ...
... izjave, iztrgane iz daljših ...
... neobveznih klepetov in duhovitih ...
... Bil je dobrodušen, moder, z leti ...
... zaljubljen v ljudi in slovensko ...
... se je »čukala«, se zapletal v ...
... Lmel je svoj ritem govora, razmišljal ...
... kot da bi z besedami gradil hišo ali ...
...
... iz Prekmurja, iz take zaostale ...
... v ljubljanski zavod, ki ni imel ...
... je duhovščine, temveč tudi katoliško ...
... Bil sem zastoj notri, name ni bil

Miško Kranjec

POGREB*

»Tako se bo začelo,« nama še pove, nakar stopi nekam v poslopje, kjer vidim v črno, zoprno obleko našemljene pogrebce s čudnimi črnimi pokrivali s kljunom spredaj in zadaj. Kot da mora človek še mrtev v roke nekim rabljem in ne spodobno, lepo, gospodsko ali proletarsko oblečenim ljudem.

Ves čas se mi vsiljuje v oči neki starejši gospodski človek v črni suknji z žametnim ovratnikom, s polcilindrom na glavi. Sam zase je, čaka, nič se ne vznemirja, drži si dežnik nad glavo. Posumim, da je to eden od obeh Nežkinih 'starcev', tisti pač, ki je ostal živ. Zvedavo pogledam Lenčko, sprašujoče, ko odvrnem oči od tega človeka. Pričakujem, da mi bo nekaj pojasnila, nekaj bistvenega, se mi zdi. Lenčka pa umakne pogled, noče ničesar opaziti.

Pogrebci so se zganili. Eden od njih prinese iz mrtvašnice venec. Zviška, zdi se mi, da se tudi zaničljivo ozre na nas, ki nas ni niti za prste na eni roki, in vpraša ponižujoče:

»Kdo bi zdaj nesel tole?«

Potisne venec predse. Nežka pogleda po naju, Lenčka pa mi kar pomigne, rekoč: »Primi, ti boš nesel. Menda ne bo revica samu?«

Nič ne pomaga. Zgrabim za venec, na širokem črnem traku, visečem navzdol, opazim z zlatimi črkami zapisano Nežkino ime, kar me spet nekoliko zaboli: saj tu vendar ni vse brez ljubezni - ne, ti kar tako.

Pogrebci položijo krsto na nosilnico, si jo vzdignejo na rame in eden nam nekako vzpodbudno reče: »No, pa gremo.«

Lenčka stopi najprej do Nežke, jo prime pod roko in naglo ponovi za pogrebci: »No, pa pojdimo, kaj pa hočemo.«

Mene z vencem pa še poprej potisne za krsto, medtem ko se oni gospod v črnem pridruži sprevodu v razdalji treh korakov. Stopimo za krsto, za pogrebci. Dekleti se stiskata druga k drugi, nad seboj imata odprt dežnik, tudi gospod zadaj, v črnem, ima odprt dežnik. Po meni rosi jesenska rosa, ki me spominja na žalostne jesenske dni brezdomstva. Vendar me zdaj ne navdaja groza pred tem pršenjem: saj bom zvečer pod streho, varen, nekje v prijetnem zavetju.

Pogrebci stopijo s krsto v kapelico. Mi za njimi. Tam obstanemo, pogrebci postavijo krsto na tla. Od nekoč se vzame duhovnik s cerkovnikom, nakar začneta cmeravo moliti, kot da se prerekata. Poznam te molitve, te stare psalme, sprepletene s škropljenjem z blagoslovljeno vodo, dokler se vse ne sprevrže v slovenski očenaš, ki mu začne Lenčka vaško zateplo in ofasno odgovarjati.

Iz jesenske zamegljenosti in sivine nenelno prši. Ne dežuje in tudi prav moker nisem, kakor sem bil to jesen že večkrat. Le ves sem vlažen, kot da bi bil nagnit. Rad bi premišljeval in imel bi o čem, prav gotovo pa vsaj o tem svojem življenju, ki je obtičalo na čudni poti, ki najbrž nikamor ne vodi, razen kolikor mi bo uspelo, da bom vendarle kako opravil z gimnazijo.

Zdaj že lahko vidim, da me je usoda oznamovala in ne bom to, kar sem hotel nekoč postati in za kar me je bilo poslalo v svet naše močvirje, a tudi to ne, kar bi zdaj rad postal. Vse naprezanje, vse te moje blodnje so bile zaman. Svojo slo po svobodi sem drago plačal, umetnik pa nisem postal. Ne pišem, ne ukvarjam se z ničemer, kar bi vodilo do kakršne koli umetnosti. Goslač, muzikant vobče ne bom, to že jasno vidim. Prepozno sem začel in naj v meni vse še tako poje, naj se oglašajo še tako žalostne, grenke melodije, včasih pa tudi melodije polne srda, upora. Ne znam in nikdar ne bom znal zapisati. Tudi slikal ne bom in naj v meni oživljajo zdaj pestre spomladanske, zdaj otožne jesenske barve - saj premorem komaj navaden svinčnik in navaden pisalni papir. In tudi pisal ne bom, kar zdaj že določno čutim, pa naj se v meni prebujata nekaj še tako bolečega. [...]

Naj sem še tako žalosten v svojem spoznanju - nikakršno naključje ni, da nosim tu venec jesenskih rož za mrtvakom, ki si je prisvajal Nežko pač na svoj način, ker je pač imel denar in ker Nežka potrebuje denar, da živi in da ga lahko pošilja svoji materi, ki živi v hribih s še štirimi otroki. In tako lahko štepari svoje domače v hribih, da še kar dobro zasluži v tem mestu, kjer pa se vsi zgubljam,

neke Nežke, kakor si jo je lahko ta mrtvak, ki mu nese venec na grob. [...]

Sivo nebo visi nizko nad nami in se spušča se vse niže. Dež še vedno prši, ko obstanemo pri izkopani jami, kjer pogrebci postavijo krsto mrtvaka na tla. Duhovnik opravlja poslednje molitve, blagoslovlja jamo, mrtvaka v krsto, pokropi tudi nas. Vidim, kako nas premen s pogledom, nas četvero, morebiti zaskrbljen, kdo od nas naj mu plača za molitve. Po spremstvu lahko presodi, da nima kaj posebnega pričakovati. Obrnil se bom le do Nežke, ko si briše oči, ko krsto spuščajo v jamo. Zares si jih briše, kar mi dopoveduje, da le ni čisto bladna, tuja do njega, kar pa v svoji samopašnosti zamerim.

Nakar krsta že zdrzne v jamo in nekoliko zabobni. Duhovnik še pomoli, blagoslovi krsto, zdaj že v jami, in že se odmakne, ker zdaj smo mi na vrsti, da z lopato vržemo grudlo prsti na krsto, kar tudi storimo.

Preden pa se poslovimo od groba, pristopi cerkovnik kar naravnost k Nežki in s strani slišim, kako terja plačilo za duhovnik in seveda tudi zase in ima popolnoma prav, ker nista bila dolžna sprevoditi mrtvaka in še moliti za njegovo dušo.

Preseneti me Nežka, ko odpre ročno torbico in lepo izplača za delo obeh, ko povpraša, koliko računata. Nič manj me ne preseneta, ko potem stopi do pogrebcev, tudi te povpraša za račun, k čemur očitno še nekaj da z naročilom 'za kozarec vina' in da naj grob lepo napravijo. Nato pa se obrne do vseh in reče vdano:

»Pa pojdimo ...«

MIŠKO KRANJEC V SVOJI DELOVNI SOBI V SENOŽETIH, 1975

Meni molitev ne gre več, v moji duši je praznina. A tudi nimam za komu moliti. V večnost odhaja meni tuj človek in le toliko me navda grenko spoznanje, da smo vsi obsojeni na takšno romanje v večnost in da morila tudi mene kmalu čaka poslednje slovo, saj skoraj vso jesen pljuvam kri, bled sem v obraz, upadel v lice, moje oči so nekam čudno votle, gladne.

Cerkovnik se po opravljenih molitvah ozre po nas. Vidim, da bi rad komu od nas potisnil v roke visok, črn križ. Nejevoljno zagodrnja, ko ga nima komu vsiliti - staremu gospodu v cilindru si ga ne upa, meni ga ne more, ker nosim venec, za ženske pa to ni. Pa se sam srborito s križem in kropilnico postavi pred krsto, pred duhovnika.

In tako sprevajamo k zadnjemu počitku meni čisto neznanega človeka, ki pa me je v življenju vendar vznemirjal, vsaj to jesen, ker si je prillašal Nežko, pri čemer nikakor nisem bil neprizadet in za kar sumim tudi gospoda v črni suknji in s polcilindrom na glavi, ki sam in zadnji stopa za krsto.

le da se jaz še ne morem sprijazniti s to zgubljenostjo. Ker kadar se bom sprijaznil s tem, bom lahko rad imel Nežko ali Lenčko vseeno, katero od njih. Kaj mi bo sicer preostalo. In z neko Fanko ne bi sedel tako nedolžno v sobi kot kakšen prvošolček, kot sem sedel pred dobrima dvema mesecema, pa naj se potlej v meni še tako upira, v meni, še nedavnem 'zavodarju', neka 'santostanska' morala ali kakršnakoli že 'navlaka'. Živeti bo treba, kakor se tega dovolj dobro zavedata Lenčka in Nežka. Moj moralni kodeks je smešen, neploden, če že ne očitno škodljiv. Kaj mi mar profesorji s sošolci vred, kaj mi mar ravnatelj - njiju je lahko. Zame je dovolj, da jim odgovarjam na vprašanja, da v redu pišem naloge, da vzdržim in se ne dam pokopati, kar bi se mi letos skoraj zgodilo. Ker gimnazijo potrebujem, ne da bi si bil ta trenutek na čistem, zakaj mi bo, razen če naj nekoč postanem čisto navaden uradniček, ki si bo lahko kje v predmestju najel sobico, plačeval borno hrano v kakšni menjini in v nedeljo popoldne na sprehodu posedel v kakšni gostilni in popil polič vina. Za denar pa si ne bom mogel privoščiti niti

Večer se nam bliža, sivina neba in ozračje postaja le še bolj siva, dež pa še vedno prši. Capljam za ženskama, ki stopata spredaj, držoč se pod roko, in ves čas potihom klepetata. Daleč spredaj se izgubljata med grobovni duhovnik in cerkovnik, ki nosi križ in kropilnico, zgubljata se na beli, z drobnimi kamenjem posuti poti.

Gospod v črnem še vedno caplja za mano. Niti se ne pridruži dekletoma tisti me pristopi k meni, da bi mi pomudil dežnik. Pri vsem čutim svojo odvečnost. Opravil sem in vsaj bi svojo pot, če bi tu imel kam ali če vsaj ne bi deževalo, kar mi urekuje bližajoci duhovnik. Po tej bližnjici pa moramo vsi. Od njih pa bom lahko odtrgal šele na Šmartinski ostri onstran železniškega podvoza.

* ODLOMEK IZ ISTOIMENSKEGA POGLAVJA NIKOLAJEVIČ V VELIKEM DELU IZGUBLJENEGA KRANJČEVEGA ROMANA ZASTRTO OBZORJE (BIOGRAFSKI ZAPIS), NAPIŠENO V IN POPRAVLJANEGA MED LETI 1974-75; BESEDILU ZA OBJAVO JE POSREDOVAL DR. FR. ZARJA ZA KAR SE MU ISKRENO ZAHVALJUJEMO.

Poznali so ga

CIRIL ZLOBEC, akademik in pesnik

...ja v literarni in ... biografiji je tudi ... da so prav ... ki so mu bila ... pri sreči, skozi ... hotel vplivati ... spremem ... ali povzdigovati v ... tendence, ki jih je ... za najbolj pozitiv ... najboljši na ... njegovega literarnega dela; ko pa se ... sam vase in v svojo pokrajino, so ... njegova najlepša literarna dela, ki so ... tudi umik iz povojnega gorja, in to so ... Mesec je doma na Bladovici, Mladost ... močvirju in seveda neprekosljivi Strici so mi ...

... je ostal Miško brez političnih tendenc ... pokazal kot veliki slikar, glasbenik, pesnik ... življenja in človeške duše. Miško je ... slovensko nacionalno zavest čisto od ... obrobij narodnega prostora, hkrati ... prinesel zavest o nacionalni ...

... praznovanju 90. obletnice ... rojstva v Veliki Polani 19. septembra letos)

KAROLINA KOLMANIČ, pisateljica

... sem pisateljica ... videla le ... leta 1966 z ... Ternarjem ... hi mu ... ali hi ... imeno ... Začuden si naju je ogledoval, ... nejeverno zinajeval z glavo, rekoč: ... da takšna čast doleti le pokojne, jaz ... sem živ in presneto živav. ... vendar srečevali z mladino in taki tudi ... se seveda začeli tikati.

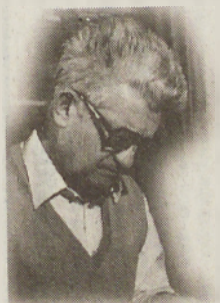

... ga seveda obiskala. V njegovi pospra ... komi čepel se nabito polu nahrbtnik ... je naporno, a zdravo je tudi.

Zatem sva zašla v lažje vode, se pogostila z dohotomi iz njegovega nahrbtnika pa tudi steklenico lendavčana, ki sem mu jo podarila, sva načela.

Potem je pribajal vedno redkeje.

Dr. FRANC ZADRAVEC, akademik

»Da, marsikaj 'eti pocsivle', česar ni mogoče ne izkopati in ne tako ali drugače oživeti, kar je navdihovalo mojo mladost,« pravi Miško Kranjec v sklepu romana (Strici so mi povedali, op. p.). Potem nadaljuje: »Pa se mi včasih zdi, da je tudi dobršen del mojih velikih sanj in prividov tu pokopan in da je tudi nad temi sanjami in prividi postavljen velik rjavo črten, že trohneči križ ...«

Je v trohnečem »križu« nad sanjami ključ do vprašanja, zakaj so »Strici« tako sodoben, moderen, živ roman? Kranjec navidezno odklanja tak ključ, ko z različnimi motivi »vsiljuje« prepričanje, da je vse v »Stricih« le že »davčina«, da je tudi vsa povest o Agatah, Katicah, Senčkih, Koštreih »dandanašnji že davčina«. Bralec pa ne verjame v odmrlost vsega epskega, v konec umetniško fiktivne resničnosti. Ne verjame v smrt Piekove sle po pesni, v smrt lumorja in žalosti. Roman se sicer res zaključí s stavkom: strici »so v urah samote zmogli posebne viže, nikdar prej zaigrane in nikdar ponovljive. Tudi te odhajajo v pozabo; ker - komu so pa dandanašnji še potrebne?« Kaj je torej »davčina?« Nekatere življenjske oblike v romanu so kajpada davčina, toda človek - ne. Tudi te davne oblike doživlja bralec zdaj in tukaj, saj epska resničnost vse stvari posejani, razčasi, jih iztrga minulosti in pozabi. Skratka, čeprav s pogledom v davnino, je tudi roman *Strici so mi povedali* napisan zgolj in samo zato, da se ne pozabijo vrednote, brez katerih ni mogoče prav živeti.

Med njimi je na najvišjem in središčnem mestu - mati. Mati je tudi edini človeški lik, ki ga je Kranjec izoblikoval po vsej življenjski črti od mladosti do smrti. Gre za podobo samorastnice in socialno odporne ženske, tudi za odločno moč v družini. Kot knečka proletarka si želi imeti sina duhovnika, če že odhaja v šole, vendar razumevajoče sprejme njegovo odločitev za civilni, pisateljski poklic in mu kasneje kot »politiku« stoji ob strani vsenu cerkvenemu odporu navkljub. Njena podoba pa je še po našem poselnost v Kranjčevi umetniški prozi: da si je kot umetnik izbral prav

lastno rodnico za opis človekovega umiranja do poslednjega pretrganega vzdihla ter ustvaril nemara najlepšo podobo smrti v slovenski literaturi nasploh.

(Iz knjige *Portret prekmurških zavrn* /Miško Kranjec, 1908-1983/, ki je izšla ob 80. obletnici pisateljevega rojstva, 1988)

JOŽE TERNAR, urednik Pomurske založbe

Med slovenske založnike se je PZ uvrstila leta 1954 z izdajo Kranjčeve jubilejne petindvajsete knjige *Nekaj bi rad povedal*. Naslednjo Kranjčevo knjigo *Mladost v močvirju* je PZ izdala leta 1963 z letnico 1962; takrat sem se pri njej zaposlil kot njen prvi redni urednik.

Tiste zgodnje spomladanske dneve je Miško Kranjec pogosto prihajal na založbo in v tiskarno.

Od takrat sem se veliko družil s pisateljem, saj je v naslednjih letih naša založba po vrsti izdajala njegova dela - najprej obsežno trilogijo o prekmurških prevratnih letih 1918/19 - roman *Rdeči gardisti*, v katerem nastopa kot osrednji lik tudi črenšovški upokojeni župnik Jožef Klekl starejši.

Ko je Kranjec v prvem obdobju ustvarjanja prekinil s krščanskim socializmom in pero zastavil v prid revolucionarnemu socialnemu realizmu, sta postala s Kleklom dosledna ideološka nasprotnika.

Kranjec je dobro poznal Kleklovo socialno, narodno in versko čutenje in miselnost, za pisanje *Rdečega gardista* se je temeljito pripravil in lik Jožefa Klekla st. izoblikoval tudi z dobesednim navajanjem pomenljivih *novinskih* in revijalnih člankov ter znanih izpovedi *Važnejši dogodki ...* iz leta 1941. Kleklovi privrženci so Kranjcu kajpada to zamerili in mu očitali, da je »prilepil Kleklu st. izmišljotine, ki so nečastne za pisatelja samega ...« Kranjec jim je odgovoril, da noče delati nikomur krivice in da bo to popravil. Spominjam se, da je to dobrohotnost često ponavljal in precej svoje prizanesljivosti zares razlil čez podobe svojih sorodnikov in »malih« ljudi v svojih *Stricih*. Bi to storil tudi s podobo Klekla st. iz *Rdečega gardista*, če ga ne bi prehitela smrt?

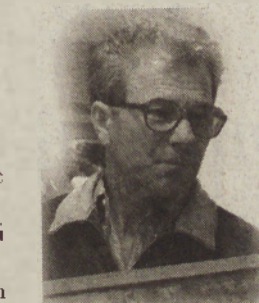
Gotovo, saj se spominjam, s kakšno naklonjenostjo je govoril o polnskem župniku Danijelu Halasu in njegovi še dandanes nepojasneni tragični smrti. Kranjec je često govoril o Halasu kot mlademu, naprednemu duhovniku in s tem v zvezi mi je nekoč v pismu zapisal:

»Ko je Klekl v Novinah leta 1932 začel postavljati etična vprašanja o tem, kako odpraviti krivice, ki jih občuti siromašno prekmursko ljudstvo, je le-ta ustrezno svojemu nazadnjaškemu nazoru prepovedal gibanje siromašnih in izkoriščanih. S takim, časa neprimernim naziranjem, se niso mogli strinjati niti njegovi somišljeniki, mlajši duhovniki. Tako ga je kaplan D. Halas posvaril: Čim manj se bo imenoval Bog v zvezi s sedanjo krizo, tem boljše bo zanj. Koliko milijonov prebivalcev je sploh nedostopnih s kakimi mislini o Bogu, ker prosijo najprej kruha in potem šele, če je kruh zagotovljen, so se pripravljene pogovarjati o nadnaravnih stvareh. Oni si Boga, ki bi dopustil take krivice, ne morejo predstavljati in ga tudi ne marajo.«

Nemogoče je, da bi takega ideološkega in nazorskega somišljenika Miško Kranjec dal ubiti, kakor nekateri v dolnjem Prekmurju še dandanes domnevajo. To je prvi razlog, ki jim ne daje pravice, obdolževati pisatelja Kranjca, drugi pa je še prepričljivejši in neizpodbiten - v drugi polovici marca 1945, ko se je zgodil zločin nad Halasom, Kranjca že pol leta ni bilo več v Prekmurju, saj je bil že od pozne jeseni 1944 na osvobojenem ozemlju v Beli krajini. Sicer pa - mar nista duhovnika Ivan Jerič in Martin Poredoš že pred leti temeljito in verodostojno raziskala ter pojasnila zločinski uboj župnika Danijela Halasa?

Pisatelj je bil ves čas svojega ustvarjanja nadvse občutljiv za kritiko, pečat, ki so ga njegovi predvsem idejni nasprotniki pritisnili nanj in na njegovo zgodnje pisateljevanje, češ da pači moralno poudobo Prekmurcev, predvsem žensk in mater, mu je, vsaj zdelo se mi je tako, obležal v sreči in zavesti. Nemara je prav zato večkrat ponavljal, češ »srabote vam nisem delal, kaj, ter vsakokrat pričakoval pomirjujoč odgovor.

FRANC ŽALIK, upokojenec iz Velike Polane

Bil je kot vsak drug, naš Fujskov Miška, v ničemer se ni razlikoval od drugih, celo po knečko se je včasih napravil, poleg vsega pa je bil sila po »pisateljsko« radoveden. Vedno je stremel k napredku svoje Poljane. Rad je dajal napotke: ko sem še učil na osnovni šoli, je zmeraj dajal za vzor učitelja Miroslava Kokošja, ki ga jaz sicer nisem poznal. Tu doma se je družil z vaščani, po vojni, ko je vstopil v politiko, so se oglašali tudi oni, posebej pa je cenil, tudi v »svinčenih časih«, polnskega župnika Antona Hohsedla. Pri njem doma si bil vedno dobrodošel in pogoščen z njegovim, včasih tudi malo kislim vinom. Zelo rad pa je imel otroke. Tudi moji so se družili z njim. Ko se je sredi petdesetih razvezal s prvo ženo Ivanko, rojeno Bizjak, hčerko sreskega načelnika, ki je v veliki meri podpirala izdajanje Ljudske pravice, je sam skrbel za sina in se umaknil v svojo brunarico na Javornik.

Zelo rad je govoril o sinu Mišku: ko je dobil Prešernovo nagrado za roman *Mladost v močvirju*, je rekel, da bo denar dal za siružnico, kajti sin se je odločil, da bo mehanik. Čez dobro leto pa je njegov sin predelal kopalnico in jo spremenil v fotolaboratorij.

Naš Fujskov Miška je bil vsestranski kot vsi Kranjci, ki so bili muzikanti, športniki, pa tudi slikar je, njegova olja pa so še danes na ogled v njegovi hiši, za katero skrbijo mladi iz TD Velika Polana.

PRILOGO UREDIL MILAN VINCETIČ, LEKTORIALA NEVENKA EMRI, FOTOGRAFIE STA PRISPEVALA MIŠKO KRANJEC IN NATASA JUHNOV, TEHNIČNO UREDILA KSENJA ŠOMEN.

**BODITE PODJETNI,
POSTANITE USPEŠNI!**

oglašujte v

TUROPOLJE d.o.o.
ul. Zorana Veljara 13,
9000 M. Sobota, tel.: 36 580 **STIHL**

VESTNIK

28 LET **MAZDA** Mohor
Pooblaščen prodajalec in serviser za Pomurje.
VSE NA ENEM MESTU tel.: 65 830

**KERAMIČARSTVO
VUKOVIČ STANKO, s.p.**
- kakovostno polaganje
vseh vrst keramike
GSM: 041 747 390, TEL.: 27 944

TEŽAVE Z RAČUNALNIKOM
Z Windows 95, internetom,
raznimi programi, igrami, itd.
Pokličite: 36 830, 37 784 ali 26 023
PRIDEMO NA DOM!

HOVI d. o. o.
ŽAGANJE, REZANJE IN VRTANJE BETONA
Franc Horvat
9226 Moravske Toplice, Brezja 6, tel.:
(069) 48 426, GSM: 041 733 948

Zidarstvo - fasadstvo
in izolacije zidar-
strojni omeli
JOŽE HORVAT
Filovci 110, Bogojna,
tel.: 47 014, 47 300, mtel: 0609 631193

telefon otrok in mladostnikov
080 1234
M
TOM pri ZPMS
BREZPLAČEN KLIK - VSAK DAN OD 12' DO 20'

PARKETARSTVO KOZIC
Polaganje vseh vrst talnih
oblog iz plastičnih mas in
lesa po konkurenčnih cenah
Lešče 3 Mor Toplice,
tel.: 48 805,
GSM: 041 637 052

GEAL
servis in trgovina
POPRAVILA TRAKTORJEV IN PRODAJA
BEZVRVNIH DELOV:
Zetor, IMT, BCS, Torpedo, Ursus
Franc Gergek, Pucenci 61,
tel., faks: 45 122

EKO-PLIN
Kislo Plin s.p.
RAVENSKA 20, KRČO, 8000 MURSKA SOBOTA
TEL./FAX: (069) 32-825, GSM: 041 628-514

**Berite
VESTNIK
107.**
razlog za avto
PEUGEOT 106

SOBOSLIKARSTVO - PLESKARSTVO
demit fasade, barvanje fasad, baumit, barvanje ladijskega
poda in vsa druga zaključna dela v gradbeništvu
JOŽE OZVATIČ, S. P., TROPOVCI, Šolska ul. 4, Tišina
Tel: 46 483 (od 7. do 21. ure) GSM: 041 694 650

PEGAS * UGODNO *
LJUTOMER d.o.o. Klimatske naprave na
Tel.: Fax: 069/84-369 12 obrokov
848-050 e-mail: pegas@siol.net Gostinska oprema
Mobil: 0609/ 223-728 Dobava • montaža • servis
GSM: 041/

**MIZARSTVO
ANTOLIN** Štefan Antolin, samostojni podjetnik
Odranci, Mladinska 25, tel./faks: 069 71 039, tel./faks: 069 70 429

KURILNO OLJE, PREMOG
Ugodne cene in možnosti plačila!
KURIVO - PREVOZ, Bojan Jakšič, tel.: 788 200

DISKONT UNIVERZAL BELEC
GRADBENI MATERIAL - TOPLOVOD - PREMOG
(069) 84 105, 84 104, 87 630

NOVO v MURSKI SOBOTA AVTO SALON
AVTOSERVIS LAJTER
Lendavska 53a
(v zaklonišču), tel. 28 460
Ob nakupu Alfa romeo 145 in 146 100.000,00 sit popusta.

BETONARNA PETELIN, Gornja Radgona, Trate 23,
(tel.: 069 61 755), ima veliko izbiro **BETONSKIH IZDELKOV**:
- stebri, robniki, vrtno poti, škarpniki, muldi, kanalete ...
- robniki, linijske kanalete II. kakovosti po 200,00 sit

MALE OGLASE
ZA VESTNIK IN MURSKI VAL LAHKO NAROČITE PO
TELEFONU št. 31 998 VSAK DELAVNIK OD 8. DO 14. URE.

kupi mi avto!
kupi mi SAXO

**Kupite ljubljeno osebi avto.
Podarite nekaj, kar bo pospešilo srčni utrip
in zapeljalo usta v nasmeh. Ob tem pa boste
mirno spali, saj boste vedeli, da se po svojih
življenjskih poteh vozi udobno in varno.**

**Lepo je dobiti darilo in lepo je dati darilo.
Zato novi Citroën SAXO.**

avto, ki vam zleze pod kožo **CITROËN**
www.citroen.si
Citroën pripada TOYOTA

Ob nakupu novega **SAXO**-ja
vam za Vašo varnost podarimo
4 zimske gume MICHELIN
4 ALU platišča
že za **1.329.000 SIT**
Količina je omejena

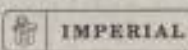

NOVI Saxo
deljiva zadnja klop, kodirni ključ, bočne ojačitve vrat, tonirana stekla, napeljava za avtoradio

*Se ne morete upreti slastnim skušnjavam? Nič hudega!
50 nadarjenih glav je prav ponosnih na vas.*

Če boste v tednu med 9. in 16. oktobrom popustili skušnjava in podlegli čarom kateregakoli Žitovega izdelka, vam bo petdeset nadarjenih srednješolk in srednješolcev od srca hvaležnih. V teh dneh bo namreč del denarja od vaših nakupov

romar naravnost v Žirov sklad za štipendiranje nadarjenih dijakov. Med slastnimi bomboni , testeninami

 , žvečilnimi gumiji in dobrotami, ki se skrivajo pod imeni

   in , vam res ne bo težko izbrati.

7 DOBRIH DNI ZA 50 ŠTIPENDIJ od 9. - 16. oktobra.

ZITO

kulturni koledar

Otvoritve
V petek, 16. oktobra, bo ob 18. uri v prostorih galerije v Lendavi otvoritev II. regionalne razstave...

slikarsko razstavo Vojka Volavska.
MURSKA SOBOTA: V predprostorih grajske dvorane je na ogled razstava Likovnih del ljubiteljskih slikarjev severovzhodne Slovenije...

K I N O

Kino Park
Murska Sobota
V četrtek ob 18. in 20. uri bo na sporedu ameriški film Spice Girls...

K I N O

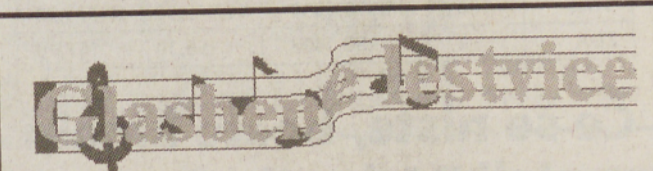
na kratko

Kraljevci, Rožički Vrh

Krajani Kraljevec so dobili težko pričakovano asfaltno cesto. Črni trak so položili na odsekih: od regionalne ceste do Garboškoškega Vrha...

Delimo vstopnice za kino

Poleg nastopanja v filmih je bil seveda sedaj že pokojni Tupac Shakur bolj znan kot glasbenik, kar je med številnimi pravičnimi odgovori vedela tudi naša nagrajenka Lidija Horvat...

- NAJBOLJŠIH SEDEM TUJIH SKLADB NA MURSKEM VALU: N S T S N M V
1. JUGO - Giuliano
2. I AM - Suggs
3. INVISIBLE SUN - Sting & Aswad

Republiški zavod za zaposlovanje, Območna enota Murska Sobota
PROSTA DELOVNA MESTA s pogoji za zasedbo

PROSTORNI GOSTINSKI DELAVEC
NATAKARICA - STREŽBA GOSTOM; določen čas; ostali pogoji: POSKUSNO DELO 1 MESEC; do 16. 10. 98;

Table with 7 columns: Območje, HI, III-IV, V, VI, VII-VIII, SKUPAJ. Row for Murska Sobota shows values 3, 24, 4, 1, 2, 34.

jezik: slovenski jezik - govorno in pisno, nemški jezik - govorno; ostali pogoji: ARANŽER, CVETLIČAR; do 21. 10. 98; BREDA D. O. O. GORNJA RADGONA, CESTA NA STADION 1A, GORNJA RADGONA

EKONOMSKI TEHNIK
ADMINISTRATOR V NOTARSKI PISARNI; nedoločen čas; 5 l. delovnih izkušenj; znanje programskih orodij: Wordstar - urejevalnik besedil, Windows; ostali pogoji: POSKUSNO DELO 6 MESECEV SREDNJA EKONOMSKA ŠOLA, ADMINISTRATIVNA ALI DRUGA USTREZ. SREDNJA ŠOLA; do 23. 10. 98; ŠOMEN FRANC - NOTAR, LJUTOMER, GLAVNI TRG 7, LJUTOMER

Kupon št. 42

Glasujem za skladbo - tuja:
domača:
narodnozabavna:
Ime in priimek ter naslov:

PBS. Poštna banka Slovenije, d.d.

Ugodni potrošniški krediti na 60 mesecev že od TOM + 6,9 % naprej - tudi za nekomitente!
Informacije na tel št.: 062/449 24 70.

LADA CENTER JAGODIC
2231 Pernica, Vosek 6d (ob cesti Lenart-Maribor), tel: 062 640 540.
SAMARA INJECTION + NOVA ARMATURA ŽE OD 1.200.000 SIT

Na podlagi 37. člena Zakona o urejanju prostora (Ur. list SRS št. 18/84, 37/85, 29/86, 43/89, 5/90 in Ur. list RS št. 26/90, 3/91, 10/91, 17/91, 55/92, 13/93, 18/93, 47/94, 71/94, 29/95, 44/97) ter 20. člena Statuta Občine Beltinci (Ur. list RS št. 41/95) je Občinski svet Občine Beltinci na svoji 56. seji dne 9. 10. 1998 sprejel

ODREDBO O JAVNI RAZGRNITVI OSNUTKA UREDITVENEGA NAČRTA ZA REKONSTRUKCIJO IN DOGRADITEV ČISTILNE NAPRAVE ZA FARMO NEMŠČAK

- I.
Javno se razgrne osnutek ureditvenega načrta za rekonstrukcijo in dograditev čistilne naprave za farmo Nemščak v k. o. Ižakovci.
II.
Osnutek ureditvenega načrta se razgrne na sedežu Občine Beltinci. Javna razgrnitev traja 30 dni od dneva objave v javnem glasilu.

VESTNIK NA INTERNETU:
http://www.p-inf.si

Menjalniški tečaj

Pomurske banke 13. 10. 1998

Srednji tečaj Banke Slovenije velja od 13. 10. 1998 od 00. ure dalje.

Država	Enota	Banka Slovenije	Nakup	Prodaja
Avstrija	100	1.344,3541	1.342,00	1.356,00
Francija	100	2.821,1568	2.816,50	2.844,80
Nemčija	100	9.460,6197	9.445,00	9.540,00
Italija	100	9,5552	9,35	9,64
Švica	100	11.678,1890	11.542,30	11.776,20
ZDA	1	156,1002	155,10	157,40

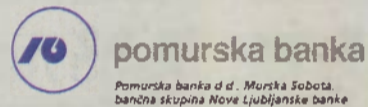
Če še niste, boste kmalu prejeli BA-kartico!

V oktobru bomo vsem našim imetnikom tekočih računov zamenjali stare bančne kartice, ki jih boste prejeli po pošti. Če vam je ne bo uspelo dvigniti na pošti, jo lahko dvignete v svoji enoti Pomurske banke. Novo BA-kartico lahko začnete uporabljati 1. 11. 1998, ko bo postala veljavna, hkrati pa bo takrat prenehala veljati vaša sedanja bančna kartica. Osebna številka bo ostala nespremenjena.

Nova BA-kartica vam poleg nove podobe ponuja tudi dodatne možnosti uporabe:

- še vedno je BA-kartica namenjena plačevanju skupaj s čeki
- dvig gotovine in drugih uslug, ki jih ponuja bančni avtomat
- v banki je identifikacijska: za naročilo čekov, za dvig gotovine
- v trgovinah, ki imajo nalepko BA in so opremljene s terminali POS, lahko z njo plačujete blago in storitve brez čekov
- kartica je uporabna v R Sloveniji

Z BA-kartico je postalo poslovanje enostavnejše in udobnejše!

pomurska banka
Pomurska banka d.d. Murska Sobota
bančna skupina Nove ljubljanske banke

BERITE! VESTNIK

podobe življenja

Še pet števil VESTNIKA nas loči od 13. novembra, ko bo VESTNIKOVO nagradno žrebanje PEUGEOTA 106, samo štirikrat pa bodo v VESTNIKU objavljeni nagradni kuponi, ki vas lahko pripeljejo do lepe nagrade.

Izpolnite priloženo naročilnico. Naročilnico za pol leta boste poravnali ob prevzemu nagrade - paličnega mešalnika.

Naročam VESTNIK (najmanj za eno leto)

Ime in priimek: _____

Ulica: _____

Kraj: _____

Pošta: _____

Podpis: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: VESTNIK, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota

V dvoje je lepše

Letos mineva pet let, odkar sta se spoznala Sabina Vrtnjak, sedaj 23-letna šivilja v Muri, doma v Šalincih pri Ljutomeru in Boštjan Topolovec, sedaj 24-letni avtomehaničar, zaposlen kot bagerist pri podjetju Segrab, iz Rihtarovec pri Radencih, že lep čas pa šalinski zet.

V petih letih se marsikaj zgodilo. Tudi Sabina in Boštjan sta imela prijetna doživetja: ni ostalo le pri »bežnem« srečanju v diskoteki

0,3 v Noršincih, ampak se je razvila velika ljubezen, katere rezultat je tudi sinek Matic, ki je star eno leto in osem mesecev. V letošnji pozni pomladi je končno napočil čas še za poroko. Civilna je bila na matičnem uradu v Ljutomeru, cerkvena pa v župnijski cerkvi v Križevcih pri Ljutomeru. Omenimo naj priče: njen poročni priča je bil Branko Granfola iz Kokorič, njemu pa Ivan Ajlec iz Murske Sobotice. Gostija je bila v novi dvorani gostišča Šenekar v Spodnjih Ivanjcih, sto svatov pa se je zabavalo, jedlo in pilo.

Mladoporočnica Topolovec (Sabina je prevzela možev priimek) živita na domačiji staršev oziroma tašče in tasta Zdenke in Marjana Vrtnjaka v Šalincih. Ta sta bila zelo velikodušna in dala mladi družinici na voljo podstrešje, v katerem je nastalo pred kratkim kar lepo stanovanje.

Mladi so pač radi na svojem, nikomur v breme. Sicer pa sem podpisani med krajšim kramljanjem z obema generacijama (stara in mlada družina) ugotavljal, da se lepo razumejo in bi dobro shajali, četudi ne bi uredili »ločenega« stanovanja.

Izmed množice fotografij, ki jih je naredila ljubljanska fotografinja Marija Tivadar, pa sem izbral tole. Saj je v redu, mar ne? - Š. S.

VESTNIKOV KOLEDAR

15. oktober, četrtek,	TEREZIJA
16. oktober, petek,	JADVIGA
17. oktober, sobota,	MARJETA
18. oktober, nedelja,	LUKA
19. oktober, ponedeljek,	ETBIN
20. oktober, torek,	IRENA
2. oktober, sredo,	URŠKA

Lunine mene: 16. oktobra bo sonce vzhlo ob 7. uri in 20 minut, zašlo pa ob 18. uri in 15 minut. Dan bo tako dolg 10 ur in 55 minut, prvič letos torej manj kot enajst ur. 20. oktobra bo ob 12. uri in 9 minut na nebu nastopil mlaj.

Srečneži so, ki se ponašajo s peugeotom (pežoem) 106!

In kaj naj storimo drugi?

Še sami kupimo pežoja, lahko pa ga tudi dobimo v Vestnikovem nagradnem žrebanju.

Imamo 106 razlogov za pežo 106 in najmanj en razlog - 107. razlog - za redno branje oziroma naročilo na Vestnik: Brez domačega časopisa pač ne gre!

Bralci in naročniki smo povabljeni k novi nagradni igri:

Povem ti na uho:

»Voziti želim 106 pežo!«

Izreži, prilepi na dopisnico in pošlji rešitev do ponedeljka na naslov: Vestnik, Ulica arh. Novaka 13, 9000 Murska Sobota

Nagradni kupon št. 13

Voziti želim 106 pežo, ker:

- ima digitalno uro
- ima nizko porabo goriva
- ima usnjen športni volan s tremi prečkami

Naslov reševalca: _____

106 razlogov za PEUGEOT 106!

Izžrebani dobitniki Vestnikovih nahrbtnikov, ki so poslali pravilne rešitve prejšnjega nagradnega kupona:

Štefan Grah, Dolgovaške Gorice 170, 9220 Lendava - Branko Peček, Kroška 18, 9000 Murska Sobota - Alenka Gaberc, Bratstva in enotnosti 8, 9241 Veržej - Gizela Sapač, Topolovci 4, 9261 Cankova - Jožica Rožencvet, Dravinjska 2, 2319 Poljčane - Ana Copot, Srednja Bistrica 27, 9232 Črenšovci - Andrej Gobar, Kupšinci 39b, 9000 Murska Sobota - Tanja Kurbus, Lastomerici 12, 9250 Gornja Radgona - Janez Kerec, Vidonci 97, 9264 Grad - Tilika Kump, Krajevci 5, 2236 Cerkljenjak.

Berite VESTNIK

107.

razlogov za avto PEUGEOT 106!

Izmed pravih rešitev bomo izžrebali 10 nagradencev, ki bodo prejeli Vestnikove nahrbtnike. Vse druge dopisnice »gredo« v boben in novembra bomo izžrebali srečneža, ki se bo potem lahko pohvalil:

Povem ti na uho: »Vozim 106 pežo!«

Tiho družabništvo Ob progne se razvija. Sedaj, ko naj bi bile dokončno utrjene kapitalistično-odločil za vzpostavitev močnih regionalnih pisarn. Sef pisarn ne bo Jenč Sapač - Brzi, ampak neidentificirani gospod s proge.

Dvesto delavcev nekdanje soboške Pan-Agre si še ni izračunalo, za koliko kosov kruha so prikrajšani, potem ko so ostali na cesti po stečaju Pan-Agre. To pa si je izračunal ne-sojeni stečajni upravitelj in s koč pogodbeni direktor Pan-Agre pred stečajem, ki je bil po kazenski tožbi zoper upravitelja in pisca članka Opilki in tijo v nebo (pisec je oproščeno vložil še odškodninsko tožbo, v kateri si je izračunal, da je ob 5 milijonov 800 tisoč tolarjev dobička, ker zaradi Opilkov ni bil imenovan za stečajnega upravitelja Pan-Agre in Tehno-stroja.

Precej negotovosti je v tišinski kuhinji LDS-a. Ker obstaja subjektivna nevarnost, da se pojavlja kandidat, ki bi lahko nesel Flegarja, so že opravili posvet z Ludvikom Filom - Brazdo.

Tibi Vorš - Štabni se je izkazal, prej se je zavzemal za običinsko povračilo stroškov za prevoz krav iz hleva v hlev, sedaj pa je namesto za stroškovnične posevke dosegel subvencijo za pšenico. Upa, si je s to zmago zagotovil občinsko priznanje za naslednje leto.

Pomurske mlekarne so k nove embalaži zastoj dodale mlajš trak. Pravijo, da je v tem obdobju dotočeno mleko črno-belo, kar novali frizijska.

Minuli mesec se je država ponovno izkazala. Po tem ko so tranzitno prizadeti prebivalci Cankarjeve začeli marširati na ulici, ki jih potrošniki kot dokazno gradivo proti državi, je ta začela objaviti obvestila o zastojih na mejnem prehodu, policisti pa so v sedmih dneh iz prometa pridno izločali tovornjake na radgonskem parkirišču. Marusič in Banderl sta ponovno zgledno sozdrževala.

Prokurist Tabor Čarni se je odločil, da ne bo več prokuriral v Ulici Štefana Kovača, ampak bo prokuraturo prenesel na bakovski gramoznici.

Na boljšem trgu bodo ljubljanski gostinci z razpisno svežega cvetja in vazic, ki bo trajala do začetka predvolske dvolinske kampanje. Zupeniški kandidata Tratnjek in Berač nad to potezo naj ne bi bili preveč navdušena.

Šefi soboškega Agromerka naj bi bili še vedno v zamrznjenem stanju, so zagovarjali ptujski Perutini, zato prokurorov o odkupu ni mogoče spreviti z ledu.

Eden od članov našega sveta Garancijskega združenja za razvoj malega podjetništva je zagrozil z izstopom iz združenega organa. To da zanj ker mu sklad še ni namenil niti tolarja za razvoj. Ob tem seveda ni upošteval, da je sam »visoko razvit« podjetnik.

KESEDAN KORU